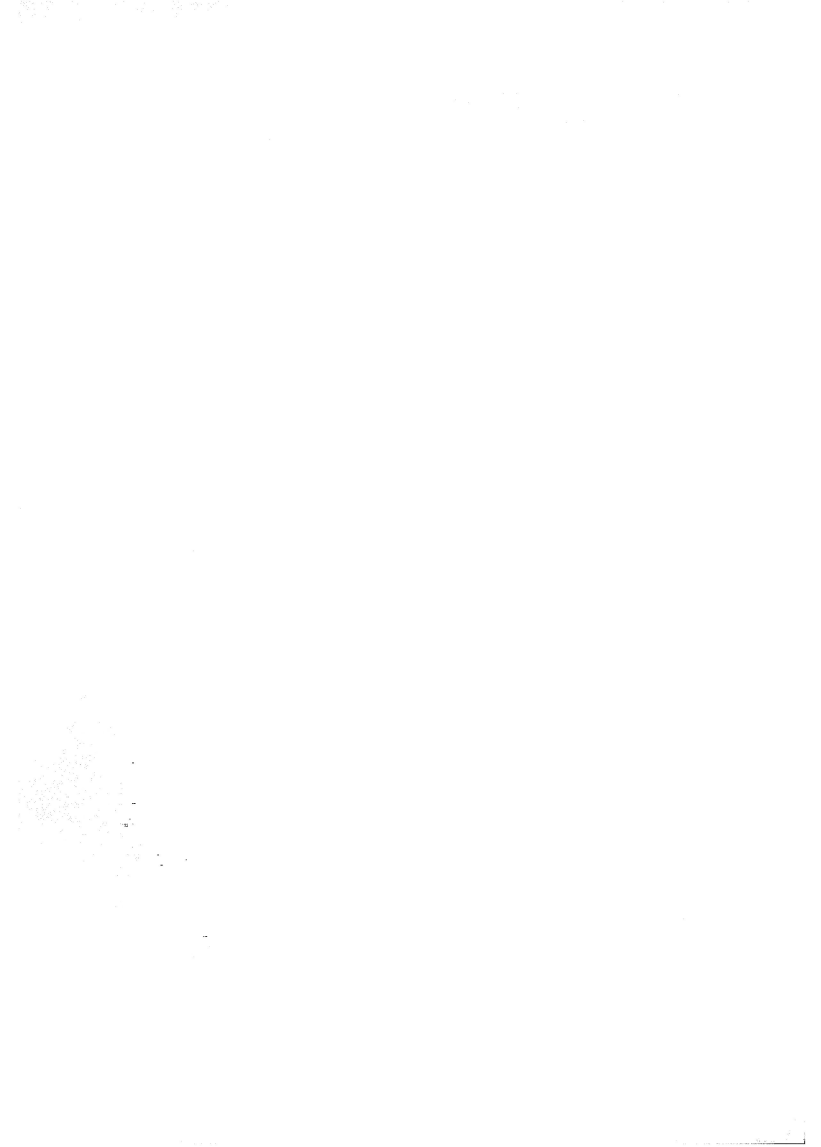

DE ZOON VAN SCHIPPER HOLTING

door W. SCHIPPERS

G.F. CALLENBACH - NIJKERK.

DE ZOON VAN SCHIPPER HOLTING.

DE ZOON VAN SCHIPPER HOLTING

DOOR

W. SCHIPPERS

DERDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH
1931

HOOFDSTUK I.

Het is een mooie dag in de maand Augustus, en het zonnetje, dat daar straks nog zoo fel op het gloelende duinzand scheen, schuilt nu achter witte zomerwolkjes weg, die zich zachtken langs den blauwen hemel voortbewegen, als de zeilende scheepjes op de machtige wateren van de Noordzee.

Hoe effen en stil, hoe vredig en kalm strekt zich daar dat onmetelijk watervlak uit. Slechts traag en loom bespoelen de lichte golfjes het gele strand als waren zij vermoeid van het kabbelen op het zand, in den heeten zonnegloed.

Maar als de wind aanwakkert tot een storm en de wilde vlagen het water omwoelen tot in zijn diepste kolken, dan slaan de woeste hooge golven met donderend geweld hier op het strand, en overdekken den voet der blanke duinen met hun trillend schuim. Doch vast, onwrikbaar vast, door God geplant, staat daar het Hollandsch duin, en veilig achter die beschermende borstwering ligt het kleine visschersdorp, waarheen dit verhaal ons verplaatst.

In de spaarzame schaduw van een boschje bremstruiken zitten twee kinderen; de oudste is een forsch gebouwde knaap van omstreeks elf jaar en de jongste een blond, roodwangig meisje, met helderblauwe lachende kijkers, en ofschoon zij een jaar of vier jonger is dan de knaap, is er in belder gelaatstrekken zooveel overeenkomst, dat men terstond ziet dat zij broer en zuster zijn.

Het meisje wijst met haar vingertje naar boven en zegt: „Jakob, waar drijven die mooie, witte wolkjes toch heen?” En als zij geen antwoord krijgt, dan is het niet omdat de knaap geen oplossing weet voor Suze's moeilijk te beantwoorden vraag, maar omdat Jakobs gedachten afwezig zijn. En dat die gedachten niet van vroolijken aard zijn bewijzen de dikke tranen, die zijn blauwe oogen verduisteren en langs zijn frissche wangen vloeien. Als Suze haar broertje aankijkt en zijn tranen ziet, dan trilt ook haar lipje en met het lokkig hoofdje tegen zijn schouder geleund schreit ze haar kinderleed uit, terwijl de witte wolkjes hoog aan den hemel voorbijdrijven zonder dat Jakob een verklaring geeft waarheen ze gaan.

Aan de andere zijde van de duinen staat het ouderlijk huis der beide kinderen, en dat huis is het eigendom van hun vader, Herman Holting, gezagvoerder op den kleinen schoener „De Noordstar”.

Aan den wal noemt men hem kapitein Holting, maar als hij aan boord van zijn schip is, dan verkiest hij dat het scheepsvolk hem schipper noemt, want zoo noemde men zijn grootvader eenmaal, en na dezen ook zijn vader, en Holting hoopt van ganscher harte, dat ook zijn Jakob eens „schipper Holting” wezen zal.

Hij is het echte type van het oud-Hollandsche zee-mansras, en zeeman tot in merg en been.

Zijn vrouw en kinderen heeft hij hartstochtelijk lief, en als hij in vreemde wateren omzwerft, dan kan hij soms met heimwee in het hart naar hen verlangen.

Ook aan het plekje grond waarop zijn huis staat, en waar eens zijn wieg stond, is hij gehecht; ook dat heeft hij van ganscher harte lief, maar boven dat alles bemint hij de zee.

De zee, waarop zijn grootvader en zijn vader den

dood vonden, de zee, die hij altijd schoon vindt. Schoon in haar stille geheimzinnige rust, als het zachte ruischen van haar wateren zich vermengt met het matrozenlied; schoon ook als de bulderende orkaan zijn donderende stem laat hooren. Dan is schipper Holting in zijn volle kracht, dan geeft zijn onversaagde moed veerkracht aan zijn kampend scheepsvolk. Dan boezemt zijn metalen stem, die uitklinkt boven het stormgeloel, den wankelmoedige vertrouwen in en ieder man aan boord van „De Noordstar” gehoorzaamt blindelings het kommando van schipper Holting.

Hij is maar zelden aan wal, en als hij na een lange reis thuiskomt bij vrouw en kinderen, dan vat hij in de vreugde van het wederzien altijd het plan op, om ditmaal eens recht lang het vreedzame huiselijke leven, waarnaar hij op zee bij oogenblikken zoo reikhalzend kon verlangen, te genieten.

Maar reeds na korten tijd betrapt hij er zich dan op dat de lust om te varen hem weer bekruipt, en hij is eerst weer recht in zijn element als de „Noordstar” dobbert op de deinende golven buitengaats.

Op het tijdstip waarop ons verhaal aanvangt is schipper Holting thuis.

Gisteravond is hij aangekomen, maar niet zooals gewoonlijk met den gullen lach van het blijde weerzien op het door weer en wind gebruind gelaat.

O neen, met bange verwachting in het hart en met angstig voorgevoel van naderend onheil, had hij zich huiswaarts begeven.

Anders zond hij van te voren bericht naar het „Witte Huis”, zooals men in het dorp Holtings woning noemde, en dan placht steeds zijn vrouw, zijn Anna, hem op het duinpad tegemoet te komen, met hare kinderen aan de hand.

Hoe hartelijk en vol liefde heette zij dan haar echtgenoot welkom in het vaderland, met een traan van dankbaarheid in het oog over zijn behouden terugkeer in het „Witte Huis”.

Nimmer zou zijn trouwe Anna hem meer tegemoet komen op het witte duinpad, want de slepende ziekte, die haar had aangetast, had zulke vreeselijke vorderingen gemaakt, dat alle hoop op herstel was buitengesloten. Zoo moedig en onverschrokken schipper Holting was, als het gevaar hemzelf bedreigde, zoo moedeloos en terneergeslagen was hij, nu de wreede dood de koude hand uitstreekte naar zijn Anna, de moeder van zijn kinderen.

Op dezen zomermiddag zit Herman Holting voor het bed zijner vrouw, in somber peinen verzonken. De kinderen, Jakob en Suze, zijn in het duin en Jans, de oude trouwe dienstbode, die echter meer als familielid dan als dienstbode wordt behandeld, is beneden in de huiskamer.

Het is benauwend stil in het ziekenvertrek. Slechts het eentonig, zwaarmoedig bruisen van de zee en het gonzen der vliegen stoort de stilte. De zieke slaapt, doch het is maar een korte, koortsachtige sluimering, waarin zij telkens woorden prevelt; soms onverstaaubar, dan weer volkomen duidelijk. De tranen komen den zeeman in de oogen, want de in ijlende koorts gesproken, afgebroken volzinnen getuigen van haar trouwe liefde voor hem en voor haar kinderen.

Welk een scherpe tegenstelling vormen deze beide menschen.

De groote, kloekgebouwde zeeman, met zijn breede, zware schouders, zijn bruin verweerd gelaat en helder blauwe oogen naast de uitgeteerde zieke vrouw op het

bed, die daar neerligt met de vale doodskleur op het ingevallen gelaat!

Haar magere, klamme hand rust op het witte laken en Holting neemt de hand voorzichtig in zijn groote vuist. Hij doet het behoedzaam, maar de zieke wordt er toch wakker van, en het gelaat naar hem toewendend komt er een flauwe glans in haar doffe oogen.

Een poosje staart ze hem zwijgend aan, en als hij zich over haar heenbuigt dan fluistert ze zacht:

„O, Herman, wat heb ik tot mijn Hemelschen Vader gebeden dit wegstervende leven te sparen totdat je thuis waart.

God is goed; Hij hoorde mijn gebed, nu kan ik heengaan in vrede, want ach, Herman, ik ben zoo moe.... zoo moe....”

De zeeman buigt het hoofd, en het snijdt hem door het hart, als hij ziet hoe de zieke hijgt naar lucht.

Het wordt hem zelve zoo beklemd en het is hem als drukte een zware last hem op de borst.

Hij ziet het wel, hij gevoelt het, dat het einde nadert en het is het bewustzijn dat hij hier machteloos staat, dat hij zijn Anna niet kan bijstaan in haar bangen doodsstrijd, dat hem zoo aangrijpt en hem zoo wanhopig de handen doet wringen in het gevoel zijner machteloosheid.

De dood is Herman Holting niet vreemd, maar het sterfbed wel.

Op zee heeft hij menigmaal in storm en onweer den koning der verschrikking op zich aan zien komen. Meer dan eens hoorde hij den stervenscreet van scheepsmakkers, die overboord sloegen, maar die stierven te midden van den strijd en hun doodskreet werd dadelijk overstemd door het brullen van wind en golven; een korte worsteling en alles was voorbij.

Maar dit sterfbed, waarop zijn eens zoo schoone en levenslustige vrouw ligt uitgestrekt, vindt hij vreeselijk, en als in zichzelf sprekend klaagt en mort hij, met bitterheid in het hart: „O, waarom moet mijn Anna mij ontvallen in den bloei van haar leven, waarom moeten mijn arme kinderen moederloos achterblijven als ik naar zee ben, waarom toch?”

Hoe zacht ook deze woorden gesproken werden, toch heeft de zieke ze verstaan.

„Zoo mag je niet spreken, Herman,” fluistert ze. „Het is Gods wil, en Hij alleen weet waarom ik heengaan moet.”

Weer blijft het een oogenblik stil in de kamer, maar dan schijnt het als kreeg de zieke een weinig meer kracht, en duidelijk hoorbaar zegt ze:

„Herman, ik vrees zoo voor jou en voor de kinderen. Je bent zoo zorgeloos, zoo luchthartig.

Ach, ik wenschte wel dat je meer vertrouwen leerdet stellen op den Heiland, dan zou ik geruster kunnen sterven; maar je stelt je vertrouwen alleen op eigen kracht. Klamp je toch vast aan Hem; in Hem en bij Hem alleen is behoud te vinden, al het andere is ijdelheid, dat ons ontvalt in stervensnood.”

De kracht ontzinkt haar weer, maar stamelend klinkt het nog: „Hij is de rots der eeuwen, Herman, vlucht tot Hem”....

Schipper Holting verbergt het stoere hoofd in het witte laken van het bed, en de snikken, die opwellen uit zijn breede borst, doen het zware eikenhouten ledikant trillen.

Het schijnt dat de inspanning van het spreken de zwakke krachten van de zieke vrouw geheel heeft uitgeput, want ze ligt nu onbeweeglijk als in een verdooving.

Geruimen tijd blijft het stil, dan gaat zachtkens de kamerdeur open en een forsgebouwde vrouw van gevorderden leeftijd treedt met onhoorbaren tred de ziekekamer binnen.

Ze is eenvoudig doch net gekleed, en er is iets in haar geheele voorkomen dat vertrouwen inboezemt. Het open gelaat met de vierkante kin zou streng genoemd kunnen worden, indien het niet werd verzacht door een milden, vriendelijken trek om den mond en door den rustigen, kalmen blik der helderblauwe oogen.

't Is Jans, de oude trouwe dienstbode van het „Witte Huis”.

Het werd haar te bang beneden in de keuken, en nu ze er het allernoodigste verricht heeft, komt ze zoo spoedig mogelijk weer naar boven, naar haar zieke meesteres, die ze liefheeft, en die ze verpleegt.

Als een hulpelooze wees was ze eenmaal door de ouders van Holting's vrouw opgenomen, toen ze alles verloren had wat haar lief was. Jans had hare moeder nooit gekend, en haar jeugd was tamelijk vreugdeloos voorbijgegaan. Haar vader was visscher, van een der Friesche eilanden, en haar drie broeders voeren bij hem op de schuit.

Als vader en de broers thuis waren dan was het gezellig in de visschershut, maar meestal waren ze op zee, en dan was Jans alleen in de hut. Toen kwam de rampspoedige nacht, die Jans opeens alles deed verliezen wat het arme kind zoo innig lief had.

In een verschrikkelijken storm verging haar vaders schuit, en hij vond, met zijn drie kloeke zonen, zijn graf in de golven.

Den volgenden morgen spoelde de zee hunne lijken aan het strand, met het wrakhout van hun vaartuig, en de arme vijftienjarige Jans stond alleen op de wijde

wereld. Toen kwam de jonge dokter van het eiland en had de wees medegenomen naar zijn vriendelijke woning en haar bij zijn vrouw gebracht, wier liefderijk gemoed overvloedig van medelijden met het visscherskind, aan wie de dood alles had ontnomen. Tien jaren reeds was Jans in het huis van dokter Werther, toen Anna geboren werd, en weer tien jaar later stierf de vrouw van den dokter. Van dien tijd af bestuurdde Jans de huishouding geheel alleen, en de kleine Anna hechte zich aan de kloeke vrouw alsof het haar eigen moeder was.

Maar de tijd snelde voort en Anna moest naar de kostschool.

Toen besloot de dokter om het eiland te verlaten, en zich in de een of andere groote stad te vestigen. En hij vond een geschikte standplaats in een der groote havensteden van ons land.

Jans wilde den dokter niet verlaten, hoe ook haar hart aan het armelijke eiland hing, want in haar eenvoudig en vroom gemoed gevoelde zij een groote dankbaarheid jegens den man, die zich zoo liefderijk over haar had ontfermd.

Met groote liefde was zij aan de zwakke vrouw van den dokter gehecht geweest, en tot het laatste oogenblik had ze deze bijgestaan, onvermoed, dag en nacht gewaakt en gestreden tegen dien vijand, die geen erbarming kent.

Toen was het oogenblik van scheiden gekomen en de stervende moeder had op haar schreiend dochtertje gezien, en tot Jans gezegd:

„Blijf bij mijn kind, Jans, als je kunt, wil je mij dat beloven?”

Fluisterend en slechts voor Jans en den dokter ver-

staanbaar waren deze woorden gesproken, doch met vaste stem had Jans geantwoord:

„Wees gerust, mevrouw, met Gods hulp zal ik het doen,” en deze belofte beschouwde de visschersdochter als een heilige eed. Zoo waren de jaren voorbijgesnel en de kleine Anna was sinds lang geen kleine Anna meer, maar voor Jans bleef zij steeds het aan haar zorgen toevertrouwde kind.

Achttien jaar oud was de dochter van dokter Werther, toen ze voor het eerst in aanraking kwam met Herman Holting, destijds een jonge zeeman van drie of vier en twintig jaar.

't Was een vroolijke jonge man, die Holting, en ieder die hem kende hield van hem om zijn opgeruimd humeur en zijn goedhartigheid.

Uit het dorp, waarvan in den aanvang reeds gesproken is, afkomstig, en geboren in het „Witte Huis”, uit een familie waarvan de mannelijke leden sinds menschenheugenis allen zeelieden waren geweest, was Herman Holting een echte zoon der zee.

Reeds als jongen kwam hij bij zijn vader aan boord. Eerst als scheepsjongen en later als stuurmansleerling. Zijne moeder, die met zijn eenige zuster achterbleef in het „Witte Huis”, had hem nog zoo gaarne wat bij zich gehouden, maar de wildzang moest en zou naar zee, en vader, de oude grijsgebaarde zeerob, steunde den knaap in zijn wenschen.

Op vaders schip zwierf Herman om Oost en West en bij elken behouden terugkeer in het „Witte Huis” was moeder zwakker, en zus tenerder en bleeker, maar Herman grooter en sterker geworden. Blij en zonnig was zijn jeugd, het varen was zijn hartelust en aan boord was hij de lleveling van de bemanning.

Doch ook voor Herman Holting bleef de levenshemel

niet altijd helder, want toen hij achttien jaar oud was trof hem de eerste slag, door het overlijden van zijne moeder.

Vader noch zoon stonden aan haar stervenssponde, want het doodsbericht bereikte hen in een buitenland-sche haven, en toen hun schip teruggekeerd was in het vaderland en zij het „Witte Huis” binnentraden, rustte de overledene reeds geruimen tijd op het vredige dorpskerkhof achter de hooge duinen.

Nog geen jaar later volgde Hermans zwakke zuster hare moeder in het graf. De oude Holting trok zich het verlies van de zijnen sterker aan, dan men zulks van den ruwen zeebonk zou hebben verwacht.

Ook Herman had bitter geweend dat moeder en zus hem niet meer zouden ontvangen in het „Witte Huis”, als hij terugkeerde van zee, maar met de veerkracht der jeugd, en door zijn levenslustige, zorgelooze natuur was hij zijn verdriet weer spoedig te boven.

Toen gebeurde er iets vreeselijks, iets dat hem nimmer uit het geheugen zou gaan.

Het schip, waarop Holting kapitein en Herman reeds derde stuurman was, keerde met een rijke lading terug uit de Indische wateren.

Nog een dag en men zou de vaderlandsche kust weer op zien dagen voor het oog.

Alle harten aan boord klopten vroolijk en blij, want niets stemt Janmaat opgewekter, dan de gedachte om straks met goed gevulden buidel aan land te stappen.

Dagen achtereen was het mooi weer geweest en als hetzelfde windje, dat zoo frisch en krachtig in de zeilen blies, nog een paar dagen aanhield, dan zou men weldra veilig in de bestemde haven aanlanden. Doch toen de avond begon te vallen, staarde menig scherpziend zeemansoog met bezorgdheid naar den horizon

in het Zuidoosten, waar zich langzamerhand grillig gevormde wolkgevaarten samenpakten.

De ondergaande zon vergulde de randen dier wolkenkoppen en steeds meer legerden er zich daar in het Oosten als krijgers, die zich gereedmaken tot den aanval.

Aan boord verstomde het straks nog zoo vroolijk klinkend lied en er kwam een gedrukte stemming over het scheepsvolk, want de stilte in de natuur werd onheilspellend.

„Wij krijgen de bui nog binnen het uur op ons dek,” had de oude schipper tot Herman gezegd, die naast hem op de brug stond, en geen tien minuten later kondigde verwijderd dondergerommel aan, dat het onweer naderde.

Nu klonken korte kommando's, en als met tooverslag verdween de gedrukte stemming der matrozen, want men maakte zich tot den strijd tegen den storm gereed.

Rappe gasten borgen de overtollige zeilen, maar nog was men daarmede niet gereed of reeds floot de eerste windvlaag door het zwiepend touwwerk. Dikke duisternis, slechts nu en dan door bliksemlicht onderbroken, daalde op de woelige zee neer. Hooge golven begonnen het vaartuig van alle zijden te omringen en steeds wilder werd de stormwind, steeds heftiger de strijd. Het vaartuig, dat zwaar geladen was, rees niet gemakkelijk.

Maar door ervaring en goede zeemanschap wist de oude Holting de gevaarlijkste stortzeeën te ontwijken.

Rustig en kalm stond de schipper op de brug; de eerste stuurman en Herman stonden bij hem, toen plotseling een hemelhooge golf zich op het achterdek stortte.

Herman herinnerde zich later dat hij zijn vader nog

had hooren roepen: „Hou je vast, Herman, hou je vast!” En dat was het laatste woord, dat de oude Holting zeggen kon, want toen de stortzee brullend en loeiend over het achterschip raasde, voerde zij den grijzen schipper met zich als haar buit. Ook de eerste stuurman werd medegesleurd, doch tegen de stuurboordverschansing geslingerd met zulk een kracht, dat hij gekneusd en bedwelmd op het met schuim bedekte scheepsdek bleef liggen.

Herman was door een wonder ongedeerd gebleven; hij had zich met zulk een kracht aan een ijzeren stang vastgeklemd, dat de golf hem niet had kunnen wegrukken, maar zoodra hij uit de oogen zien kon, miste hij zijn vader op de halfvernieelde brug. „Vader! vader! Waar zijt gij! Geef antwoord! Om Godswil, mannen, mijn vader ligt overboord, te hulp.”

De tweede stuurman en zijn roergangers hadden handen vol werk om het vreeselijk slingerende schip bij koers te houden, maar hoewel Herman en eenige der moedigste mannen hun leven op het spel zetten, de grijze schipper was niet te redden; die vond zijn graf in zee, vlak voor de vaderlandsche kust, en Herman Holting stond alleen in de wereld.

Het schip doorstond het noodweer en hoewel zwaar gehavend, bereikte het toch den volgenden dag zijne plaats van bestemming.

Mismoedig en terneergeslagen kwam Herman in het „Witte Huis” aan, waar een oude nicht van zijn moeder hem ontving.

HOOFDSTUK II.

Ach, het ouderlijk huis, dat hij zoo lief had, was hem vreemd geworden, nu allen, die hij er had gekend, waren heengegaan.

Dien eersten nacht in het „Witte Huis” sloot Herman geen oog; hij kon niet slapen en reeds bij het eerste morgenkrieken verliet hij zijn bed en ging naar buiten, waar de dauwdruppels als pareltjes glinsterden op het helmgras en de bremstruiken in het duin.

Schuw vliegen de zeemeeuwen op waar de tred van den eenzamen wandelaar hen opschrikt uit hun dommeling, en de rappe wilde konijnen zoeken overhaast hun holen op.

Maar op meeuw noch konijn geeft Herman acht, doch weldadig werkt de zacht ruischende zee en de plechtige stilte van den heerlijk schoonen zomermorgen op zijn droef gemoed.

Gisteravond en ook dezen nacht waren zijn gevoelens dermate geschokt, dat geregeld denken hem onmogelijk was, doch thans vormde hij zich van zijn toestand een duidelijker voorstelling.

Zijn vader was voor een zoo eenvoudig zeeman rijk te noemen en Herman was zijn eenige erfgenaam. Het schip, waarop zijn vader den dood vond en het „Witte Huis” waren thans de onbezwaarde eigendommen van Herman Holting, doch wat zou hij er mede aanvangen?

Zelf het kommando voeren op het vaartuig, dat thans het zijne was, daartoe gevoelde hij zich nog te jong, en onder een ander dienen aan boord van het schip, waarop zijn vader zoolang gezagvoerder was, wilde hij ook niet.

En dan het „Witte Huis” met al de herinneringen aan een blijde, onbezorgde jeugd?

Uren lang doolde de jonge man door het duin en langs het strand, maar toen hij eindelijk den weg insloeg naar het „Witte Huis”, was zijn besluit genomen, en stond zijn plan vast.

Hij zou zich van alles ontdoen en zonder dat iets hem aan den wal bond, zou hij zijn hartelust volgen, en de wereldzeeën doorkruisen zooals zoo menig zee-man zonder tehuis en bijna zonder vaderland.

Zoo spoedig mogelijk zocht Herman den ouden, ver-trouwden notaris op, die reeds bijna een menschen-leven lang de geldelijke aangelegenheden der Holtings had behartigd, en stelde dezen met zijn voornemen in kennis.

De oude heer beloofde zijn zaken te zullen behar-tigen, doch raadde den jonkman aan het „Witte Huis” niet te verkoopen, doch het liever te verhuren, want, voegde hij er waarschuwend bij, de tijd kan komen dat je een eigen huishouden zoudt willen vestigen, en waar zou je dan liever zijn dan in het dorp aan de kust, waar je altijd de zee kunt hooren ruischen en waar steeds de Holtings hun rustpunt vonden na iederen zwerftocht.

Herman had de schouders opgehaald toen de notaris sprak van een eigen huishouden. Neen, het dorp en het „Witte Huis” hadden voor hem geen aantrekkelijkheid meer, nu moeder en zus er niet meer waren, nu vader er nimmer den voet meer zou zetten. Doch hij keurde het plan van den notaris goed, en nog geen volle maand later was het schip verkocht, het „Witte Huis” verhuurd aan een rentenier, die er alleen de zomermaanden kwam doorbrengen, en Herman Holting aan boord van een vreemd schip, waarop hij zich als derde stuurman had doen aanmonsteren.

Zoo verliepen er eenige jaren, en stuurman Holting

zwierf in Oost en West, maar in het vaderland was hij gedurende dien tijd niet geweest. Eindelijk echter be- kroop hem toch het verlangen naar den geboortegrond, en na lang zoeken wist hij als eerste stuurman een plaats te verwerven aan boord van een schip, dat in een vreemde haven zeilree lag met bestemming naar Amsterdam.

De reis was voorspoedig en eerder dan hij had kunnen vermoeden betrad Herman Holting weer Nederlandschen grond.

't Was een triestige, regenachtige Novemberavond, en de natte, modderige straten maakten Amsterdam niet uitlokkend voor een wandeling.

Toch, in weerwil van het ongunstige weder, kulerde onze jonge zeeman op zijn gemak langs de winkels eener niet zeer drukke straat.

Daar trok eenig rumoer in een zijstraat zijn aandacht. Luidruchtig gelach en een angstige meisjesstem klonken verward dooreen en Holting zag hoe drie half-dronken jongelieden met geweld hun geleide wilden opdringen aan twee jongedames, die, door het ruwe optreden der heeren beangst, op hun weg wilden terug-keeren, maar daarin door het overmoedige drietal werden verhinderd.

Dergelijke straattooneeltjes zijn in een groote stad aan de orde van den dag, en Holting zou er ook weinig acht op geslagen hebben, als niet de angstige stem van een der beide meisjes hem had getroffen.

Nog een oogenblik blijft hij toekijken, maar als hij ziet dat de jongelieden lastiger worden, dan rijst de toorn in hem op en driftig op het groepje toestappend, zegt hij met forsche stem: „Het komt mij voor, dat deze dames van je grappen niet gediend zijn, dus wees

zoo goed en laat haar onmiddellijk passeeren, begrepen!"

„Wat is dat?" zoo vraagt een der heeren, en laat er dadelijk op hoogen toon op volgen:

„Wie ben jij, kerel, dat jij je met onze zaken durft bemoeien? Ben je soms een broer of een neef van deze dames, spreek op!"

„Al praatjes genoeg," zoo bulderde de zeeman, „maakt plaats, of ik breek jullie met een paar stooten de ribben."

Op hun beurt verschrikt wijken de drie jongelui terug voor die dreigend opgeheven vuist, en terwijl een volksoploopje ontstaat en een paar agenten naderen, maken de meisjes van de gelegenheid gebruik om zoo spoedig mogelijk haar weg te vervolgen. Een dier beide meisjes was Anna, de eenige dochter van dokter Werther, de andere was hare vriendin.

Nog een paar straten verder en ze gingen het huis binnen waar Anna woonde, maar zoodra waren zij niet in de helder verlichte huiskamer gekomen, of de dokter bemerkte dat er iets bijzonders was voorgevallen en op zijn dringende vragen vertelde Anna wat er zooveen op straat plaats vond.

„Hoe zag die helper in den nood er uit," vroeg de dokter, „was het een werkman? Dan zal ik trachten hem te vinden, want een belooning heeft hij wel verdiend."

„Neen, o neen," was het antwoord, „hij was als heer gekleed, maar aan zijn gebruid gelaat en aan een zeker iets, dat ik geen naam geven kan, zou ik zeggen dat het een zeeman was."

„In elk geval," meende dokter Werther, „een flink en moedig man is hij stellig, maar van een weinig ruwheid is hij niet vrij te pleiten, tenminste, zijn

optreden was verre van zachtzinnig. Toch zou het mij een genoegen zijn den manhaften kerel persoonlijk mijn dank te betuigen voor de hulp die hij jullie verleende, doch als het een zeeman is, dan is de kans op een ontmoeting met hem uiterst gering en hoogstwaarschijnlijk zien we hem nooit weer."

Doch veel spoediger dan Anna of haar vader hadden kunnen denken ontmoetten zij den zeeman. Reeds den volgenden morgen, toen dokter Werther met zijn dochter langs een der groote havens wandelde, bleef Anna plotseling staan en wees haar vader een zeeman aan, die bij een groot handelsvaartuig een wakend oog hield op het lossen van de lading.

Een oogenblik nam dokter Werther Herman Holting scherp op, en toen het uiterlijk van den jongen man hem beviel, schreef hij den naam van het schip in zijn notitieboek. Hij informeerde wanneer het vertrok en vernam dat het vaartuig nog geruimen tijd voor den wal bleef. Daarop ontving de eerste stuurman van bedoeld schip een uitnoodiging tot een avondbezoek bij dokter Werther, waaraan de stuurman voldeed, hoewel hij in de verste verte niet kon vermoeden wat de hem geheel onbekende dokter aanleiding gaf tot die uitnoodiging.

Hij kwam, en de eenvoudige zeeman viel zoozeer in den smaak van den dokter, dat het bezoek spoedig herhaald werd, en Holting zijn meeste avonden doorbracht in de gastvrije woning van dokter Werther. Maar eindelijk was het schip zellree en de stuurman bracht den laatsten avond aan wal door bij dokter Werther en zijn huisgenooten.

„Beschouw," had dokter Werther bij het afscheid nemen gezegd, „beschouw mijn huis als u hier aan

wal bent als uw tehuis; u zult ons altijd van harte welkom zijn."

Met vreugde aanvaardde stuurman Holting dat welgemeende aanbod, en sinds dien tijd kwam hij na elke reis, als hij in het vaderland was teruggekeerd, getrouw dokter Werther en diens dochter bezoeken, en ruim drie jaren na hun eerste ontmoeting trouwde Herman Holting met de eenige dochter van dokter Werther.

Men was overeengekomen dat de dokter en ook oude Jans het jonge paar zouden volgen naar het stille dorp aan het Noordzeestrand en hun intrek nemen in het „Witte Huis”.

„Zul je Amsterdam niet missen?” had Herman den dag voor zijn huwelijk aan Anna gevraagd.

„O neen!” had ze geantwoord, „ik verlang zoo naar de zee en naar de duinen.”

Juist kwam Jans in de kamer, en haar oogen glansden, toen Holting zijn beide handen op haar schouders legde en zeide:

„En Jans, ben je niet blij dat we naar de kust trekken? Dan hoor je de oude zee weer ruischen of brullen, al naar ze geluimd is.”

Het huwelijk van Holting was zeer gelukkig en toen hem een zoon en later een dochtertje geboren was, scheen het den zeeman als zou de zon van voorspoed en geluk altijd zijn levenspad beschijnen, want ook in zijn beroep ging hem alles voor den wind.

Kort na zijn huwelijk had hij een kleinen maar fraaien schoener doen bouwen, en dit schip, dat hij den naam gaf van „De Noordstar”, was zijn vreugde en zijn trots, en de reizen, die hij er tot dusver mede maakte, waren zeldzaam gelukkig te noemen.

Toen hij weder eens van een zeerels was terug-

gekomen, en zijn jonge vrouw en de beide kinderen om hem heen waren, wendde hij zich tot den ouden dokter Werther en zei: „Ik ben de gelukkigste man, die ooit de zee bevoer, wil u dat wel gelooven, vader Werther?”

Deze antwoordde evenwel:

„Alles, wat den mensch hier op de wereld gelukkig maakt, wordt ons door Gods goedheid geschonken. Wel hem, die er den Grooten Gever voor dankt uit den diepsten grond zijns harten en... wèl hem die ook dān bidt om kracht van boven om, als zijn aardsch geluk hem begeeft, het te kunnen dragen in ootmoed en onderwerping aan Gods heiligen wil, want des menschen geluk is als een bloem, die heden bloeit en morgen verwelkt.”

Maar al te ras zou schipper Holting de waarheid van deze woorden ondervinden, want toen hij van een volgende reis terugkeerde in het „Witte Huis”, vond hij de plaats van den ouden dokter ledig en zijn diepbedroefde Anna bracht hem den laatsten groet over van den man, dien hij als een vader had liefgehad.

Ook zijn vrouw was vermagerd en er scheen iets aan hare gezondheid te mankeeren, iets dat hare levenskracht ondermijnde, en voor het eerst sinds zijn huwelijk ging schipper Holting met een beklemd hart naar zee.

Reeds kort na het vertrek van haar man moest zij het bed houden en toen de brief, waarin over haar toestand aan Holting mededeelingen werden gedaan, hem bereikte, had de dokter haar toestand reeds voor hopeloos verklaard, en nu vinden wij den zeeman, op den middag, waarmede dit verhaal begon, aan het sterfbed zijner vrouw, als een door smart gebroken man.

„Roep de kinderen,” fluistert thans de stervende

vrouw, en als Jans naar buiten gaat om naar de kinderen te zien, dan richt Holting het hoofd op en tracht de snikken te smoren, die echter telkens opwellingen en zijn sterk lichaam doen schokken.

„Herman,” prevelt de stervende, „zul je Jans altijd bij je en bij de kinderen houden? En wát er ook na mijn dood gebeure, háár moet je altijd in eere houden om mijnentwil, want ze zal de kinderen leeren God en den Heiland lief te hebben. Ze zal voor hen een moeder zijn als ik straks niet meer ben. Herman, beloof je mij dat?”

„Ook zonder dat verzoek, Anna,” zegt de schipper met diepe ontroering, „ook zonder dat verzoek zou ik dat doen; zoolang ik leef en eigenaar blijf van deze woning, blijft Jans in het „Witte Huis”.”

„Vergeet die belofte nooit, Herman,” zegt zijn vrouw, en haar ingezonken oogen staren hem aan, en schipper Holting zal dien blik nimmer vergeten.

Nu komt Jans binnen met Jakob en zijn zusje Suze; zij heeft de kinderen aangetroffen op den top van het hooge duin; den knaap met den arm om de kleine meid geslagen en haar troostend met een handvol bramen, die hij gezocht had in de duinen.

Zorgvuldig schikt Jans de kussens, en met alle inspanning der wegzinkende levenskracht kan de stervende moeder met enkele gefluisterde woorden afscheid nemen van haar lievelingen. Toen zonk haar hoofd in de kussens, en nog geruimen tijd zagen Jans en schipper Holting hoe de bleeke lippen zich bewogen als in een gebed, en nog voor de zon was gedaald was Jakobs en Suze's moeder heengegaan.

De begrafenis was achter den rug en Jans zou met een dienstbode uit het dorp en de beide kinderen

achterblijven in het „Witte Huis”, want Holting ging weer naar zee.

Jans had overal voor gezorgd, de begrafenis met al hare beslommeringen geregeld en het huishouden op den ouden voet gebracht. Met alles wendde de zeeman zich tot de oude getrouwe en altijd vond hij afdoende hulp. Het deed den schipper goed met haar over zijn Anna te kunnen spreken, en als Jans hem dan vertelde van de angsten van zijn overleden vrouw, en hoe zij, als de storm loelde, dan voor hem bad, hoe zij God dankte als „De Noordstar” weer behouden was binnengekomen, dan schudde hij vol weemoed het hoofd en mompelde: voorbij, voorgoed voorbij. Doch Jans sprak van een weerzien aan een andere kust, als de laatste reis is afgelegd, en het bloed van den Man van Smarten voor ons niet tevergeefs heeft gestroomd op Golgotha's kruisheuvel, maar dan zweeg de zeeman, want hoewel hij geen vloeker of spotter was, bekommerde hij zich toch bitter weinig om God en Zijn dienst. Zoo was hij dan weer vertrokken, zijn kinderen achterlatend onder de trouwe hoede van Jans, en toen hij, na bijna een jaar te zijn weg geweest, weer terugkwam in het „Witte Huis”, vond hij er alles zoo geregeld en zoo netjes in orde alsof zijn Anna nog leefde en nog spoediger dan hij gewoon was, ging schipper Holting weer naar zee.

HOOFDSTUK III.

Drie jaren zijn verlopen sinds den dood van Holtings vrouw en in het „Witte Huis” is in die drie jaar niet veel veranderd, tenminste aan Jans is het niet zichtbaar, dat ze drie jaar ouder geworden is. Haar kloeke

gestalte is nog even recht en fors als weleer, en het haar onder de sneeuw witte muts is niet veel grijzer geworden dan het was. Aan de kinderen van den schipper is het beter merkbaar dat de tijd niet stilstond, want vooral Jakob is aanmerkelijk grooter geworden. Groot en sterk voor zijn leeftijd is de knaap, en ook schrander en leerzaam, want de meester op de dorpsschool kan hem niet veel meer leeren, daar hij reeds lang de hoogste klasse heeft doorloopen, en het Engelsch, waarin de hoofdonderwijzer hem langen tijd les gaf, spreekt hij thans beter dan deze, want schipper Holting leerde hem het scheeps-Engelsch, dat nog weer veel verschilt met het gewone Engelsch.

Het Engelsch is de taal op zee, placht Holting te zeggen, daarom moet je die taal leeren zooals ze op zee gesproken wordt, en reeds toen moeder nog leefde, maakte hij, als hij aan wal was, iederen morgen met Jakob lange wandelingen door het duin en leerde hem het eigenaardig scheeps-Engelsch, dat door zeelieden van bijna alle natiën gesproken en verstaan wordt.

Het is thans kort voor Kerstmis en in de gezellige huiskamer van het „Witte Huis” zit Jans in haar leunstoel bij de tafel en kijkt met strakken blik op een brief die voor haar ligt. Een half uur geleden had de postbode dien gebracht en Jakob had juichend uitgeroepen: „Jans! Een brief van vader; ik zie het aan het schrift!” En Jans was ook blijde geweest, van harte blij, want ze had haar meester lief, als een moeder haar zoon. Dadelijk had zij de lamp aangestoken, den brief opengesneden en tot de beide kinderen gezegd, dat vader, als er niets in den weg kwam, in het begin van de volgende maand tehuis hoopte te zijn, want „De Noordstar” lag reeds geruimen tijd te Antwerpen, doch verschillende omstandigheden hadden

hem belet naar huis te komen. Wat dit betrof verschafte de brief van schipper Holting aan de oude trouwe Jans dezelfde vreugde als aan de kinderen, doch toen zij verder las, werd het haar bang om het hart. En toch, wat de schipper schreef was niets vreemds of ongewoons en kwam in het kort hierop neer, dat, als hij tehuis kwam, hij een nieuwe meesteres medebracht naar het „Witte Huis”.

Hij had haar in Antwerpen leeren kennen, en als hij nu naar huis kwam, was hij reeds in dezelfde stad met haar getrouwd. „Het is de weduwe van een Antwerpschen zeeloods, waarmee ik vroeger goed bevriend was,” zoo schreef schipper Holting. „Ze heeft een zoon, een jongen van den leeftijd van Jakob, en het zou mij zeer gelukkig maken, indien je het recht goed met elkander kondt vinden.

Je blijft natuurlijk bij ons in het „Witte Huis”, en alles zal weer worden als voorheen, toen mijn Anna nog leefde. Je weet wel, Jans, toen kon het zoo genoeglijk en zoo gezellig wezen als ik tehuis was.

Je zult wel blijde zijn, dunkt mij, dat er een jonge vrouw komt om met jou de zorg te deelen over een paar wilde speelzieke bengels, zooals mijn Jaap en kleine Suze. Eén ding verontrust mij wel eenigszins, en dat is de gedachte, zouden Jakob en Charles, de zoon van mijn aanstaande vrouw, wel met elkander overweg kunnen?

Het komt mij voor, dat Charles wat door zijn moeder bedorven is, en dat doet jongens dadelijk denken dat hun alles geloofwaardig is. Nu is Jaap, als men hem boos maakt, zeer driftig en onhandelbaar, evenals alle Holtings, en dat kon wel eens spaak loopen. Maar het zal wel terechtkomen; ik blijf in elk geval een goede

maand aan wal en zal dan wel zorgen dat de jonge Belg discipline leert.

Vertel inmiddels den kinderen dat er een nieuwe mama komt, en jij, mijn oude, trouwe Jans, zult wel zorgen dat alles in orde komt, nietwaar?"

Zoo had schipper Holting geschreven; geheel volgens zijn luchthartige levensbeschouwing. Je zult wel blij zijn, zoo stond er in den brief, maar Jans was niet blij, ach neen. Geen dag ging er voorbij waarop ze niet dacht aan haar gestorven meesteres, wier geest als het ware nog medeleefde in het „Witte Huis". En nu zou er een andere moeder komen! Een vreemde vrouw, tot wie Anna's kinderen moeder zouden moeten zeggen. Een vreemde knaap zou hun broeder zijn. Anna's naam zou niet meer worden genoemd, om de vreemde vrouw geen aanstoot te geven. En de schipper? O, Jans kende hem zoo goed. Vroolijk en goedhartig, dat was hij, en tot zijn Anna had hij nimmer een hard woord gesproken, doch eenmaal tot toorn geprikkeld, ontzag hij niemand of niets, en hoe dikwijls ontstond in huisgezinnen met kinderen van verschillende ouders geen twist en tweedracht met al den nasleep van huiselijke ellende? En dan, Holting zou weer vertrekken met zijn schip, en lang, soms zeer lang wegblijven, en zou dan die vreemde vrouw een moeder, een goede moeder zijn voor Anna's beide kinderen? Al deze gedachten vliegen Jans door het brein, en het woelt en het bruist in haar binnenste, zoodat ze geen woorden kan vinden om de kinderen in kennis te stellen met het feit, dat haar zoozeer van streek brengt.

Maar Jakob bemerkt ras de ontroering op het gewoonlijk zoo kalme gelaat van de oude Jans, en met eenige onrust vraagt hij: „Is er wat met vader gebeurd, Jans? Je wordt zoo bleek."

Toen vertelde de oude vrouw op bedachtzame wijze het groote nieuws aan Jakob en zijn zusje, en terwijl ze spreekt, valt haar den trek van vastberadenheid in het oog, die zoo sprekend uitkomt op het eerlijk jongensgelaat; die trek, die hem zoo op zijn vader doet gelijken, en het maakt Jans nog meer bekommerd.

De oude vrouw eindigt hare mededeeling met te zeggen: „Als vader over een maand thuis komt, brengt hij de nieuwe mama mede, en nu hoopt hij dat je lief, vriendelijk en gehoorzaam voor haar zult zijn.

En dat zul je wel, nietwaar, Jakob? En ook jij, Suze?”

Buiten was het vinnig koud, en de vorst teekende bloemen op de vensterruiten, maar het was Jans als voelde zij die winterkoude haar hart bekruipen.

Geen woord, geen enkel woord, kwam over de lippen van den knaap; maar om den vast gesloten mond kwam een harde trek, en het blanke voorhoofd rimpelde zich, doch kleine Suze schudde driftig het blondgelokte kopje en riep: „Ach Jans! Het is toch Suze's eigen moedertje niet; ons moedertje ligt immers op het kerkhof en komt nooit weer terug; ik wil geen andere mama, en jij ook niet, is het wel, Jakob?” Het kind was van haar stoel gesprongen en sloeg den arm om Jakobs hals, als zocht ze bescherming bij haar sterken broeder tegen iets, dat zij vreesde.

„Neen, neen, Suze, zoo mag je niet spreken. Vader wil het zoo, en je weet toch wel,” sprak Jans, „dat moeder je altijd leerde doen wat vader zei, en nu schrijft vader, dat hij hoopt, dat je het goed met de nieuwe mama zult kunnen vinden; daarom moet je ook lief en vriendelijk zijn als ze eenmaal hier is. En jij ook, Jakob, de tijd waarop je naar de zeevaartschool zult gaan is niet ver meer; dan breng je slechts nu en dan een korten tijd door in het „Witte Huis”

en daarna ga je naar zee; voor jou is het dus niet moeilijk te doen wat plicht en gehoorzaamheid gebiedt."

„Ik zal mijn best doen, Jans," zei de jongen eindelijk. „Ik zal mijn best doen, omdat ik het toch niet kan veranderen, en omdat vader het wil, maar ik wenschte wel, dat alles maar bleef zooals het was."

Somber en treurig ging het verdere gedeelte van den avond voorbij, en toen Suze slaperig begon te worden en Jakob het Engelsch leerboek, waarin hij had zitten lezen, dichtsloeg, besloot Jans om maar te gaan slapen, en begon het avondeten op te dischen.

Zwijgend nuttigde men het avondmaal, en toen dat was afgeloopen, nam Jans den huisbijbel, waarin voorheen moeder placht te lezen, en las een gedeelte uit Gods Woord.

In het „Witte Huis" is men ter ruste gegaan, nadat de kinderen van schipper Holting in hun avondgebed den afwezigen vader aan Gods bescherming hebben opgedragen. Buiten, in den kouden winternacht glanzen de sterren en zingt de zee haar zwaarmoedig, eindeloos lied.

Hoe spoedig en hoe heerlijk sliep Jakob anders in bij het geluid van dat machtig, eentonig bruisen, maar nu wil de slaap niet komen, want onrustige beelden en sombere gedachten woelen door dat jongenshoofd, en verdrijven den slaap uit zijn oogen. „Moeder zal ik moeten zeggen tegen die vreemde vrouw, en een jongen, dien ik nooit zag, zal mijn broer zijn. O, mijn eigen lief moedertje, waarom ging u heen! Ach, ik wil alles goedvinden, als ze maar goed zijn voor Suze." Een traan brandt in zijn oog en een snik welt op uit zijn borst.

Schipper Holting is thuisgekomen, vergezeld door zijn tweede vrouw en haar zoon, en hun intocht in het „Witte Huis” is niet erg vroolijk te noemen.

Het was in het laatst van de maand Januari, en de strenge vorst, die weken lang had aangehouden, was plotseling door dooiweer vervangen, en nu dreven ruwe stormvlagen sneeuw en regen voor zich uit, terwijl de onstuimige golven der Noordzee met donderend geweld de kust beukten.

Per rijtuig waren ze gekomen, en door de forsche hand van schipper Holting gesteund, stapte een rijzige vrouw van middelbaren leeftijd uit, terwijl aan de andere zijde het portier met een ruk werd opengevoeren en een zwartharige, lange knaap met de vlugheid van een aap uit het rijtuig sprong.

Jans opende de deur; zij had Jakob en Suze in hunne Zondagsche kleeren gestoken, en ook zelf haar beste kleeren aangetrokken. Zoo ontving zij haar nieuwe meesteres in het oude huis.

Schipper Holting drukte Jans hartelijk de hand, maar de vreemde vrouw nam niet veel notitie van haar, en terwijl Jans het dagmeisje, dat sinds den dood van Holtings eerste vrouw in het „Witte Huis” diende, aanwees waar de koetsier de bagage bergen kon, die de dame had medegebracht, liet deze de scherpe zwarte oogen snel door de eenvoudige huiskamer gaan, en Jans merkte zeer goed den minachtenden trek op, die het schoone gelaat ontsierde.

Schipper Holting, die als de meeste Hollandsche zeelieden een vijand van plichtplegingen was, en menschenkennis genoeg bezat om het eenigszins pijnlijke van den toestand te gevoelen, nam Suze, die hem anders altijd zoo vroolijk verwelkomde, maar zich nu bedremmeld tegen haar broer aandrong, op den arm,

drukte haar een kus op de wangen en zeide, terwijl hij zich tot zijne vrouw wendde:

„Kijk, Charlotte, dit is mijn kleine Suze. Geef mama een hand en een kus, en wees niet verlegen, kleine meid!”

Het kind gaf de dame aarzelend een hand, en deze vatte het kleine warme handje, sprak met vreemden tongval eenige vriendelijke woorden, doch kuste Suze niet. „Het zal wel wennen,” dacht schipper Holting, maar toch deed het hem onaangenaam aan. „En dit is mijn zoon Jakob,” vervolgde de schipper en liet met welgevallen zijn oog op den flinken knaap rusten.

Ook hem stak de dame hare hand toe, en Jakob, die in tegenwoordigheid van vreemden altijd eenigszins verlegen en terughoudend was, mompelde iets wat eigenlijk niemand verstond.

Plotseling klonk een luid, spottend gelach door de kamer, en Charles, de zoon van mevrouw Charlotte, verklaarde in een woordenvloed van Fransch en plat Vlaamsch, hoe ontzettend veel plezier hem de kennismaking met zijn nieuwen broer en zuster deed.

Toen maakte hij met komieke deftigheid een diepe buiging voor Jans, en vroeg aan schipper Holting, of het zóó goed was.

Eerst had deze het voorhoofd gefronst, want het leek hem niet erg gepast dat Charles zoo dadelijk zijn spotzucht botvierde, maar een blik op het vroolijke, koddige gelaat van den knaap ontwapende zijn opkomenden wrevel, en zich tot Charlotte wendende, merkte hij op:

„Zie, dat is nu het verschil van landaard; mijn kinderen zijn verlegen en onbeholpen, en toch zijn ze in hun ouderlijk huis, terwijl Charles, hoewel hij in een vreemd land en in een vreemd huis komt, zich dadelijk op zijn gemak gevoelt. Wij, Hollanders, doen ons tegen-

over vreemden gewoonlijk op een manier voor die ons een slecht figuur doet maken; eerst later, na langdurigen omgang, leert men ons beter kennen."

Nadat door Jans en het dienstmeisje alles wat tot mevrouws bagage behoorde op een geschikte plaats is opgeborgen, en men een weinig is uitgerust, toont schipper Holting zijne vrouw hare toekomstige woning.

In alle kamers van het eenvoudige huis leidt de zee-man haar rond, en haar gelaat toont maar al te duidelijk, dat de inrichting van het „Witte Huis" haar niet erg bevalt.

Neen, mevrouw Charlotte had het zich anders voorgesteld.

Van geboorte een Fransche uit Marseille, had zij haar eerste jeugd in armoedige omstandigheden doorgebracht.

Haar vader was matroos geweest, doch Charlotte was nog slechts een kind, toen hij medeging met een schip, dat ongetwijfeld met man en muis verging, want nimmer hoorde men meer iets van het schip noch van de bemanning.

Toen verdiende Charlotte's moeder den kost voor zich en haar kind, door aan de haven langs de schepen fruit en groente te verkoopen, en zoodra Charlotte wat grooter begon te worden, was ze haar moeder in dien handel behulpzaam geweest.

Al spoedig kreeg zij kennis aan een Belgischen stuurman en na met hem gehuwd te zijn, volgde zij haar echtgenoot naar Antwerpen, waar deze een plaats had gevonden bij het loodswezen.

Een tijdlang ging alles goed, doch toen de loods een niet onbeduidende erfenis trok, nam Charlotte langzamerhand de manieren aan van een dame, en dezelfde vrouw, die als jong meisje op bloote voeten fruit liep

te venten langs de schepen in de haven van Marseille, gaf nu met volle handen geld uit voor sieraden en mooie japonnen, terwijl haar echtgenoot zich niet met geldzaken bemoeide en haar uit zwakheid en lichtzinnigheid in ales vrij spel gaf. Slechts kort duurde het of de erfenis was voor het grootste gedeelte verdwenen, en toen na een kort ziekbed de loods kwam te overlijden, bleef zijne weduwe met haar eenigen zoon in bekrompen omstandigheden achter.

Het mooie huis in de breede straat werd verlaten, en van het overschot der erfenis kon mevrouw Charlotte een winkel voor scheepsbenodigdheden overnemen in de nabijheid van de haven.

Sinds jaar en dag was schipper Holting gewoon in dezen winkel inkoop te doen, als hij zich met „De Noordstar” in de haven van Antwerpen bevond, en toen het bleek dat de nieuwe meesteres de weduwe was van een vroegeren vriend van hem, met wien hij als stuurman op eenzelfde schip had gevaren, toen was de kennis gemaakt.

Zij deed zich tegenover Holting altijd vriendelijk en minzaam voor, en de zeeman was van oordeel dat ze een geschikte vrouw voor hem en een goedhartige moeder voor zijn kinderen zou zijn.

Na korten tijd besloot Holting haar ten huwelijk te vragen, en toen na voorzichtige informatie de weduwe te weten kwam, dat de Hollandsche schipper een rijk man was te noemen, nam ze het besluit haar lot en dat van haar zoon aan het zijne te verbinden, en hem te volgen naar zijn vaderland.

Slechts twee dingen voerden in het hart van mevrouw Charlotte den boventoon, en door deze liet zij zich geheel beheerschen.

Ten eerste, een buitensporige zucht naar weelde, en

ten tweede een even buitensporige liefde voor haar zoon.

Uit een roomsch-katholiek land afkomstig, en ook in de roomsch-katholieke kerk gedoopt, had zij echter in het geheel geen geloof, en haar zoon spotte met alles wat andere menschen heilig was.

Dit wist schipper Holting wel, en het had hem ook wel bezwaard, maar hij had deze gedachte en deze zorg op zij gezet door bij zich zelf te zeggen:

„Kom! de oude Jans is immers bij mijn kinderen en die staat zoo vast in haar geloof als de duinen aan de Noordzeekust, en zij zal wel waken dat het oude geloof in de harten van mijn kinderen ongerept blijft.” Zoo dacht de lichtzinnige vader, maar voor zijn geestesoog verrees zijne Anna, en het was hem als zagen haar vriendelijke oogen hem verwijtend aan.

„Met de dooden kan men niet leven,” mompelde hij; „wat voorbij is, is voorbij en wat baat het, er over te tobben,” en zoo had hij zijn plan doorgezet en nu was mevrouw Charlotte in het „Witte Huis”, achter de eenzame duinen gekomen.

Neen, het viel haar niet mee; ze had het zich anders, heel anders voorgesteld.

Was dit nu de woning van een zeekapitein die op een eigen schip voer, en die den naam had van een rijk man te zijn?

Ze kon zich haar spijt niet ontveinzen, en Jans en schipper Holting bemerkten zeer goed wat er in haar hart omging, en de laatste maakte onwillekeurig een vergelijking tusschen het eerste bezoek van zijn overleden vrouw aan het „Witte Huis” en dit bezoek.

Hoe lief en gezellig had de eerste het oude stamhuis der Holtings gevonden. En de schipper herinnerde zich nog hoe zij met vochtig oog tot hem opzag.

„Zie Herman,” had ze toen gezegd, „met Gods hulp kunnen we hier gelukkige dagen beleven,” en hier had ze geleefd en het „Witte Huis” had ze lief gehad.

Hier had ze troost gezocht in het gebed als het haar bang was van binnen, wanneer buiten de stormwind loeide en haar man zich op zee bevond.

Hier had ze haar kinderen opgevoed in de vreeze des Heeren en hen, voor hun bedjes geknield, leeren bidden voor vader.

Hier had zij geleefd en was zij gelukkig geweest en haar trouwe liefde had hem en zijne kinderen gekoesterd met hare warmte, en hier in het „Witte Huis” had zij met onderwerping aan den wil van haren God haar einde voelen naderen en vertrouwend op Zijn genade en ontferming was ze heengegaan.

Dit alles vloog schipper Holting door het hoofd, en toen hij de onverholen minachting zag waarmede mevrouw Charlotte den eenvoud van zijn huis opnam, welden bittere gedachten op in zijn ziel.

„Bevalt het u niet?” zoo vroeg de schipper aan mevrouw Charlotte, en er was een harde klank in zijn stem.

Eenigszins verschrikt zag deze hem aan, doch antwoordde toen ontwijkend, dat ze alles wel enigszins somber en stijf vond, maar dat kon immers veranderd worden, en met meer smaak worden ingericht.

„Het zou mij niet verwonderen,” zoo liet Charles zich hooren, „of het spookt hier, want ik hoor zulke vreemde geluiden, dat ik stellig geloof dat het hier niet pluis is.”

De jongen lachte, doch niemand lachte mede, en toen mevrouw Charlotte te kennen gaf dat zij vermoeld was, werd haar door Jans de kamer gewezen die voor haar in orde was gebracht....

HOOFDSTUK IV.

Korter dan gewoonlijk zou schipper Holting aan wal blijven, want zijn schip lag in Antwerpen gereed tot vertrek.

De dagen waren omgevlogen, want mevrouw Charlotte had zooveel te verrichten om alles naar haar smaak te veranderen in het „Witte Huis”, en ze moest zóó dikwijls, door den schipper vergezeld, naar de naastbijgelegen stad om inkoop te doen, dat er voor dezen niet veel tijd overschoot om zich met zijn kinderen te bemoeien.

Jakob bleef tegenover Charles stug en terughoudend, en zocht zooveel mogelijk diens gezelschap te vermijden, en wanneer hij hem niet uit den weg kon gaan, dan verdroeg hij geduldig den spot van den jongen Belg.

Altijd was Charles er op uit om dezen of genen die in zijn nabijheid kwam tot slachtoffer van zijn baldadigheid te maken, en zijne onbeschaamdheid kende op dat punt geen grenzen.

Zijne moeder, die hem, van zijn vroege kindsheid af, altijd in alles had toegegeven, had geen gezag over hem.

Nog maar eenige dagen na zijn aankomst in het „Witte Huis” was hij begonnen met de oude Jans te plagen door een harer koperen braadpannen met een spijker aan de aanrechtbank vast te timmeren.

Toen Jans terugkwam en haar pan van de aanrechtbank wilde wegnemen, zat deze vast en Charles, die door een kier van de deur stond te loeren, gierde van het lachen toen hij de vruchteloze pogingen en het verwonderde gezicht van Jans zag.

Doch deze grap bekwam hem niet best, want toen hij de brutaliteit zoo ver dreef om de keuken binnen

te stappen en met een onschuldig gezicht aan Jans te vragen wat er toch aan die pan haperde, klonk plotse-ling een schallende oorvijs door de keuken, en eer hij een woord kon zeggen, had Jans hem bij den arm gevat en de keuken uitgeduwd met de woorden: „Wees voorzichtig, mijn jongen, want als de kapitein te weten komt wat je voor grappen uitvoert, dan zul je je tweeden vader van een zijde leeren kennen, die je lang heugen zal.”

Charles knarste op de tanden, maar achtte het toch geraden zich buiten bereik van Jans te stellen, want haar stevige armen boezemden hem na de pas ont-vangen oorvijs een geducht ontzag in.

Nog slechts twee dagen zou schipper Holting aan wal blijven en tot nog toe had hij aan zijn plan om Jakob op de zeevaartschool te doen geen gevolg kunnen geven, want mevrouw Charlotte nam al zijn tijd in beslag en had ook voor deze twee laatste dagen haar plannen al gemaakt. Doch Holting verklaarde ronduit dat hij het rijden naar de stad en het bezoeken van winkels en andere plaatsen nu moede was, en den korten tijd, die hem nog restte, thuis wenschte door te brengen.

Mevrouw Charlotte had de zwarte wenkbrauwen gefronst en opgemerkt dat ze het rijtuig reeds had besteld, dus als Holting er niets tegen had, zou ze toch maar naar de stad rijden.

Neen, schipper Holting had er niets tegen en een uur later kwam het rijtuig voor. Mevrouw Charlotte en haar zoon, die haar zou vergezellen, stapten in, en voort ging het over het zandpad naar den straatweg, die naar de stad voerde.

Nu was de schipper met zijn kinderen en de oude Jans alleen, en het scheen den zeeman toe alsof de

gezichten van zijn huisgenooten opgeruimder stonden dan in den laatsten tijd. Kleine Suze klauterde weer op zijn knie, en woelde weer met haar handjes door zijn baard, zooals zij vroeger placht te doen.

Jakob vroeg weer naar vreemde kusten en vreemde volken, en vertelde zijn vader van zijn vorderingen in de Fransche en Engelsche taal, waarin de hoofdonderwijzer van het dorp hem privaatles gaf, en Holting sprak weer scheeps-Engelsch met hem.

„Vader,” vroeg kleine Suze plotseling, „vader, willen wij, nu mama en Charles er niet zijn, nog eens gaan varen in de boot van den ouden Arie Boon? Het is zulk mooi weer, en de zee is zoo kalm.”

„Ja vader, wilt u dat doen?” Zoo ondersteunde Jakob het verzoek van zijn zusje. Doch Jans raadde het af, want, zei ze, het is wel mooi zonnig weer, maar het is voor Suze op zee nog veel te koud. En als Jans iets afkeurde, zouden noch de tienjarige Suze, noch de kloeke, bijna vijftienjarige Jakob ook maar trachten hun zin door te drijven, zoozeer waren ze gewoon de oude Jans in alles te gehoorzamen.

„Jans heeft gelijk,” sprak de schipper, „het is nog te koud op zee, maar weet je wat! We zullen een flinke wandeling gaan maken in het duin en langs het strand en onderwijl kunnen we eens praten over dingen, die vooral jou gelden, Jakob.”

Hoe stil en verlaten was het op dezen Februaridag in de duinen.

Geen spelende kinderen verstoren de plechtige stilte, slechts het klotsen der golfjes op het strand en in de verte de kreet van een zeemeeuw worden gehoord, en die stilte doet Holting goed, want er is iets dat den luchthartigen zeeman bezorgd maakt, en hem het hart

beklemt. Het is de zorg over zijne kinderen als hij voor geruimen tijd weer van hen zal verwijderd zijn.

Voorheen viel hem soms het afscheid wel zwaar, doch de zekerheid dat de kinderen onder de hoede van zijne Anna, en toen deze was gestorven, van de oude Jans veilig achterbleven, deed hem de smart der scheiding spoedig te boven komen. Doch nu gevoelde Holting dat de toestand in het „Witte Huis” anders geworden was, want Jans was er nog wel, doch mevrouw Charlotte had het gezag in handen, en diep in zijn hart gevoelde schipper Holting hoe lichtzinnig, hoe onverantwoordelijk zorgeloos hij gehandeld had door zoo lichtvaardig een hem bijna vreemde vrouw tot moeder over zijne kinderen te maken.

En dan die Charles met zijn schellen spotlach en zijn voor niets terugdeinzende baldadigheid. Vooral van hem dachtte de schipper gevaar. Gevaar ten opzichte van Jakob, want ongezien had Holting dezen morgen gelegenheid gehad de plagerij op te merken die Charles zijn kleine Suze aandeed, een plagerij, die echter door Jakob verijdeld werd.

Dit had zich aldus toegedragen.

Holting stond zich op zijn slaapkamer te scheren, toen hij toevallig in den spiegel zag, dat Charles met een klein zwart voorwerp in de hand door den tuin sloop, en na de deur van de tuinkamer te hebben geopend zacht door de gang liep naar de voordeur.

De slaapkamer, waarin Holting zich bevond, kwam met een deur uit op de gang, en toen hij den jongen op de teenen loopend voorbij die deur hoorde gaan, duwde de schipper onhoorbaar de deur verder open, en zag dat Charles aan de kleeren, die aan den ijzeren standaard hingen, stond te morrelen.

Juist toen Holting zich overtuigen wilde wat de

knaap uitvoerde, ging de deur der huiskamer, die eveneens op de gang uitkwam, open, en Jakob versperde Charles, die naar binnen wilde, den weg.

Beide knapen stonden in de gang tegenover elkan- der, en de schipper hoorde hoe Charles in zijn gebroken Hollandsch vroeg:

„Wel mon Jakob, hep je koed kesloapen?”

Doch Jakob beantwoordde die spottende vraag met een andere vraag.

„Wat deed je aan Suze's manteltje daareven, spreek op!”

Jakobs stem had niet hard of ruw geklonken, eerder gedempt, maar in den blik zijner oogen lag woeste bedreiging.

Toen greep hij in een der zijzakken van het manteltje van zijn zusje, en hield in zijne hand hetzelfde kleine zwarte voorwerp, dat Holting zooeven Charles had zien vasthouden.

Luid klonk het lachen van Charles door de gang, die vervolgens de deur der huiskamer opende en verdween.

Toen zag de schipper dat zijn jongen naar de voor- deur liep en het zwarte ding naar buiten wierp.

Een oogenblik later ging Holting naar buiten en hij bespeurde alras wat Jakob buiten de deur gewor- pen had.

Aan den kant van den weg lag in het zand.... een doode vleermuis.

Nu begreep Holting alles.

Charles had het dier in den tuin gevonden en dadelijk het plan gevormd het in Suze's mantelzak te stoppen.

Hij wist, dat de kleine meid de gewoonte had de handjes in de zakken van haar manteltje te steken. Dan zou hij haar hebben nagekeken, en zich hebben

kunnen vermaken met de verbazing en den schrik van het kind, als ze bemerkte wat ze in haar zak had.

Ach, die jongensstreek van Charles, hoe afkeurenswaardig ook, kon den goedhartigen schipper niet uit zijn humeur brengen, want een man als hij, die van jongsaf het leven aan boord gewoon was, waar de scheepsjongens soms de dolste grappen uithalen, kon wel een ruwe grap verdragen. Maar den blik, dien Jakob op Charles sloeg, toen hij dezen hedenmorgen betraptte, kon schipper Holting niet vergeten, want daarin las hij onheil en dat maakte hem thans zoo ongerust.

Zwijgend wandelt Holting met zijn kinderen aan den zonkant der duinen en zij gevoelen als onbewust de nadering der lente.

Dan verbreekt de vader het zwijgen en zich tot Suze neerbuigend, zegt hij: „Wel, mijn kleine Suze, zeg mij nu eens eerlijk, hou je van je nieuwe mama?”

De vraag wordt op luchtigen toon gedaan, en toch is er eenige spanning in op te merken.

Het kind blijft een poosje voor zich uit staren en er komt een denkende trek op het gezichtje. Dan zegt ze wijsgeerig:

„Mama geeft mij wel veel speelgoed en lekkers, maar soms kan ze mij zoo aankijken, dat ik bang word en gauw naar Jans ga. Dat doet ze, als ik hard met mijn poppewagen door de gang rijd. En ze vindt de groote pop, die ik van mijn eigen moeke gekregen heb, niet mooi, en ze vertelt mij ook niet van den Heere Jezus, die de kinderen zoo lief had, of van de engeltjes die zoo hoog boven ons in den hemel wonen. En dan spreekt mama zoo wonderlijk, dat ik haar soms niet kan verstaan.”

Een oogenblik zwijgt het kind en staart peinzend in de verte, maar dan zegt ze weer:

„Vader, mijn eigen moeke heeft gezegd, toen zij zoo ziek was, dat, als ik altijd een braaf kind bleef en trouw mijn gebedje deed voor ik ging slapen, de goede God mij dan alles geven wilde wat ik noodig had, en steeds mijn gebed zou verhooren. Als nu Jans mij 'savonds naar bed brengt, dan doe ik mijn gewoon avondgebed, dat moeke mij leerde, en als ik dan in bed lig en Jans is met het lichtje weggegaan, dan vraag ik aan den goeden God om met u en Jakob en Jans ook eens in den hemel te komen, bij de lieve engelen, waar mijn eigen moeke is.”

Wie zal zeggen wat er omgaat in het hart van den zeeman, als hij de kinderlijke woorden van zijn kleine Suze hoort.

Tot over het graf spreekt de liefde van die vrome moeder; een liefde die thans nog het hart van haar kind bezielt, en weer mompelt Herman Holting in zichzelf:

„O, kon ik maar begrijpen, waarom God, dien mijn Anna zoo lief had, haar wegnam van de wereld, kon ik maar begrijpen waarom.”

Hoe dikwijls had hij deze woorden bij zichzelf gesproken, sinds het oogenblik dat hij ze, in morrend opstaan tegen het onvermijdelijke, aan het sterfbed zijner vrouw sprak!

Nu beurt hij Suze op en drukt haar aan zijn borst; een traan brandt in zijn oog, maar hij wischt dien haastig af, en het kind neerzettend wendt hij zich tot Jakob, die, hoewel nog zoo jong, toch reeds iets begrijpt van wat er omgaat in zijns vaders ziel.

„Jakob,” zegt Holting tot den zwijgenden knaap,

„zeg mij eens openhartig, evenals je zusje, hou je van je nieuwe mama?”

Een oogenblik blijft Jakob het antwoord schuldig en kijkt strak voor zich heen, maar dan keert hij zich tot zijn vader, en zegt met iets aarzelends in zijn stem:

„Ach vader, wat zal ik daarvan zeggen; alles is nog zoo vreemd nu, later kan ik daar mogelijk beter over oordeelen dan nu.”

Holting zuchtte, want hij begreep maar al te goed dat zijn zoon niet bijzonder met zijn nieuwe mama was ingenomen, maar dat hij, om zijn vader niet te kwetsen, een beslist antwoord op diens vraag ontweek.

„Met Charles,” zoo vervolgt schipper Holting eenigszins stug, „kun je ook al niet best opschieten als ik goed gezien heb; is het niet zoo?”

Hoe komt dat? Het is toch zoo'n aardige, vroolijke snuiter. Je zit bij de visschers in het dorp, of je dwaalt met Suze door de duinen, en als je thuis bent dan is je eerste werk, de oude Jans opzoeken in de keuken en daar voer je lange gesprekken; maar in tegenwoordigheid van mama en Charles spreek je zoo min mogelijk. Dat is naar mijn gevoelen niet de goede manier om bij Charles broederlijke of vriendschappelijke gevoelens te kweken; waarom gedraag je je tegenover hem zoo terughoudend en stug?”

Jakobs oogen verdonkeren en kort en scherp klinkt zijn stem, als hij zegt: „Ik verlang geen vriendschap of broederlijkheid van dien brutalen spotter, die alle menschen, met wie hij in aanraking komt, treitert en bespot. Waar hij maar kan, zoekt hij mij een poets te bakken, en als dat hem niet gelukt, dan plaagt hij Suze of doet haar schrikken, en dat kan ik niet dulden.”

Weer ziet Holting dien dreigenden blik in Jakobs oog, en als hij den voor zijn leeftijd zwaar en sterk-

gebouwden knaap aanziet, dan klimt zijn onrust, want als de jongen in woede uitbarst, zou een krachtig man aan hem de handen vol hebben.

Het Februarizonnetje gaat schuil achter de wolken, die uit het Westen komen opzetten. Het koeltje wakkert aan tot een bries en het krachtige bruisen van de golfjes op het strand duidt aan dat de vloed is ingetreden.

„We krijgen storm,” zegt schipper Holting, „en spoedig ook.” Dan roept hij Suze, die een eind vooruit geloopt is: „Kom, Suze! We gaan terug, anders overvalt ons de storm, voordat we thuis zijn.”

Nu verlaten de wandelaars het vlakke strand, door het snel opkomende water daartoe gedwongen, en dwars door de duinen heen nemen zij den kortsten weg naar het „Witte Huis”.

„Jakob, luister eens goed naar wat ik je zeggen zal,” zoo vat de schipper het afgebroken gesprek weer op.

„Morgen is het de laatste dag dat ik thuis ben, en dan ga ik voor langen tijd weer naar zee. Mijn plan om je op de zeevaartschool te doen, zal ik moeten uitstellen tot mijn terugkeer van de reis, dus tot zoolang moet je in het „Witte Huis” bij mama en Charles blijven. Dan ga je naar Amsterdam en blijft er totdat je examen gedaan hebt voor derden stuurman, en dan kom je een paar jaar bij mij aan boord om de praktijk te leeren. Daarna moet je op een ander, grooter schip gaan varen.

Charles wil militair worden en gaat, zooals ik met mama heb afgesproken, naar de kadettenschool te Breda, maar je moet beiden wachten tot mijn terugkomst. Ik vertrouw dat je om geen enkele reden met je broer aan 't ruzie-maken of vechten zult gaan, of je zelve op andere wijze in ongelegenheid zult brengen.

Gehoorzaam mama, maar luister ook naar de raadgevingen van onze oude Jans, en gaat iets je niet naar den zin, bedenk dan, dat niet altijd alles kan gaan zooals wij het gaarne zouden willen; maar bovenal laat je niet door drift vervoeren als Charles je eens plaagt, want onbeteugelde drift is gevaarlijk, en ik heb gedurende mijn leven menigmaal dingen in drift zien gebeuren, die het leven van hem, die ze bedreef, voorgoed verwoestten en zijn handen met bloed bevleekten."

Nu zijn de wandelaars op het hooge duinpad gekomen, dat naar het „Witte Huis" leidt.

Holting blijft nog even staan, en zijn hand op Jakobs schouder leggend, vraagt hij:

„Kan ik gerust naar zee gaan, Jakob? Kan ik er op rekenen dat je, ook tegen je gemoed in, den vrede zult bewaren in het „Witte Huis"? Zul je dulden en verdragen als het wezen moet, en als Charles jou of Suze plaagt, bedenken, dat het slechts voor betrekkelijk korten tijd is dat je met hem in één huis zult wonen? Als ik behouden terugkeer van deze reis, dan loopen van dat oogenblik jouw wegen en die van Charles uiteen, en misschien ontmoet je elkander in geen langen tijd; daarom, Jakob, wil je mij beloven wat ik je gevraagd heb? Spreek! En geef mij er de hand op."

De schipper steekt de hand uit en na een korte aarzeling legt Jakob de zijne daarin. Langzaam en met nadruk zegt de oude Holting:

„Jakob, Jakob, denk er aan, een Holting breekt nimmer zijn woord."

Op het zoeven nog zoo ernstig gelaat van den schipper komt weer de onbezorgde, vroolijke uitdrukking die het gewoonlijk kenmerkt. Zorg drukte hem nooit lang en hij vertrouwt vast op Jakobs woord;

daarom lacht hij weer luchthartig en onbekommerd, nu hij ziet hoe kleine Suze zich bijna niet staande kan houden tegen den krachtiger wordenden wind.

„Vooruit! kleine meld; kom, wij zijn eerder beneden dan Jaap,” en Suze bij de hand nemende, holt hij in groote sprongen het stelle duinpad af, en is juist binnen, als de eerste regendroppels tegen de ruiten kletteren.

Een paar uren later kwam ook het rijtuig terug en mama Charlotte met haar zoon Charles sprongen er uit, zoodra de doornat geregende koetsier het portier geopend had.

Mama Charlotte was dan al bijzonder slecht gehumeurd; zij schold op den regen en het akelige Hollandsche klimaat, op den koetsier, op het ongemakkelijke rijtuig en op het luie paard. Zij vond de stad H. een vervelende plaats, de winkels erbarmelijk, de menschen saal en vervelend. Kortom, er was niets dat genade vond in haar oogen.

De schipper lachte uitbundig om haar dwaze uitvallen, hoewel hij er de helft niet van verstond, en trachtte haar te troosten met de nadering van de lente; als straks de zomer komt, dan is het heerlijk hier aan de kust, besloot hij. Doch dat alles stelde mama Charlotte slechts matig tevreden; eerst toen de oude Jans binnenkwam met geurige koffie en de noodige ververschingen, werd hare stemming merkbaar beter, en de laatste avond, dien schipper Holting aan wal doorbracht, zou tamelijk genoeglijk zijn verloop, indien Charles dien niet door zijn ellendige streken had vergald. Hij probeerde namelijk om Jakobs stoel weg te trekken, toen deze wilde gaan zitten. Zijne poging mislukte evenwel, doch niet zonder dat de oude Holting het geheele geval had opgemerkt.

Deze zat juist iets te vertellen, doch hield plotseling op, en terwijl zijn daareven nog zoo opgeruimd gelaat strak wordt en zijn oog dreigend, zegt hij met rustige stem, maar op een toon, die Charles verschrikt doet opkijken, en mama Charlotte doet verbleeken:

„Waarom wou je Jakob doen vallen, Charles? En waarom stak je dezen morgen een vleermuis in den zak van Suze's manteltje? En waarom plaag en sar je onze goede Jans telkens als je dat onbemerkt doen kunt? Spreek op, zeg ik je; je bent nooit om woorden verlegen, dus antwoord mij!”

De schipper zweeg, doch zijn doorborende blik deed Charles wenschen dat hij honderd uren hier vandaan was, en hoewel hij waarlijk niet spoedig uit het veld geslagen was en gedurende zijn jongensleven reeds dikwijls genoeg voor dergelijke dingen ter verantwoording was geroepen, liet zijn gewone vrijpostige gevatheid hem nu geheel in den steek.

Benauwend stil was het in de anders zoo gezellige huiskamer. Charles bleef voor zich zitten kijken, want hij kon den blik van Holting niet verdragen en mama Charlotte was ook niet op haar gemak. Ze kon bijna niet begrijpen dat die man, met dat als uit brons gegoten gelaat en de lachende, goedige schipper Holting een en dezelfde persoon waren.

„Kun je geen antwoord geven?” zoo neemt Holting weer het woord, „dan zal ik je eens wat zeggen. Dezen middag heb ik Jakob laten beloven dat als ik weg ben, hij in geen geval ruzie met je maken zal, en het zou mij zeer tegenvallen, als hij zijn woord brak. Doch ik wil ook volstrekt niet hebben, dat jij het hem door plagen en sarren moeielijk maakt zijn woord gestand te doen. Nu hoop ik over een jaar terug te zijn in het vaderland, en als ik dan hoor dat je het den huisge-

nooten zoo lastig mogelijk hebt gemaakt, dan komt er van het plan om officier te worden, niets, en je gaat zonder pardon met mij mede naar zee. Aan boord van „De Noordstar” zal ik je, zoo waar ik leef, het grappen maken en menschen plagen wel afleeren. Wil je echter je best doen, dan zul je aan mij een vader hebben, die veel voor je over heeft, maar wil je kwaad, dan zal ik je aan boord van „De Noordstar” leeren, hoe een gezagvoerder weerbarstige knapen temt; heb je mij begrepen?”

Een schuwen blik werpt Charles op schipper Holting; dan zegt hij zacht en stotterend:

„Ja vader, ik bekrijp dat....”

Madama Charlotte echter rijst op uit haar stoel als een beleedigde vorstin, en Charles bij de hand vattend, gaat ze zonder een woord te spreken de kamer uit en begeeft zich naar haar slaapkamer.

Toornig kijkt Holting hen na, tot de deur met een harden slag door mama Charlotte wordt dichtgetrokken.

Nu legt de oude Jans haar hand op den schouder van Herman Holting, en zegt:

„Schipper, schipper, wees toch niet zoo toornig; bedenken dat het de laatste avond is, dien je in ons midden doorbrengt, en je weet toch niet of je wel ooit zult wederkeeren en of je, indien je weer hier bent, allen zult terugzien.”

„Het is zeer goed mogelijk, Jans,” antwoordt Holting, „dat ik niet terugkom of dat ik niet allen terugvind die mij lief zijn; maar was het van avond niet mijn plicht den driesten knaap te laten voelen, dat ik de macht heb hem zijn kwade streken betaald te zetten?”

„Komt, kinderen,” vervolgt Holting, „ga spoedig naar bed, en jij, Jakob, vergeet niet wat ik je dezen middag gezegd heb; goeden nacht!”

Nog een kus van Suze, een goeden nacht, vader, van Jakob, en door Jans met een blaker in de hand gevolgd, begeven de kinderen zich naar hun slaapkamer en de schipper is alleen. Hij hoort nog, hoe kleine Suze haar avondgebed uitspreekt, het gebed dat hare moeder, zijne Anna, het kind leerde, en duidelijk hoort hij de slotwoorden:

„Goede God, bewaar mijn vader op de wijde zee in storm en noodweer, en doe hem veilig tot ons wederkeeren, amen.”

HOOFDSTUK V.

Maanden zijn voorbijgesneld, en al is September reeds ingetreden en daarmede het begin van herfstmaand, toch wil de zomer nog niet scheiden en in de duinen aan het Noordzeestrand is alles nog zomerweelde en zonnegloed.

Op het duin, waar we de kinderen van schipper Holting het eerst hebben ontmoet en waar men zulk een schoon uitzicht heeft op zee, daar speelden op dezen mooien herfstavond de kleine blonde Suze en eenige meisjes uit het dorp, en hun heldere, vroolijke stemmen deden de enkele wandelaars beneden op den dorpsweg opkijken naar boven.

Reeds een paar uur speelt Suze op haar geliefd plekje en in dien tijd is zij maar één keer naar beneden gekomen in de keuken bij de oude Jans, om deze te vragen of zij de groote pop, die ze van haar moeke kreeg, mede naar boven zou durven nemen, in het duin. Jans keek bedenkelijk, want alles wat met haar over-

leden meesteres in verband stond, lag de oude vrouw na aan het hart.

„Zou je het wel doen, Suze? De kinderen uit het dorp zijn soms zoo wild, en je weet wel, het is moekes laatste geschenk, en je hebt ze tot dusver zoo zorgvuldig bewaard; het zou zoo jammer zijn als er iets aan beschadigd werd.”

Het kind aarzelde, maar de begeerte om haar vriendinnetjes den grootsten schat uit al haar speelgoed te laten bewonderen, behaalde ten slotte de overwinning op hare vrees voor mogelijke beschadiging. Vlelend haar handje op den arm van Jans leggend, had ze deze spoedig overgehaald, het begeerde voorwerp voor haar te halen, en Jans haalde de pop, want ze kon de kleine meid niet gemakkelijk iets weigeren; daarvoor had zij de kinderen van schipper Holting veel te lief.

Door het keukenraam keek Jans het kind na, en ze glimlachte weemoedig, toen ze zag met welk een groote zorgvuldigheid Suze de pop in haar armen droeg, er tegen pratend als ware het een levend wezen.

Met een diepen zucht wendde Jans zich af en met een anders ongewone lusteloosheid begon ze weer aan haar bezigheden.

Ach, het ging er in den laatsten tijd zoo vreemd toe in het „Witte Huis”; de oude Jans leed er onder, maar kon er zich niet tegen verzetten, want madame Charlotte was immers de meesteres in het „Witte Huis”?

Ja, het ging er vreemd toe; de menschen in het dorp spraken er over, en als ze de woning van schipper Holting passeerden, keken ze met bedenkelijke gezichten naar boven en schudden het hoofd, want het was er bijna altijd feest. Tot in den nacht klonk soms het gezang en gejuich der gasten bij het rinkelen der wijnglazen en het knallen der champagnekurken.

Reeds spoedig na het vertrek van Holting waren er kennissen van madame Charlotte uit Antwerpen gekomen, en ook uit de naburige stad kwamen vaak rijtuigen met dames en heeren, met wie madame toevallig kennis gemaakt had en die door de lichtzinnige vrouw uitgenoodigd werden haar in het „Witte Huis" te komen bezoeken.

O, die feesten en dat spottende lichtzinnige gezelschap! Wat waren ze de oude Jans een gruwel, en dat niet alleen, doch in alles toonde madame haar roekeloze spilzucht, en Jans begreep zeer goed, dat deze vrouw, indien niet iets tusschenbeide kwam, met haar grenzenlooze verkwisting schipper Holting ten ondergang zou voeren.

Eenige dagen geleden had Jans het gewaagd om madame Charlotte te waarschuwen, dat schipper Holting het stellig niet goed zou keuren dat ze een muur liet wegbreken, ten einde een grooter salon te verkrijgen, en aldus van twee kamers een groote maakte. Doch in scherpe, heftige bewoordingen had madame de oude getrouwe te verstaan gegeven, dat ze niet de minste inmenging in hare zaken duldde, en dat Jans op staanden voet kon vertrekken indien ze zich weer met iets anders durfde in te laten dan met de keuken en wat daarmede in verband stond. De oude Jans liet zwijgend den woordenvloed over zich heen gaan, en bleef zoo kalm en onbewogen als een vuurtoren, waarop de golven zich tot schuim slaan.

Maar Jakob, die in zijn kamertje naast de keuken had zitten lezen, en alles had gehoord, kwam de keuken inloopen, en zich vlak voor zijn mama plaatsend, wilde hij iets zeggen. Voordat hij echter nog een woord kon spreken, trok Jans hem terug.

„Denk er om, Jakob, zeg niets wat je niet tegenover

vader zoudt kunnen verantwoorden," zoo had ze gezegd, en de knaap had zich omgekeerd en was naar buiten gegaan. Maar 's avonds was hij bij Jans gekomen in de keuken, en met tranen in de oogen had hij geklaagd: „'t Is vaders geld, dat hier verbrast wordt en 't is ons huis dat men bederft. O Jans, leefde mijn eigen moedertje toch nog maar!"

Jans had getracht hem te troosten, maar de jongen had de vuist gebald en heesch van ingehouden woede verteld, hoe Charles hem altijd plaagde en belachelijk maakte, hoe deze met rijksdaalders in den zak de stad introk en 's Zaterdagavond de jonge visschers trakteerde in de dorpsherberg.

„Het is alles van vaders geld," herhaalde hij, „maar als ik er vader niet de hand op had gegeven dat ik, wat er ook gebeure, een twist met Charles zou vermijden, geloof mij, Jans, ik zou er een eind aan weten te maken."

„Verdraag het, Jakob, verdraag het," sprak Jans; „nog betrekkelijk korten tijd en zoo God wil keert vader weer en dan ga je een ander leven tegemoet. Geef den toorn geen plaats, want, Jakob, je weet toch wel, dat moeder je leerde, hoe de Heere Jezus, neergezeten op een berg, tot zijne volgelingen zeide: „Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk beërven." En: „Zalig zijn de vreedzamen, want zij zullen Gods kinderen genaamd worden."

„Zie, mijn jongen, als er dingen gebeuren, die tegen je gemoed indruischen, en waartegen je hart in opstand komt, bedenk dan steeds, dat hier op aarde niets gebeurt zonder den wil en zonder de toelating van God. Mij komt de wrake toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heer. Wreek daarom je zelve niet, want dan treed je in Gods rechten."

Zoo had Jans gesproken en haar woorden brachten voor het oogenblik wel kalmte in het jongenshart, doch iedere dag leverde nieuwe brandstof op voor het vuur, dat smeulde daarbinnen. En vooral op dezen schoonen herfstmiddag gevoelde Jans haar hart beklemd, want een uur geleden was Jakob bij haar in de keuken gekomen, en zij was geschrokken toen ze hem aankeek, zoo bleek was zijn gelaat, zoo fonkelden zijn oogen en beefden zijn lippen. Zwijgend wenkte hij haar buiten in den tuin en bracht haar bij het hondenok, waarin hij een mooien patrijshond hield, welk dier hem steeds vergezelde als hij het dorp of de duinen inging.

De jongen had Pluto als een klein mollig beestje van moeder ten geschenke gekregen en was bijzonder aan het vriendelijke, trouwe dier gehecht. Daarom begreep Jans zeer goed hoe het den knaap te moede was, toen ze bij het hok van Pluto kwam, want vlak er voor, alsof het beest sliep, lag de hond dood uitgestrekt, en uit den kop druppelde nog het warme bloed. Vlak boven het rechteroog wees een kleine wond de plek aan waar een flobertkogel was ingedrongen, en Jakob wist dat Charles van een der heeren, die dikwijls het „Witte Huis” bezochten, een fraaie flobertbuks ten geschenke had gekregen.

„Jans! zóó kwam het schot,” en zijn stem was schor van woede; „daar uit het bovenraam,” en Jakob wijst naar boven. „Daar heeft hij gestaan, de lafaard, toen hij mijn armen Pluto doodschoot. O, waarom heeft vader die vreemde Belgen hier gebracht! Had ik vader maar niet beloofd, dan zou hij er nu zoo niet afkomen, maar hij denkt dat ik bang voor hem ben; dat vertelt hij aan de jongens in het dorp ook, omdat ik mij nooit verweer, maar nu is het uit, en zoodra hij het weer waagt, mij of Suze iets in den weg te leggen, dan

zullen wij zien wie van ons beiden de sterkste is, er moge dan van komen wat wil."

Al het mogelijke had Jans gedaan om den verbitterden knaap tot bedaren te brengen, doch vruchteloos.

Met woede en wrok in het hart had Jakob zijn gedooden hond, den trouwen speelmakker zijner jongensjaren, in een zak gedaan.

Zwijgend wierp hij den zak over zijn schouder, greep een spade en ging, zooals hij kortaf tot Jans zeide, zijn hond begraven in het duin.

Toen was Jans naar boven gegaan en had madame Charlotte aangesproken, en hoewel de oude getrouwe anders een overdreven ontzag had voor hen, die ze als haar meederen beschouwde, deed nu de verontwaardiging haar de gewone kalmte verliezen, en heftig verweet zij madame Charlotte het onwaardig gedrag van haar zoon, van haar Charles, die telkens zijn roekeloozen moedwil botvierde op de kinderen van schipper Holting.

Madame liet Jans uitspreken en nam toen een bijzonder hooghartige, voorname houding aan.

„Wel," zoo kwam het snijdend over hare lippen, „ik vind dat jij een toon aanslaat die je niet past en die ik ook niet langer verkies aan te hooren. Indien het waar is dat Charles dien hond heeft doodgeschoten, dan zal ik wel zorgen dat er een andere hond wordt gekocht. Overigens behoef je volstrekt niet als tusschenpersoon op te treden voor Jakob, want die kan zich best zelf bij zijn mama komen beklagen, als hij daartoe reden meent te hebben."

En een trotsch handgebaar in de richting van de keukendeur beduidde Jans, dat het onderhoud was afgelopen.

HOOFDSTUK VI.

De zon neigt ten ondergang, de westelijke hemel kleurt zich met gouden en purperen tinten en de toppen der verste duinen baden reeds in het dalend avondrood.

Nog altijd speelt Suze met de andere kinderen op de hoogte.

De pop van Suze is, tot trots van de kleine eigenares, door de dorpskinderen geestdriftig bewonderd en geprezen, en na er geruimen tijd mede gespeeld te hebben, wordt besloten de pop te slapen te leggen in een bedje van mos en bladeren.

Zoo gezegd, zoo gedaan, en terzijde van het duinpad, bij een boschje bremstruiken, ligt Suze's lieveling rustig en veilig, terwijl de kinderen schooltje spelen en hun schoolversjes zingen.

Veilig? Neen, veilig ligt de arme pop er niet, want er ritselt iets tusschen de bremstruiken, en dat wordt niet veroorzaakt door een schuw konijn, en ook niet door het zachte avondkoeltje, dat door het duin vaart, maar door een slanke, lenige jongensgestalte, die behoedzaam door de bremstruiken sluipt en nu de hand uitstrekt naar de pop van Suze.

Het was Charles, die, teruggekeerd uit de stad, waar hij zijn meesten tijd zoek bracht, door zijn mama met heftige verwijten werd ontvangen, wegens het doodschieten van Jakobs hond. Ouder gewoonte had hij zijne moeder uitgelachen, want zijn boosaardige natuur schepte er altijd behagen in om iemands toorn op te wekken.

Toen had madame Charlotte, ten einde raad, hem gedreigd over zijn gedrag aan schipper Holting te schrijven, en daarop was haar zoon nijdig de deur uit

geloopen, want èn madame Charlotte èn Charles zagen met toenemende beklemming het tijdstip naderen waarop „De Noordstar” weer zou ankeren op Hollands kust.

Madame begreep zeer goed, dat het leven, dat zij leidde, volstrekt niet naar den zin van den schipper zou zijn, doch de lichtzinnige vrouw dacht er niet verder over na; Holting stond immers overal als een rijk man bekend? Waarom zou zij dan niet in weelde leven? Charles echter dacht telkens terug aan dien laatsten avond, dien zijn stiefvader aan wal had doorgebracht, en aan diens bedreiging, hem bij zich op zijn schip te nemen als het met zijn plagerij niet afgelopen was.

En hij wist zelf het best, hoe hij het bevel van zijn vader in den wind geslagen had, en nu had hij er wel spijt van dat hij Jakobs hond had doodgeschoten dezen middag. Doch waarom was die Jakob ook altijd zoo stug tegen hem, en waarom wilde hij nooit een glas met hem drinken! Waarom speelde hij altijd den braven Hendrik en hoe kwam het dat hij nooit tegenstand bood, als hij geplaagd werd? En toch was Jakob niet laf, want Charles zag wel hoe ontzaglijk moeilijk het hem soms viel om zijn woede te bedwingen.

Kon ik hem maar zoo ver krijgen, dacht Charles, terwijl hij doelloos door het duin dwaalde, dat hij mij een opstopper gaf, dan had hij ook schuld en kon ik hem en ook die oude Jans beter den mond stoppen, als die zeebeer straks thuis komt. Maar nu de lummel geen vuur vat, terwijl ik toch zijn hond heb doodgeschoten, weet ik waarlijk niet hoe met hem aan den gang te komen.

Daar wordt zijn gedachtengang gestoord door het geluid van vroolijke kinderstemmen, die op het duin

hun liedje zingen, en bijna onbewust rijst het plan in hem op de vreugde der kleinen te verstoren.

Sluipend als een kat nadert hij het vroolijke troepje, en onbemerkt kan hij zich in het boschje bremstruiken verschuilen.

Daar valt zijn loerend oog op Suze's pop en een oogenblik later is het hem gelukt, zonder dat de kinderen iets bemerken, het dierbare stukje speelgoed van Suze in handen te krijgen.

Wat zal de zoon van madame Charlotte thans doen? Zal hij de kinderen doen schrikken als ze straks de pop missen, en gaan zoeken in de bremstruiken? Of zal hij er een ander, betrekkelijk onschuldig plagerijtje van maken? Neen, dat was hij eerst van plan; nu echter rijpt er iets anders in zijne gedachten, iets laags, iets duivelachtigs.

Hij weet, dat niets Jakobs toorn meer opwekt dan dat zijn zusje leed wordt aangedaan, en daarom zal hij de pop, die hij nog besluiteloos in de handen houdt, vernielen, en de tranen van het kind, en de wrok over het dooden van den hond, zullen bij den geduldigen Jakob de maat van gramschap wel doen overloopen.

„Ik waag er een paar blauwe oogen en een bloedneus aan,” denkt Charles, „want als hij eenmaal begint, zal het raak zijn, maar dan is hij ook zijn recht kwijt en noch hij noch de oude Jans zullen zich over mij durven beklagen bij dien groven zeebonk, die nu mijn papa is.”

Toch is er in zijn lichtzinnig hart een stem, die spreekt van medelijden met de arme kleine meid, die nu nog zoo vroolijk zingt en lacht, en straks zal schreien en snikken in haar groot kinderleed.

Doch als altijd overwint het booze in dat bedorven jongenshart. Geen vader, die hem ooit met vaste hand

regeerde, geen moeder, die hem den weg naar boven wees. Nooit leerden hem zijn ouders dat het alziend oog van God hem volgt op al zijn wegen, en dat niets verborgen is voor den Grooten Rechter, die daar zetelt boven lucht en wolken.

„Suze zal wel huilen, maar over een paar dagen krijgt ze van mij een andere, veel mooier pop, en dan is haar verdriet weer over.” Met deze gedachte brengt Charles de stem van zijn geweten tot zwijgen, en het is verwonderlijk hoe zijn denkwijze met die van zijn moeder overeenstemt ten opzichte van de kinderen van schipper Holting. Immers madame Charlotte zal een anderen hond koopen voor Jakobs vermoorden Pluto en Charles wil voor Suze een nieuwe pop koopen, als hij die van het kind vernield heeft. Maar noch madame, noch Charles kunnen beseffen hoe dierbaar die hond en die pop zijn voor de kinderen van Herman Holting. Neen, geen ander geschenk, hoe kostbaar ook, kan Jakob en Suze hun verlies vergoeden.

Schuifelend door de bremstruiken kruipt Charles terug, en als hij ver genoeg weg is om door de spelende kinderen niet gehoord te kunnen worden, dan verbrijzelt hij onbarmhartig het mooie blonde hoofd der pop tegen een steen.

Zonder bemerkt te worden gelukt het den deugniet de pop weer op het plekje te leggen, waar hij ze haalde, en languit tusschen de struiken liggend wacht hij het verder verloop van zijn lafhartige daad rustig af.

Lang behoefde Charles niet te wachten, want daar het al wat duister begon te worden, besloot het vroolijke troepje kinderen om nu maar naar huis te gaan. Nu loopt Suze haastig op het slaapplek van haar pop toe en steekt de hand uit om ze mede te nemen,

doch als versteend blijft het kind staan, nu zij bemerkt dat haar lieveling is onthoofd!

Eenige oogenblikken is het doodstil onder het straks zoo luidruchtige troepje. Eindelijk zegt een kleine dikke meid: „Ik heb het niet gedaan, Suze!” „En ik ook niet! Ik ook niet!” zoo roepen allen door elkander en be-
tuigen om het zeerst hun onschuld en leedwezen. Maar Suze ziet zoo bleek en met haar verminkte pop in de armen weent en snikt ze zoo hartstochtelijk, dat de jongen onder de bremstruken berouw krijgt van zijn wandaad.

Charles wil juist voor den dag komen om te trachten Suze te troosten met de belofte van een nieuwe pop, als plotseling op den top van het duin Jakob Holting verschijnt.

Lang heeft hij door de duinen gezworven en toen hij eindelijk een plekje vond dat hem geschikt leek, had hij een diep gat gegraven en zijn Pluto daarin gelegd.

Toen heeft hij zijn vermoorden vriend gedekt met den zak, waarin hij hem medegenomen had, en den kull weer dichtgeworpen; hij ging nog niet naar huis, maar bleef met wraakzucht in het hart door het duin dwalen. Zoo had hij de plaats bereikt waar de kinderen speelden en zongen, en juist wilde hij verder gaan, toen hij iets wits zag bewegen en wegkruipen onder de bramenranken. Dadelijk schoot de gedachte hem door het hoofd dat het Charles was, zijn stiefbroeder, die zich daar verschool. Woeste haat deed zijn tanden klapperen, als voer hem de koorts door de leden.

Wat deed hij daar, die Belg, die valsche schurk: waarom kroop hij weg? Wat was zijn plan? Zou hij die onschuldige kinderen willen verschrikken?

„Ik wil het weten,” siste Jakob tusschen de tanden,

„ik wil weten wat hij uitvoert, en als het de kleine Suze geldt, dan wee hem!”

Zoo mompelt de zoon van schipper Holting en toorn en wraakzucht brengen alle waarschuwendende stemmen in zijn gemoed tot zwijgen.

„O Jakob, zie toch eens,” krijt Suze, als ze haar broer bemerkt, en heft met beide handen haar gebroken schat tot hem op.

Nu ziet hij het, en nu weet hij ook waarom zijn halfbroeder daar onder de braamstruiken verscholen ligt.

Geen woord kan hij uitbrengen; de woede, die in hem kookt en bruist, snoert hem als het ware de keel dicht, maar zijn oogen speuren door het bremboschje met den blik van een roofdier.

Charles ziet, dat Jakob het boschje binnen wil dringen en springt snel overeind.

Verschrikt vluchten de kinderen het duinpad af naar beneden; Suze blijft staan, met de pop in haar arm en luid schreiend van angst. Charles wil vluchten, want de schrik slaat hem om het hart als hij Jakobs van wraakzucht brandende oogen ziet. Maar het is reeds te laat, want met beide handen zwaait Jakob de zware spade, en een ijselijke slag treft Charles op het hoofd.

Een doordringende gil snerpt door het duin en die kreet is het eenige geluid, dat de getroffene doet hooren, want het volgend oogenblik tuimelt hij ruggelings achterover en blijft roerloos liggen.

Een vaalbleeke kleur trekt over het zoeven nog blozende gelaat, en de anders zoo vermeteale oogen staren doelloos voor zich uit. Uit een vreeselijke wond boven zijn rechteroog stroomt het warme jonge bloed, en de doffe, starende oogen sluiten zich.

HOOFDSTUK VII.

En Jakob? Als aan den grond genageld blijft hij staan met de noodlottige spade in de hand, en staart met ontzetting op het voor hem liggende lichaam van Charles.

Zijn toorn is geweken om plaats te maken voor wanhopige vertwijfeling over de booze daad, die hij bedreef. Buiten zichzelf van schrik en angst klemt Suze zich aan Jakob vast, en wil hem medetrekken naar beneden, het duinpad af, naar huis.

„O Jakob!” roept het kind en rukt aan zijn arm, „kom toch, ga toch gauw mee naar huis, dan kan Jans hem helpen. O, wat ziet hij bleek, en wat is hij stil en dan dat bloed. Kom! Jakob, kom, het wordt donker, ik ben zoo bang, ach, broer, kom toch mee.”

Nu buigt Jakob zich over Charles heen, maar wendt zich dadelijk weer af, en als een bange zucht komt het over zijn sidderende lippen:

„Dood, Charles is dood. O God, ik ben een moordenaar!”

Er klinken verwarde stemmen op van den landweg langs het duin en ofschoon het nagenoeg geheel donker is nu, bespeurt Jakob toch tusschen andere menschen de angstig heen en weder stappende gestalte van Jans.

Dan grijpt de wanhoop over de gepleegde daad den armen jongen aan en plotseling de kleine Suze in zijn armen drukkend, zegt hij:

„Suze, ik heb Charles doodgeslagen; vertel alles aan Jans, en zeg haar dat ik vader nooit meer onder de oogen durf te komen. Dag Suze! dag lieveling; groet vader en Jans voor het laatst van mij, en zeg hun”....

De laatste woorden zijn onverstaanbaar, want de stoere knaap barst uit in hartstochtelijk snikken.

„Neen, Jakob! Neen, ga niet weg! Blijf bij me; ik ben zoo bang,” gilt het arme kind, maar de jongen rukt zich van haar los en snelt de duinen in, naar het strand.

Zij wil hem nog volgen, maar hij verdwijnt in de duistere laagte der duinen.

„Suze! Waar ben je? Suze! Suze!” klinkt luide de stem van Jans, en het angstige kind loopt haastig naar de plek, waar Jans en een oude visscherman met een paar opgeschoten jongens uit het dorp tegen het stelde duinpad opklimmen.

Zij loopt de plaats waar Charles ligt neergeslagen, angstig voorbij, maar toch werpt ze een schuwen blik op het witte gezicht; dan schreeuwt ze het uit van angst en komt eerst tot bedaren als Jans de sterke armen beschermend om haar heen slaat.

Maar geen woord kan Jans de eerste oogenblikken uit het kind krijgen, zoo hartbrekend snikt en schreit ze.

Eindelijk komt een antwoord op de dringende vragen van de vrouw.

Jans is gewoon dat de kinderen, als zij in het duin spelen, bij het vallen van den avond uit zich zelf naar huls komen. Maar nu het later werd dan gewoonlijk, was zij naar buiten geloopt om te zien of Jakob en Suze nog niet naar beneden kwamen.

Een poosje had ze staan luisteren; toen hoorde ze druk pratende kinderstemmen naderen en Jans dacht dat Suze er wel bij zou zijn.

Zij was er niet bij, en op de ongeruste vraag of ze niet wisten waar Suze was, antwoordden de kinderen allen door elkander, zoodat Jans er niet uit wijs kon worden, en eerst toen zij het oudste der meisjes afzon-

derlijk ondervroeg, kwam hortend en stotend het verhaal voor den dag van wat er zooeven gebeurd was in het duin.

Jans vroeg niet verder en terwijl het kind naar huis liep, snelde Jans de keuken in en een kastje openrukkend greep ze haastig een stuk linnen. Maar wat er om ging in haar gemoed uitte zich in een langen zucht en in de gestamelde woorden, waarmede ze hulp vroeg aan dien God, op wien ze betrouwde.

„O! God, verhoed Gij het ergste en wees ons genadig. Spaar en bewaar de kinderen; Gij, o Heer, hebt macht alles nog ten goede te keeren.”

In het salon van madame Charlotte speelt men een vlugge wals op de piano, en Jans hoort duidelijk de scherpe doordringende stem van madame, die den speler voor zijn kunstvaardigheid beloont met een luid Bravo! waarmede alle gasten instemmen.

Zonder iemand iets te zeggen, is Jans de deur uitgesneld; ze heeft immers geen seconde te verliezen en als ze buiten een ouden visscher tegenkomt, zegt ze:

„Kom mee, Arie, er is iets gebeurd; kom mee!”

Arie vraagt niets, maar volgt oogenblikkelijk haar bevel, zoo speedig zijn oude beenen hem dragen kunnen, want hoewel hij een man is van weinig woorden, nog nimmer heeft iemand zijne hulp vruchteloos ingeroepen.

Twee jonge visschers, die zien hoe Arie plotseling omkeert en met oude Jans het duin insnelt, volgen hen uit nieuwsgierigheid, en, vraagt Arie niets, zij zooveel te meer.

„Wat is er gebeurd? Waar gaat het heen? Wien geldt het?” zoo klinkt het verward door elkander.

Jans wendt het hoofd om en zegt:

„Kleine Suze is nog boven, en wat er gebeurd is, weet

ik niet, maar ik vrees dat er een ongeluk heeft plaats gehad. Stil!" zoo valt ze zichzelf in de rede, „stil, hoor je niets?"

Maar Jans snelt vooruit, want ze heeft het angstig schreien en roepen van Suze gehoord, en haar krachtige stem klinkt als een trompet door het duin.

Nu heeft ze het van angst en opwinding bevende kind in haar armen, en als ze uit de onsamenhangende woorden van Suze begrijpt dat Charles gewond is, dan is haar besluit spoedig genomen, en een der beide jonge visschers wordt naar beneden gezonden met de opdracht zoo spoedig mogelijk met den dokter terug te keeren.

„En jij, Toon," zegt Jans, „loop als de wind naar huis en haal bij je vader een paar lantaarns en breng die dadelijk hier."

Zonder een woord van tegenspraak hollen beide jongens het pad af, want Jans is in het dorp onder het visschersvolk geacht en bemind.

Jans is nu met Arie en Suze alleen.

Met opzet heeft ze de beide visschersjongens weggezonden. Arie kan ze vertrouwen, daarop is ze gerust. Met Suze aan de hand loopt ze naar het braamboschje, en hoewel het bijna volkomen duister is, ziet ze toch een menschelijk lichaam tusschen de bramenranken liggen.

„O! Jans," roept Suze, „ik wil hem niet zien, ik ben zoo bang voor het bloed; ach, waarom heeft hij ook mijn pop gebroken, en Jakobs hond doodgeschoten!"

Zoo klaagt en jammert het kind en roept dan zoo luid zij kan om haar broer.

„Wees stil, Suze, arm kind," zegt Jans. „Jakob zal zijn weg wel vinden; we moeten nu in de eerste plaats

Charles trachten te helpen, als tenminste menschenhulp nog baten kan."

Arie, die Jans op den voet is gevolgd, ziet ook dat er iemand op den grond ligt.

Hij knielt er bij neer en zich over Charles heenbuigend, maakt hij vlug de borst van den gewonde bloot en luistert of hij ook het kloppen van het hart nog kan hooren.

Met ingehouden adem staat Jans naast hem; het is haar te moede, als zweefde op dit oogenblik de doodsengel om hen heen.

De zee bruist beneden op het strand en het koeltje, dat over de duintoppen strijkt, doet het dorrende helmgras ritselen.

Nu richt Arie zich op en zegt:

„Zijn hart klopt nog, dus het leven is nog niet geweken; maar wij moeten trachten het bloeden te stelpen, anders is het spoedig met hem gedaan."

Alle aarzeling is bij Jans geweken en ultmuntend komt het haar nu van pas, dat zij zoovele jaren gewoond heeft bij dokter Werther, en hem zoo dikwijls geholpen heeft bij ernstige gevallen.

„Beur hem op, Arie; en breng zijn lichaam in zittende houding."

„Zoo is het goed," zegt ze, als Arie het bovenlichaam van den knaap opheft en tegen zijn breede borst doet leunen.

„Arme kapitein Holting," zoo broemt Arie in zijn baard, „je hadt die vreemde vrouw niet hierheen moeten brengen, want je hebt er geen geluk mede te wachten."

Voorzichtig verbindt Jans het gewonde hoofd van Charles met den linnen doek. Een dof kreunen is het eenige teeken van leven dat hij geeft, maar hoe gering

dat ook is, toch vervult het het hart van de oude Jans met dankbare hoop.

„O Arie,” zegt ze, „het is mij zoo'n vreeselijke gedachte, dat deze knaap zou moeten sterven door den slag, die hem door Jakob met een spade is toegebracht. Maar als we bedenken hoe hij hem heeft getergd en tot verzet geprikkeld, is het te begrijpen. Nu heeft hij eindelijk zijn doel bereikt, en de vreeselijke uitbarsting van woede, waartoe hij Jakob heeft gebracht, zal hem mogelijk een vroegtijdig graf bezorgen en maakt den ongelukkigigen zoon van schipper Holting tot een moordenaar.”

„God verhoede het,” zucht Jans en Arie herhaalt hare woorden.

Nu klinken menschenstemmen op van omlaag en het roodachtig schijnsel van scheepslantaarns begint het duinpad te verlichten.

„Hierheen!” roept Arie met machtige stem, en de zwervende lichtjes naderen het braamboschje. Spoedig omringen nu een groepje menschen den gewonde en zijn helpers, terwijl Toon met de lantaarn het licht op het doodsbleeke gelaat van Charles doet schijnen.

Een hulvering van schrik vaart door de omstanders en van alle kanten hoort men roepen:

„Het is Charles van madame, zij hebben hem vermoord!”

„Wie zou dat hebben gedaan?” vraagt weer een ander, doch niemand geeft antwoord op die vraag. Weer klinkt het akelig, diep uit de borst opwellende kreunen van den gewonde.

Steeds meer menschen komen naar boven en reeds meermalen heeft Jans gevraagd of de dokter nog niet komt.

Eindelijk komt hij, en als hij de plaats des onheils

is genaderd, neemt hij een der lantaarns en laat het licht op het gelaat van den gewonde vallen.

„Moet het verband los, dokter?” vraagt Jans, „of zouden wij hem zoo kunnen vervoeren?”

De dokter stelt een onderzoek in, voelt naar pols en hartslag en verzoekt daarop de opdringende menschen een weinig achteruit te gaan.

Slechts aarzelend wordt aan zijn verzoek voldaan en nu wendt de dokter zich tot Jans en vraagt:

„Weet jij hoe die jongen zoo zwaar gewond werd?”

Jans haalt de schouders op en blijft het antwoord schuldig; het is haar als wil het woord, dat Jakob zal beschuldigen, haar niet over de lippen.

„Nu,” zegt de dokter, „daar wil ik voor het oogenblik niet verder op ingaan; wat echter de gewonde betreft, we zullen het verband laten zitten, en hem zoo voorzichtig mogelijk naar beneden brengen. Wie is het?” vraagt de dokter verder, „en waar hoort hij thuis?”

Als hij verneemt, dat het de stiefzoon van kapitein Holting is, dan fluit hij zachtkens tusschen de tanden, zooals zijn gewoonte is wanneer hem plotseling iets duidelijk wordt.

Iedereen in het dorp kent de verstandhouding tusschen de bewoners van het „Witte Huis” en nu begrijpt de dokter zeer goed, waarom Jans op zijn vraag het antwoord schuldig bleef.

„Ha ha, is hij het zoontje van madame Charlotte? En weet ze het al?”

„Ik denk het niet, dokter, want toen ik vernam dat er iets gebeurd was in het duin, ben ik dadelijk hierheen gegaan; ik heb toen een jongen naar u gestuurd en een ander liet ik lantaarns halen.”

„Je hebt flink gehandeld,” zegt de geneesheer, „maar nu moet mevrouw gewaarschuwd worden en een en

ander in gereedheid gebracht voor de komst van den gewonde in het „Witte Huis”. Niemand kan daar beter voor zorgen dan jij; ga dus naar beneden en vertel mevrouw Charlotte zoo bedaard mogelijk wat er gebeurd is.”

„Kom, kind,” zegt Jans tot Suze, die zich tegen haar aandringt, „kom, wij gaan naar huis.”

Terwijl Jans het duinpad afgaat, hoopt ze nog, dat Jakob mogelijk reeds thuis is en dan denkt ze met schrik aan hetgeen dan volgen zal.

Nu is zij aan den voet van het duin, en door de stilte van den avond klinken nog altijd de tonen van de piano tot haar door en een gevoel van opkomenden toorn doet oude Jans de lippen op elkaar persen en het hoofd schudden.

„Dwaas mensch, die hier naar Holland kwam om den vrede en de rust te storen in ons huis; dwaas schepsel, die het leven beschouwt als een kermistijd en die wel telkens alle heiligen aanroept, maar met alles spot wat heilig is.”

Doch deze gedachten maken weldra plaats voor medelijden met madame Charlotte, die haar zoon lief heeft met buitensporige liefde. Veel tijd voor overleggingen heeft Jans niet; ze moet handelen, terstond. En achter het huis omlopend, komt ze door de tuindeur de gang in, en op de trap komt Marie, het dagmeisje, haar tegemoet.

„O, Jans!” zegt het meisje, „reeds tweemaal heeft madame naar je gevraagd en ik wist niet, waar je was, want ik had je niet zien weggaan. Maar wat zie je bleek, en waar komt Suze zoo laat vandaan! Wat is er toch gebeurd?”

„Wees stil, Marie,” zegt Jans, „wees stil; je kunt nog niet naar huis gaan ook, want jongheer Charles heeft

een ongeluk gehad en wordt zoo dadelijk thuisgebracht. Ruim dadelijk de groote slaapkamer op en breng handdoeken en waschkommen met water er heen, doch vraag mij niets meer. Breng dan dadelijk Suze naar bed en blijf bij haar, tot ik bij je kom."

Het verschrikte meisje haastte zich te doen wat haar was opgedragen en Jans begaf zich met loome schreden naar boven. Er was zeker juist de een of andere grap verteld, want het bescheiden tikken van Jans wordt niet gehoord en zij herkent den schellen spotlach van madame Charlotte. Zij tikt wat luider en nu schijnt men het te hooren, want dadelijk wordt de deur geopend; madame Charlotte staat voor de oude Jans.

In het blauw zijden kleed, dat de slanke gestalte omhult, lijkt madame Charlotte eene dame uit de groote wereld, en niemand zou in haar het meisje hebben herkend, dat vroeger aan de haven van Marseille fruit liep te venten langs de schepen; noch de weduwe, die in Antwerpen achter haar toonbank scheepsbenodigdheden verkocht aan zeelieden.

„Wat is er," zegt madame met opgetrokken wenkbrauwen, „dat je mij komt storen? Je weet dat ik dat niet gaarne heb. Tweemaal heb ik al naar je gevraagd, zonder dat Marie wist waar je was; nu heb ik je niet noodig."

Madame dacht, dat Jans kwam vragen, wat er van mevrouws dienst was, doch een blik op het bleeke gelaat van de vrouw, van wie zij dikwijls spottend gezegd had, dat zij vischenbloed in de aderen had, deed madame plotseling ontstellen en haastig vraagt ze:

„Is er wat gebeurd, Jans?"

„Ja mevrouw, er is iets gebeurd met Charles."

Alle kleur wijkt uit madame's gelaat als zij deze

woorden hoort, en zich met beide handen aan den arm van Jans klemmend, gilt ze:

„Mijn Charles! Mijn jongen, mijn kind, waar is hij? Wat is er gebeurd, is hij dood? Is hij verdronken?”

„Tracht kalm te zijn, mevrouw. Hij is niet dood, maar ernstig aan het hoofd gewond; wij hebben hem op aanwijzing van Suze gevonden in het duin.”

„Waar is hij? Ik wil er heen! Ik moet naar hem toe; laat dadelijk een rijtuig voorkomen. Jans, o Jans, wat moeten wij doen!”

In vreeselijke opgewondenheid roept madame Charlotte allerlei dooreen en stelt zich zoo aan, dat niemand haar tot bedaren kan brengen.

De straks nog zoo vroolijke en luidruchtige gasten omringen haar; zij betuigen om strijd hun deelneming, doch madame weert hen af en blijft zich vastklemmen aan Jans, als verwacht ze alleen hulp van die eenvoudige vrouw, met haar rustig gelaat en trouwhartige oogen.

De gasten spoeden zich naar de kleedkamer en zoeken haastig hunne hoeden, mantels en jassen op, want nu de vreugde verandert in schrik en jammer, zullen zij zoo spoedig mogelijk het „Witte Huis” den rug toekeeren; zij zijn gelijk de vlinders, die dartelen in den zonneshijn, maar verdwijnen, als er een donderbui losbarst.

„U moet sterk zijn, mevrouw,” zegt Jans; „u moet sterk zijn om zijnentwil. Hij wordt hierheen gebracht; ik heb hem voorloopig verbonden; de dokter is bij hem; zoo dadelijk kunnen zij hier zijn. Marie brengt de groote slaapkamer in orde; daar zullen we hem neerleggen; met Gods hulp kan alles nog goed afloopen.”

Buiten nadert een drom menschen en dat onbe-

stemde geluid van trappelende voeten, dat onderdrukte stemmengejoel, en het roode licht van de lantarens, dat thans door de vensters schijnt, bewijzen, dat de treurige stoet voor het „Witte Huis” is aangekomen.

„Daar zijn ze,” klinkt de kalme stem van Jans; „wees nu bedaard, mevrouw.”

Er ligt iets in de stem van Jans dat indruk maakt en de aanwezigen gevoelen, dat deze eenvoudige vrouw thans in het „Witte Huis” de leiding heeft, en onwillekeurig gehoorzamen haar allen.

„Laat mij bij je blijven, Jans; ik zal kalm zijn, maar ik wil mijn Charles zien; hij is mijn eenige.”

Nog altijd klemt madame zich aan Jans vast, doch bij de laatste woorden bedekt ze het gelaat met beide handen, alsof ze niet durft zien het lichaam van haar zoon, dat dadelijk zal worden binnengedragen.

Nu opent Jans de groote voordeur.

Een kille windvlaag komt naar binnen en doet de helderbrandende ganglamp flikkeren, want de lucht is betrokken en op den schoonen herfstdag zal waarschijnlijk een koude herfstdag volgen.

Vier mannen dragen een soort baar, bestaande uit twee korte bootshaken, waartusschen men een deken heeft vastgebonden.

Op de deken ligt de gewonde knaap, bedekt met de overjas van den dokter en voor de deur verdringen zich de menschen uit het dorp en kijken nieuwsgierig naar binnen. Jans loopt de baar voorbij, en sluit de deur, doch eerst nog vraagt ze snel aan een jongen visscher, die vlak voor de deur staat: „Is Arie Boon niet hier?”

„Neen,” is het antwoord, „dien heb ik een poosje geleden de duinen zien ingaan in de richting van het strand.”

Jans weet nu, dat de oude visscher bezig is het spoor te zoeken van Jakob, en een straal van hoop rijst voor een oogenblik op in haar beklemde ziel.

Hoop dat Arie hem zal vinden in het duin en terugbrengen naar het „Witte Huis”; want anders zal de politie den knaap spoedig genoeg opsporen, en gevangennemen, en Jans zou hem zoo gaarne nog eens alleen willen spreken.

„Hij is dood! Hij is dood!” zoo gilt madame Charlotte in het Fransch, en zich losrukkend wil zij zich op de baar werpen, die door de mannen de slaapkamer wordt binnengedragen.

Jans snelt toe, en slaat de sterke armen om haar heen.

„Wilt u hem zien, mevrouw,” zegt de dokter, „wees dan kalm. Hij is niet dood, doch verkeert in levensgevaar en de minste aanraking kan hem noodlottig worden; wees dus sterk ter wille van uw zoon.”

„Laat mij hem zien, dokter,” zoo smeekt ze, „laat mij hem zien, en ik zal rustig zijn. O, dokter, zeg toch dat hij niet zal sterven.”

De dokter haalt de schouders op en antwoordt niet op hare vraag en op de baar toetredend neemt hij voorzichtig zijn overjas weg, die het lichaam van den gewonde bedekt.

Er is altijd iets huiveringwekkends in den aanblik van een doode of zwaargewonde, ook al is het een vreemde, doch verschrikkelijk is het, indien het slachtoffer door banden des bloeds nauw aan ons verbonden is.

Zooeven had madame Charlotte gegild en gejammerd; thans echter, nu zij voor het lichaam van Charles staat, die haar voor eenige uren vol dartelen overmoed had uitgelachen toen zij hem wilde be-

straffen over het doodschieten van Jakobs hond, nu kan de arme moeder geen geluid over de lippen krijgen, zoo vreeselijk ontroert haar dat doodsbleeke, met bloed bevelkte gelaat van haar zoon.

Bijna zoo wit als het linnen, waarmede zijn hoofd is omwonden, gelijkt Charles volkomen op een doode en Jans kijkt een oogenblik den dokter angstig vragend aan; maar deze stelt haar gerust door dadelijk aanstalten te maken om een nieuw verband te leggen.

„Neem hem op en leg hem op deze tafel,” beveelt de dokter en de mannen heffen hun zonderlinge draagbaar met het beweginglooze lichaam op. Als Charles op de groote tafel ligt, snijdt de dokter de touwen los waarmede de deken aan de bootshaken verbonden was. De visschers nemen hun haken, en na gevraagd te hebben of de dokter hun diensten nog noodig heeft, vertrekken zij.

De dokter begint voorzichtig het verband los te winden van het gewonde hoofd van Charles.

Zacht kreunt de knaap, en Jans zegt verheugd: „Hcoort u wel, mevrouw, jongeheer Charles is niet dood,” en de zich op den achtergrond houdende gasten komen schoorvoetend nader. Zij maken van de gelegenheid gebruik, betuigen hun leedwezen over het gebeurde en vertrekken. Niemand slaat acht op hen en Jans is hartelijk blijde dat ze zijn heengegaan.

Madame Charlotte is thans oogenschijnlijk bedaard, doch aan het zenuwachtig trekken van den mond is duidelijk merkbaar welk een angst haar bezielt. Met starren blik volgt zij de bewegingen van den geneesheer, en als deze het bloedige verband heeft losgemaakt en de vreeselijke hoofdwonde zich vertoont, gilt madame Charlotte weer dezelfde woorden, die

daareven in het Fransch had gesproken en zinkt dan bewusteloos ineen.

Jans draagt madame als een kind naar hare slaapkamer en legt haar op het breede mahoniehouten bedikant. Dan beveelt ze Marie, bij hare meesteres te blijven, want kleine Suze is rustig gaan slapen.

De dokter had reeds de voorzorg genomen iemand naar de stad te zenden met opdracht per rijtuig een pleegzuster te halen en deze verwachtte hij spoedig. Intusschen bood Jans, zooveel in haar vermogen was, de behulpzame hand.

„Het is goed,” had de dokter gezegd, „dat mevrouw weg is, want de gewonde heeft al onze zorg en opletendheid noodig, en ook voor haar is het beter; hare menuwen zijn niet bestand tegen het gezicht eener wonde.”

Het kermen van Charles wordt sterker, en als de dokter de wond heeft uitgewasschen, slaat hij plotseeling de donkere oogen op en heft de armen omhoog als wil hij met beide handen naar zijn hoofd grijpen; doch de oogen sluiten zich weer en de handen zinken machteloos neer.

„Dokter,” vraagt Jans, en angst klinkt in hare stem, „dokter, zal hij moeten sterven? Of hebt u nog hoop op herstel?”

De dokter weet wel wat er omgaat in het hart van de trouwe ziel; hij weet wel waarom Arie de duinen is ingegaan, terwijl alle andere menschen uit het dorp met de mannen, die den gewonde droegen, medegingen naar het „Witte Huis”.

Hij weet, hoe lief ze de kinderen van schipper Holting heeft, en terwijl hij zich dieper over Charles heenbuigt, beschouwt hij nauwkeurig de gapende wonde en zegt:

„De slag is met zulk een kracht toegebracht, dat indien hij ook maar één centimeter meer naar rechts was neergekomen, hij ongetwijfeld oogenblikkelijk den dood tengevolge zou hebben gehad.

Nu echter is aan de linkerzijde de huid naar beneden geslagen en de schok heeft hem een hersenschudding bezorgd; het daarbij komende bloedverlies maakt zijn toestand wel eenigszins gevaarlijk, doch volstrekt nog niet hopeloos.”

„O, dokter, nog een enkele vraag. Wat zei mevrouw toch daareven in het Fransch?”

Ernstig zag de dokter Jans in de oogen:

„Dat beteekende: De zoon van mijn man heeft mijn Charles vermoord.”

Een rijtuig hield stil voor de deur en het volgend oogenblik trad een pleegzuster binnen, die, na hoed en mantel afgelegd te hebben, dadelijk den dokter de noodige hulp verleende.

Nu begaf Jans zich naar madame Charlotte en het gelukte haar deze spoedig tot bewustzijn te brengen.

Zoodra de toestand van madame haar toeliet zich het gebeurde in te denken, greep ze weer beide handen van Jans en klonk het angstig in gebroken Hollandsch:

„Is hij dood; ach, zeg het mij, is mijn kind dood?”

Met bedaarde stem vertelde de oude dienstbode, dat de wonde niet levensgevaarlijk was, doch dat de grootste voorzichtigheid moest worden in acht genomen, teneinde rust aan den patiënt te bezorgen, want dat de schok waarschijnlijk hersenschudding had veroorzaakt.

„Mag ik hem zien?” vroeg madame, doch Jans vertelde haar dat er een pleegzuster gekomen was, en dat de dokter wel dadelijk bij mevrouw zou komen.

Op dit oogenblik klonk een zacht tikken tegen de

voordeur, en juist toen de dokter zich aanmeldde om madame behulpzaam te zijn, had Jans gelegenheid de slaapkamer van madame te verlaten en te gaan zien wie het was die daarbuiten tegen de voordeur had geklopt.

Onhoorbaar opent Jans de voordeur en staart in het verweerde gezicht van Arie Boon. Ze gaat naar buiten en trekt de deur achter zich toe, en dan vraagt ze met angstige stem:

„Ach, Arie, heb je hem in het donker niet op kunnen sporen? Zou de jongen dan werkelijk door de politie worden opgespoord en misschien met geboelde handen worden weggebracht?”

„Ik denk het niet,” antwoordt Arie, „want als hij is, waar ik vermoed, dan heeft de politie geen vat op hem.”

Zoo spreekt de zeeman en Jans ziet dat hij een spade onder zijn jas verborgen houdt.

„Nadat ik deze spade gevonden had,” vervolgt hij, „begaf ik mij naar het strand, en toen ik op de plek kwam waar ik mijn boot van morgen op het strand had gesleept, zag ik tot mijn schrik dat ze verdwenen was. Een oogenblik dacht ik, dat de vloed mijn boot had medegevoerd, doch weldra begreep ik, dat het water niet zooveel hooger gestaan kon hebben dan vanmorgen. Dan ben ik naar huis gegaan en heb een lantaarn gehaald. Mijn vrouw, die niet wist waar ik zoo laat vandaan kwam, liet mij geen rust voor ik alles verteld had wat ik dezen avond heb ervaren.

Toen ze alles wist, sprak ze oogenblikkelijk uit wat ik dacht.

„Arie,” zegt ze, „de jongen is met jouw boot in zee gegaan; daar is geen twijfel aan en als het zoo is, dan

moge God hem genadig zijn, want het wordt een ruwe nacht."

Toen zijn we samen met de lantaarn gaan zien waar ik mijn boot had vastgelegd, en onze vermoedens werden zekerheid, toen we de diepe sporen van schoenen in het zand zagen. Het was duidelijk dat de boot met veel inspanning naar het water was gesleept."

Arie zweeg en Jans stond een oogenblik als verbijs-terd door de gedachte dat Jakob nu in een open roei-boat omzwalkte op de onstuimige Noordzee.

„Ach, Arie, hoe moet dat afloopen met den jongen? Hij heeft in zijn angst en wanhoop tot zulk een hope-loos waagstuk zijn toevlucht genomen."

„Ik vrees," zegt de oude visscher, „dat morgen mijn oude boot wel met den bodem naar boven op het water zal dobberen. Slechts één kans heeft hij; de Holtings zijn zeelui en het varen zit hun in 't bloed; als de jongen er kans toe ziet om niet dwars voor een golf te komen, dan kan hij het wel een poos volhouden, maar als dan niet spoedig een vaartuig hem oppikt, raakt hij uitgeput en is zijn lot spoedig beslist."

Arie gaat naar huis. Jans heeft hem een nieuwe schuit beloofd als de zijne niet terechtkomt.

In het „Witte Huis" is alles rustig en stil; de dokter is huiswaarts gekeerd en de pleegzuster waakt bij den gewonde.

Madame Charlotte is op de verzekering van den geneesheer, dat er geen onmiddellijk gevaar dreigde, eindelijk ter ruste gegaan.

Doch Jans kan niet rusten, kan niet slapen.

Voor het bedje van Suze ligt de oude vrouw op de knieën en smeekt God om hulp, om redding voor den zoon van schipper Holting. In iedere windvlaag, die met toenemende kracht om het huis loeit, meent ze

een noodkreet te hooren van den armen jongen, die in een oude schuit den dood trotseert op de kokende zee. De oude vrouw verbergt het gelaat in de gevouwen handen, en bidt: „Heer, vergeef hem het bloed dat hij vergoot, om den wille van het Middelaarsbloed van den Heiland; Heer, als hij reeds is gestorven, neem hem dan aan in genade en ontferming, want bij U is erbarming, en zelfs bij het naderen van den dood kunt Gij volkomen uitkomst geven.”

Zoo waakt en bidt de trouwe ziel den ganschen langen nacht, en als eindelijk de schemering aanbreekt, wordt het rustiger in haar ziel. Als ze straks weer haar dagtaak opvat, alles besturend en alles regelend, dan zal niemand aan dat rustig, kalm gelaat zien, dat de vrouw den ganschen nacht doorbracht wakend en biddend.

HOOFDSTUK VIII.

Keeren wij thans terug tot het oogenblik, waarop Jakob zich losrukt van zijn zusje, nadat hij in razende woede Charles met zijn spade heeft neergeslagen.

Zonder omzien loopt hij voort; zonder doel. Door de enkele gedachte bezield, zoo spoedig mogelijk ver weg te komen van de plaats, waar die verslagene ligt, met dat bleeke gelaat en het met bloed bedekte voorhoofd.

Zijn toorn is verdwenen en vreeselijk berouw doet hem kermen als van pijn.

Zijn leven is verwoest; waar zal hij heen?

De gedachte aan zijn vader doet hem sidderen; wat zal deze zeggen als hij terugkomt en zijn eenige zoon

is gevangen genomen als een moordenaar, als een broedermoordenaar?

Strompelend en struikelend jaagt hij voort langs den voet der duinen.

Onheilspellend gromt de zee, en als een windvlaag langs het strand giert, dan spat het schuim den vluchteling in het gelaat.

„O moeder, moeder,” kreunt Jakob in doodsangst. „O moeder, ik wilde dat ik bij u op het kerkhof lag, want waar moet ik heen?”

Plotseling staat hij stil; zijn angstige oogen staren strak naar een punt; in de duisternis van den avond toch heeft hij de boot van Arie Boon herkend en dadelijk komt de gedachte in hem op, de boot te nemen en er mede in zee te gaan.

Hij weet, dat er gevaar, veel gevaar aan verbonden is, en hij heeft een duidelijk besef van wat hem wacht, indien de wind nog meer opsteekt en uit denzelfden hoek blijft waaien. Straks zal de eb invallen en wind en stroom voeren dan een vaartuig in korten tijd in volle zee, en Jakob weet zeer goed, dat, indien hij den nacht doorkomt, de aanbreekende dag hem niets zal doen zien dan lucht en water. En dan zonder een kruimel brood of een dronk water in de onmetelijke eenzaamheid!

O, de jongen weet zeer goed hoe gering de kans is op behoud, maar toch, hij klemt de tanden op elkander en slaat den blik omhoog.

Geen oogenblik aarzelt hij langer; met beide handen grijpt hij de ijzeren dreg, waaraan de boot vastligt, en wringt die uit het zand.

Nu werpt hij de dreg in de boot, slaat de armen om den achterkop, zet de beenen vast in het zand, en wacht op een aanrollende golf.

Het water slaat hem tot de knieën nat, maar hij schuift de schuit met mannenkracht vooruit over het zand.

Hij hijgt van inspanning en de zweetdruppels op zijn voorhoofd vermengen zich met het zilte schuim dat opspat over de boot, doch hij houdt vol, en eindelijk is de schuit vlot en hij springt er in.

Nu grijpt hij de riemen en na een paar slagen komt hij in dieper water.

Voor hem strekt zich een in het donker wit lichtende schuimstreep uit; het is de branding en Jakob weet, dat reeds dáárin het doodsgevaar hem aangrijnst.

Maar met snellen roelslag roeit hij er heen, en met dof gebrul omwoelen de schuimende golven zijn boot. De oude boot dreunt, zoo slaan de korte golven tegen de zwakke boorden, maar Jakob weet hoe hij moet roeien in de branding. De boot rijst en daalt en dompelt zich nu van voren en dan van achter onder het ziedend schuim, maar Jakob weet zijn vaarttuigje recht te houden. Als de boot draait is hij onherroepelijk verloren, dan kantelt de schuit om of slaat vol water en zinkt.

Doornat en verblind door het schuim dat hem in de oogen spat, is hij door de branding heen geworsteld en thans rijst en daalt zijn boot op de lange zwarte golven met hun witgekuifde toppen. Het hart klopt hem in de keel, en toch, een gevoel van veiligheid komt over hem, en die schuimende branding daar achter hem vormt een scheiding, die door geen politieman kan worden overschreden.

Langzaam roeit hij voort. De wind drijft hem genoeg vooruit, en straks zal de ebbe ook medewerken.

Wat gaat er om in het hart van den knaap, ondanks

het gevoel van veiligheid voor de wrekende hand der gerechtigheid?

Ach, het is daarbinnen zoo donker, nog donkerder dan de zwarte hemel boven hem. Niet de minste twijfel bestaat er bij hem omtrent den dood van Charles.

Hij heeft hem immers niet meer zien bewegen nadat hij was gevallen, en dan die lijkkleur en dat stroomende bloed.

Neen, Charles was dood en niet de schuimende branding, maar het bloed dat hij deed vloeien, maakt hem den terugkeer naar het „Witte Huis” onmogelijk.

„Nooit zal ik hen wederzien, mijn goeden vader, mijn lief zusje, de oude Jans, noch ons huis,” snikt de knaap.

Dan grijpt de angst hem aan, de angst voor den dood, want al houdt zijn boot het uit en al is het gevaar voor omslaan niet groot, waar moet hij heen als deze bange nacht voorbij is?

En dan de vermoedheid, die langzaam maar zeker over hem komt; zal hij het tot morgen volhouden? Jakob gelooft het niet.

Sneller gaat de boot, want de eb is ingevallen; nog donkerder wordt de hemel, en de stad in het Zuid-Oosten is verdwenen.

Een zware regenbui daalt neer en de arme knaap ziet niets meer dan het schuim op de golftoppen. Zijn riemslag wordt onzeker, en als de schuit een weinig draait, klotst het water over het boord en licht den roerier bijna van de bank.

„O God! help mij,” roept Jakob in doodsangst. De wind verwaait zijn stem en geen redding schijnt mogelijk. Toch wordt die stem gehoord, al is het niet door een sterfelijk oor. Hij, die storm en golven gebiedt, hoorde dien bangen hulpkreet en Zijn machtige arm beschermde den ongelukkigen knaap.

Hoog op den top van een golf danst zijn boot, en plotseling ziet hij vlak voor zich een rood licht, dat door de duisternis van den zwarten nacht boort. Het is een voorbijvarend schip, en Jakob ziet thans de witte, half gereefde razeilen duidelijk tegen den donkeren hemel afsteken, en met al de kracht zijner longen schreeuwt hij om hulp.

„Help! help! help!” Zoo gilt de knaap en een donkere gestalte buigt zich over de verschansing van het vreemde schip, en werpt op goed geluk een tros touw over boord.

De lijn vliegt over de boot en een der kronkels treft Jakob vlak in het gelaat. Hij laat de riemen los en grijpt met beide handen het reddende touw.

Als een tol draait nu de oude schuit van Arle Boon in het rond, en als de lijn strak trekt, wordt de knaap uit de boot en in het water gesleurd.

De lijn wordt echter aan boord van het schip ingehaald, en het gelukt Jakob het touw vast te houden. Als hij nog even onder de verschansing is, grijpt hem een stevige hand in den kraag; daarna grijpt nog een man hem vast en het volgend oogenblik ligt hij op het dek van het vreemde vaartuig.

Onverstaanbare stemmen klinken hem in de ooren en drie of vier mannen met olie-jassen en lange laarzen aan omringen hem.

Bij het zwakke lantarenlicht, dat een wonderlijken schijn op het natte scheepsdek werpt, ziet Jakob dat een der mannen een neger is; de andere drie zijn mannen van donker uiterlijk.

Herhaaldelijk vragen zij iets aan Jakob, maar daar hij hun taal niet verstaat, tracht hij hun in het Fransch te antwoorden, maar ook dat baat niet.

„Kan niet spreken Spaansch, arme boy,” zegt nu de neger en laat er dadelijk op volgen:

„Spreke gij niet een weinig Engelsch? Zegge dan wat! Hebbe nog kameraads gehad toen you boot is zinken gaan?”

Jakob gevoelt dat zijn bewustzijn hem begeeft en hij hoort nog als in den droom den neger en de andere mannen door elkander praten.

De nacht was voorbijgegaan en het heldere daglicht viel door het ronde, kleine raampje in de nauwe ruimte waar Jakob zich bevond. De jongen gevoelde zich ziek en ellendig, en de omgeving droeg er niet toe bij om hem opgewekter te stemmen.

Een benauwde lucht van geteerd touw en muf zeildoek hing in het hok waar men hem had neergelegd. Om hem heen lagen trossen oud touw, rollen zeildoek, gebroken takelblokken, handspaken, tonnen en vaatjes en allerlei andere oude rommel.

Jakob richtte zich op van het harde zeildoek en trachtte zijn gedachten te verzamelen, want alles leek hem een bange droom.

Het klopte en hamerde hem in het hoofd en al zijn ledematen deden hem pijn. Spoedig echter stond alles hem weer helder voor den geest, en in een oogwenk doorleefde hij weer den rampzaligen dag, die zoo noodlottig eindigde.

Hij huivert als hij denkt aan dat bleeke, met bloed bevlekte gelaat, en dan aan zijn vlucht met Arie's boot door de branding en de hooge golven, in stikdonkeren nacht.

Hij had stellig gedacht te zullen sterven, en een oogenblik komt de gedachte op of het niet beter geweest zou zijn, indien hij dezen nacht den dood had

gevonden in zee, want wie weet welk lot hem nog wacht.

Doch ook maar een oogenblik kan die gedachte standhouden in de ziel van Jakob Holting, want het zaad van Godsvrucht en deugd, door zijn vrome moeder gezaaid en door de oude Jans zoo zorgvuldig opgekweekt, heeft vast wortel geschoten en dadelijk verwerpt hij de zondige gedachte.

Hij vouwt de handen en dankt God voor zijn wonderbare redding en het wordt lichter in zijn ziel; de star der hoop gaat weer op, en zal hem voorlichten op zijn pad. Hij hoort de zware laarzen der matrozen op het dek stampen en boven het klotsen der golfjes tegen den scheepswand uit, hoort hij een ruwe stem in het Engelsch vloeken.

Een ander antwoordt in een voor Jakob vreemde taal, en die spreker is toornig. Anderen mengen er zich in, en het wordt Jakob angstig te moede als weer de eerste spreker een Engelschen vloek uitstoot, die onmiddellijk wordt gevolgd door een kreet en een zware bons op het dek, alsof er met kracht een zwaar lichaam op wordt neergesmeten.

Jakob is opgerezen en neemt zijn verblijf een weinig nauwkeuriger op.

Het is een soort bergplaats, en hij ziet achter de trap een slaapplaats; althans, er ligt een gescheurde wollen deken op een leger van zeldoek en uitgerafeld touw, en daar dicht bij staat een kleine, groen geschilderde kist met een hangslot, zooals matrozen die vaak hebben. Daar naderen voetstappen en het licht, dat door het ronde raampje valt, wordt een oogenblik verduisterd door een houten luik dat er voor wordt geschoven; dadelijk daarop ziet Jakob een paar beenen met bloote voeten op de smalle trap, direct gevolgd

door een forsich gebouwd lichaam, en voor hem staat een jonge neger van zestien of zeventien jaar.

Lachend laat hij zijn hagelwitte tanden zien, en verdraait daarbij zoodanig de oogen, dat slechts het wit zichtbaar blijft.

Zijn kleeding is zoo sober als maar mogelijk is, want die bestaat slechts uit een geel katoenen broek, een gescheurd hemd en een breeden leeren riem om het middel.

Aan den riem hangt in een scheede van haalenvel een lang mes. Het gelaat van den zwarte vertoonde voor den menschenkenner een zonderling mengsel van domme goedgehartige en listige verstandige trekken.

„Ha! Ha! Jij wakker zijn.” zegt de neger en blijft, met de armen over de borst gekruist, bij de trap staan.

„Master Captain zende mij, te zien of jij bin goed wakker; Captain wil spreken met you.”

Jakob begreep, dat de kapitein van het schip hem wenschte te spreken en met angstig kloppend hart volgde hij den neger de trap op.

Wat zou hij straks antwoorden op de vragen, die de vreemde zeeman hem zou doen?

Hoe zou hij het verantwoorden, dat hij bij ruw weer alleen in een boot op zee was, midden in den nacht?

Veel tijd om te bedenken wat hij zeggen zou, had hij niet, want toen hij in het volle daglicht kwam, greep een duizeling hem aan, en als zijn geleider hem niet bij den arm had gegrepen, zou hij op het scheepsdek neergetuimeld zijn. Het duurde echter maar een oogenblik; toen was het over. Met een zucht volgt hij zijn geleider een steile trap af, en het volgend oogenblik staan belden voor een lage schuifdeur, waartegen de neger een tik geeft.

„Yes!” klinkt een stem en de zwarte schuift de deur open en duwt Jakob naar binnen.

Jakob schrikt als hij die stem hoort, want hij herkent dezelfde stem die daareven zoo vreeselijk vloekte.

En wat hij zag, diende ook al niet om hem gerust te stellen.

In de kajuit, waarin een man maar juist rechtop kon staan, stond een groote tafel, met schroeven aan den vloed bevestigd en vol kaarten en werktuigen.

Langs de schuine wanden vaste banken, die eens met rood trijp zijn bekleed geweest, maar dat is nu overal geschurd en bekleet. Achterin is een slaapplaats en een breede kast, door een rood gordijn van het overige gedeelte van de kajuit afgescheiden. Doch het gordijn, dat met ringen langs een koperen roede schuift, is geheel opengeschoven; ook de deuren van de kast staan open, en Jakob ziet er tal van geweren in staan, benevens bijlen en sabels. Achter de tafel zitten twee mannen, die klaarblijkelijk op de kaart, die voor hen ligt, iets hebben opgezocht, want een der twee houdt den vinger op een bepaald punt.

Een bedompte lucht van brandewijn en tabak hangt in de kajuit, en twee halfgevulde glazen bewijzen, dat er nog iets anders gedaan wordt in de kajuit van den kapitein dan de kaart bestudeeren.

Een scherpe tegenstelling vormen die twee daar achter de tafel.

De een is slank en tenger, heeft lichtblauwe waterige oogen en een klein, blond kneveltje; hij heeft het uiterlijk van een gewonen losbol, zooals er onder de zeelieden, helaas, zooveel zijn. Dat is Sandihil, die door de manschappen altijd long Sandy genoemd wordt om zijn lange gestalte; hij bekleedt aan boord van „De City of Coork” den rang van eersten stuurman.

Hij is een onverbeterlijke dronkaard, maar overigens van een goedhartig, doch zwak karakter en als hij niet door den drank beneveld is, een goed zeeman.

De ander is de kapitein van de bark en Jakob, die verwacht had een grooten ruwen man te zien, ontmoet in plaats daarvan een man, die eer klein dan groot is te noemen.

Hij is iemand van middelbaren leeftijd, tenminste dat schijnt zoo; het is niet gemakkelijk om op het eerste gezicht zijn leeftijd te schatten.

Donkerrood kort geknipt haar, dat bijna tot de wenkbrauwen het voorhoofd bedekt, en een lange baard geven een woeste uitdrukking aan zijn gelaat; ruw en vermetel is kapitein Harry Grai, en meer dan één litteken op zijn bruin gelaat getuigt van het wilde leven dat achter hem ligt.

Met de hand over zijn baard strijkend blijft hij Jakob een poosje zwijgend aanstaren en ondertusschen lichte rookwolkjes voor zich uitblazen.

Dan vraagt hij in het Engelsch:

„Ben je een Hollander?”

„Ja, mijnheer,” antwoordt Jakob op beleefden toon.

„Men noemt mij niet mijnheer; ik ben kapitein op „De City of Coork”, en vertel mij nu eens, hoe je hier aan boord gekomen bent; of liever hoe het kwam dat mijn volk je vannacht heeft opgevischt. Denk er om dat je mij niet wat voorliegt, want je zult mij niet gemakkelijk iets wijsmaken.”

Kapitein Grai leunt behaaglijk achterover en rolt een nieuwe cigaret, terwijl stuurman Sandihil van de gelegenheid gebruik maakt, en zich een glas brandewijn inschenkt.

Jakob voldeed aan den eisch van den kapitein, en hoewel hij moeite had zich duidelijk in het Engelsch

uit te drukken, verstonden de zeelieden hem tamelijk wel, daar zij gewoon waren om te gaan met lieden van verschillende nationaliteit.

Hij vertelde wie hij was en van waar hij kwam; dat zijn vader een zeeman was en dat zijn eigen moeder was gestorven; hoe er toen een andere moeder was gekomen, die een zoon medebracht. Ook hoe die zoon hem en zijn zusje had getergd en geplaagd, en ten slotte, dat hij bij een twist met dien halfbroeder, dezen een slag met een spade had toegebracht, en dat hij daarom in de boot van een visscher de zee was opgeroeld om niet in handen van de politie te vallen.

En smeekend laat de knaap er op volgen:

„Ach, kapitein, laat mij bij u aan boord blijven; ik zal werken zoo goed als ik kan, want naar huis terugkeeren kan ik niet, omdat ik mijn stiefbroeder heb doodgeslagen.”

Bevend staat Jakob Holting voor de beide zeelieden, en een poosje blijft het stil in de hut van kapitein Grai

Terwijl de jongen sprak was het scherpe oog van den kapitein onafgewend op het gelaat van Jakob gevestigd geweest, maar niets verried welke gedachten er omgingen in zijn hoofd.

Nu kijkt hij stuurman Sandihil aan, die juist weer de hand uitstrekt naar de flesch.

Driftig trekt de kapitein de flesch terug en zegt:

„Laat nu eens een oogenblik die flesch met rust en zeg eens kort, hoe je over dit zaakje denkt, als je tenminste nog niet te dronken bent om te denken. Zouden we dezen Hollander niet te Dover in handen van de Engelsche politie afleveren? Mij dunkt, dan doen wij onzen plicht, en komen in geen moeielijkheden.”

Zonder echter het antwoord van den halfbeschonken

stuurman af te wachten, wendt hij zich weer tot Jakob en zegt:

„Wat je me daar verteld hebt, kan wel zoo gebeurd zijn, maar een jonge klant zooals jij, die om een dooden hond en een gebroken pop, een ander, en nog wel zijn stiefbroer met een spade de hersenpan inslaat, is nu juist niet iemand, die men voor zijn plezier bij zich aan boord houdt.”

Jakob schudt het hoofd en den kapitein trouwhartig in de oogen kijkend, zegt hij op rustigen toon: „Liegen doe ik nooit, kapitein.”

Deze begint spottend te lachen, en ook de stuurman lacht; zoo wonderlijk kwam dezen mannen de verklaring van Jakob voor.

„En waarom,” vervolgt kapitein Grai, „waarom lieg je niet, als dat in je voordeel is, of je op de een of andere manier uit den brand helpt?”

„Kapitein,” antwoordt de knaap, „al kon ik mijn leven redden met een leugen, dan zou ik het nog niet mogen doen.”

„En waarom niet?” vraagt weer de kapitein, „waarom niet? Als nu niemand kan bewijzen dat je liegt, wie weet het dan?”

Met overtuiging en diepen eerbied klinkt het antwoord van Jakob Holting:

„Al weet geen mensch dat ik lieg of gelogen heb, dan weet het toch God in den Hemel.”

„Je bent een wonderlijke snuiter,” merkt kapitein Grai op; maar zijn laag voorhoofd fronst zich, en dat geeft zijn gezicht een harde uitdrukking. Hij hoort niet gaarne spreken van God of van Zijn dienst, en als hij zelf dien naam op zijn lippen neemt dan is het in den vreeselijken vorm van een vloek. „Je bent een wonderlijke snuiter, maar ik twijfel niet of je zult spoedig

genoeg veranderen, als je tenminste lang genoeg aan boord blijft van „De City of Coork”. Nu je toch eenmaal aan boord bent, wil ik zien of je den scheepskost verdienen kunt,” en zich tot den stuurman wendend, voegt hij dezen toe:

„Wat dunkt je, Sandy, zou ik hem maar niet de plaats laten innemen van dien drommelschen neger, die telkens mijn sigaretten steelt, en voor wien de whiskey en de brandewijn ook niet veilig zijn?”

„Ik geloof dat dit een goed idee is,” is het antwoord van den halfdronken stuurman. „Dan kan zwarte Sam aan dek blijven; hij is een goed lichtmatroos; hier beneden voert hij toch niets uit; de schelm laat alles vervuilen en de helft van den tijd is hij toch boven bij de matrozen.”

De kapitein grijpt thans een koperen handvat, waaraan een ijzerdraad is bevestigd, en Jakob hoort den metalen klank van een bel, die aan de hut van den kapitein is bevestigd. Oogenblikkelijk verschijnt het lachend gelaat van den neger.

„Kom hier, Sam,” klinkt het bevel van den kapitein, en vlug gaat Sam naast Jakob staan, voor de groote tafel.

„Sam, luister eens goed; deze Hollander komt in je plaats hier in de kajuit, voor zoover ik hem er noodig heb. Nu moet jij hem een paar dagen op gang helpen, en als hij den boel hier niet beter in orde houdt dan jij, dan zal ik hem wel leeren; maar dan komt er het eindje touw bij te pas, daar weet jij alles van, niet-waar?”

„Ja, master Captain,” antwoordt de neger, en trekt een pijnlijk gezicht.

Grai lacht en vervolgt:

„Jij hebt hem vannacht opgevischt, dus je moet hem

maar tot slaapkameraad nemen ook; maak maar een kool voor hem gereed; een deken kun je nog wel in de bergplaats opscharrelen. Schenk ons in, Sam," vervolgt de kapitein, en als de zwarte handig de beide glazen volschenkt, zegt de eerste nog tot Jakob:

„Jongen, hoe minder je je met de matrozen bemoeit, hoe beter; ik heb dat niet graag, en als je nu gewillig bent, en doet wat van je gevorderd wordt, dan zul je het niet slechter hebben dan op een ander schip van dit soort; doch wil je verkeerd, dan zul je mij van een leelijken kant leeren kennen, heb je mij begrepen?"

„Jawel kapitein," is het antwoord.

„Nu dan, ingerukt, en alvast je logies in orde maakt, vooruit!"

HOOFDSTUK IX.

Sam en Jakob verlaten de hut van den gezagvoerder, en ondanks alles gevoelt Jakob groote dankbaarheid, nu hij weet dat de kapitein hem niet over zal geven in handen der politie.

Als zij weer boven komen, kijkt Jakob met meer vrijmoedigheid om zich heen, dan toen hij straks achter Sam aan over het dek sukkelde, om het verhoor door den kapitein te ondergaan. Hoe frisch en ruim blaast de wind over de baren en wat kraken de masten en klapperen de bollende zeilen aan de raas!

Op de brug staat de tweede stuurman, en twee roer-gangers houden het stuurrad. Op het dek zijn de matrozen aan den arbeid, en weer merkt Jakob van die donkere gezichten op, met zwarte oogen en kool-

zwart haar, zooals er hem vannacht omringden toen hij door Sam gered werd.

„Kom, komme dadelijk; wij motten maken jou logies,” roept Sam, en schuift het luik van de bergplaats weer open, waarin men Jakob dezen nacht met een touw onder de armen heeft laten afzakken.

Als Sam zich omdraait, staat Jakob voor hem en grijpt zijn beide zwarte handen, en drukt die vast in de zijne.

„Sam,” zegt hij met ontroerde stem, „Sam, jij hebt mijn leven gered dezen nacht; daareven was alles in mijn hoofd nog zoo verward, maar nu weet ik goed dat jij mij het reddende touw hebt toegeworpen. Ik heb niets waarmede ik je dat kan vergelden, maar de goede God, die alles weet en ziet, zal het je loonen, Sam, en nooit, nooit zal ik het vergeten.”

Verwonderd keek de neger Jakob aan, schudde zijn kroeskop en liet zijn oogen vervaarlijk rollen. Klaarblijkelijk begreep hij Jakobs bedoeling niet al te best, maar toch ontroerden deze woorden den armen zwarte, die van de blanken zelden iets anders dan vloeken en scheldwoorden te hooren kreeg.

„Niet praten zoo, Jakob, niet praten zoo; hebbe schreeuwen gehoord van nacht, ik op wacht staan aan bakboord, gooien de lijn overboord, jij pak vast, wij doen, hief op, hief op, jij binnen boord. Allright.”

Jakob moest ondanks zijne ontroering lachen om het grappige taaltje, dat Sam sprak, en zoodra zag deze niet dat de ander lachte, of hij danste als dol door de bergplaats, en riep:

„Mot altijd lachen, Jakob, altijd lachen,” en zijn zonderling gegrinnik en koddige sprongen deden den jongen Hollander voor een oogenblik zijn ellende vergeten.

Plotseling staat de neger weer stil, en in zijn wijden broekzak grabbelend, haalt hij een sleutel voor den dag, hurkt achter de trap bij zijn groene scheepskist neer, en opent die.

Met een glans van voldoening op het gezicht laat hij Jakob een groot stuk gebraden vleesch zien en een handvol scheepsbeschuiten. Dan trekt hij twee leege botervaatjes naar zich toe, neemt deftig op een er van plaats, en beduidt Jakob, dat hij op het andere moet gaan zitten. Nu trekt hij het lange mes uit de scheede, en deelt het vleesch in twee stukken.

De helft van het vleesch en een paar beschuiten geeft hij aan Jakob, en terwijl hij de tanden in de andere helft slaat, vertelt hij dat hij het vleesch bij den kok uit de kombuis heeft weggekaapt. Als Jakob het hoofd schudt en den zwarte tracht duidelijk te maken dat hij niet stelen mag, kijkt Sam verwonderd op en zegt:

„Hebbe niet gestolen, ik geve dikke kok halve flesch whisky; hij geve mij beschuiten, hij drinkt mijn whisky, ik neme zijn vleesch uit de pan. Hi, hi,” grinnikt de neger zijn koddigen lach, „hi, hi, Sammetje stele niet. Sammetje ruile maar.”

Het maal is spoedig verorberd, want Jakob was hongerig, en al was de beschuit hard en het vleesch half rauw, toch gevoelde hij er zich door gesterkt.

„Je bent een goede jongen, Sam,” zegt Jakob, „maar je moet niets meer wegnemen, want stelen is een groot kwaad, en ik geloof als het uitkomt, dat er hier aan boord vleesch of whisky wordt gekaapt, dat de kapitein dan de gemakkelijkste niet is.”

Sam trekt een pijnlijk gezicht, en schuw naar de trap kijkend, antwoordt hij: „Master Captain een duivel.” Dan zet hij de botertonnetjes weer op hun plaats, en

begint handig een slaappleats voor Jakob gereed te maken. Hij gebruikt daartoe hoofdzakelijk uitgeplozen touw en zeildoek, en van dit armoedig materiaal maakt Sam wat er van te maken is. Ook scharrelt hij uit een ouden zak, die in een hoek ligt, een wollen deken op, en hiermede is de bergplaats aan boord van „De City of Coork” ingericht tot slaapgelegenheid voor twee man.

„Hebbe hard gewerkt,” zegt Sam, „nou rusten,” en hij werpt zich languit op zijn deken.

„Maar Sam,” zegt Jakob, „de kapitein heeft gezegd, dat je mij moest leeren de kajuit in orde te houden; moeten wij er dan niet heengaan, nu we hier klaar zijn?”

„O neen! Mogen niet komen voor bel gaat, ting, ting, ting; nou master Captain bij stuurman Sandihil zoeken en turen op kaart, rooken lekkere cigarettten en drinken brandy, neen Jakob, wij tijd tot bel gaat, jij gaan liggen op deken en doen als ik.”

„Waar is dit schip vandaan gekomen, Sam?” vraagt Jakob, „en waar is de reis heen? Sprak de kapitein niet van Dover, toen wij in de kajuit waren?”

De neger schudt den kroeskop. „Niet Dover aandoen,” zegt hij beslist, „master Captain zegge zoo maar. Komen van Hamburg, hebbe gelost palmolie en zuidvruchten, gaan nu Atlantischen Oceaan in, waarheen weet niet.”

Dicht bij elkaar liggen de beide knapen op hun deken en Jakob luistert, alles om zich heen vergetend, naar het gebrabbel van Sam, want deze vertelt van waar hij komt, en hoe hij aan boord van „De City of Coork” is gekomen. Sam vertelt van het schoone eiland Sint Domingo, waar hij geboren is, en waar eens zijne moeder hem schommelde in de hangmat van palmbladeren. Maar Sams moeder was reeds lang dood, en

toen hij nog bijna een kind was nam zijn vader hem reeds mede naar de plantage om te werken.

Dat was een hard leven voor den armen Sam, want zijn vader was een dronkaard, die het weinige dat hij als arbeider op de plantage verdiende, geregeld verdronk, en die Sam zou hebben laten omkomen van gebrek, indien goedhartige negervrouwen, wier mannen op dezelfde plantage werkten, zich zijn lot niet hadden aangetrokken.

Twee zusjes van Sam waren gestorven aan de koorts en Sams vader liep in dronkenschap in een poel, waar de krokodillen hem hadden verslonden, en toen stond Sam alleen.

Nog een korten tijd bleef hij op de plantage werken en toen zond de opzichter hem weg; en Sam bereikte zwervend en bedelend de kust. Er lagen eenige schepen in de baai en een er van was „De City of Coork”; en daar juist kapitein Graal met stuurman Sandihl hem voorbijgingen, stak Sam zijn hand uit en vroeg om een aalmoes.

Toen had de kleine kapitein hem eens aangekeken en gevraagd of zoo'n sterke jongen zich niet schaamde om te bedelen; maar Sam had geantwoord dat hij zoo'n honger had, en toen had de kapitein hem medegenomen in de sloep, die hen aan boord van „De City of Coork” bracht.

Daar had men hem op last van den kapitein bij den dikken Duitschen scheepskok gebracht; deze had hem zooveel beschuiten laten eten als hij maar op kon, en Sam had er zooveel gegeten, dat de kok er verbaasd over stond en ronduit verklaarde dat hij nimmer had kunnen gelooven, dat een menschelijk wezen in zoo korten tijd zoo ontzaglijk veel harde scheepsbeschuiten naar binnen kon werken.

Toen gaf kapitein Grai, die in den grond van zijn hart nog zoo kwaad niet was, hem de keuze of hij aan boord wilde blijven en deel uitmaken van de bemanning, of dat hij wilde terugkeeren naar den wal, want „De City of Coork” zou den volgenden morgen vertrekken.

Sam had zich geen oogenblik bedacht, maar dadelijk gezegd, dat hij mee wilde varen; waarheen was hem volkomen onverschillig.

En nu was Sam reeds drie jaren aan boord van dit schip, en waarlijk, het waren kwade jaren geweest voor den armen neger.

De bemanning, die hoofdzakelijk uit Creolen bestond, die over het algemeen een afkeer van negers hebben, was hard en wreed voor hem geweest. Zij duldden hem niet in het matrozenlogies, en om aan hunne laaghartige mishandelingen een einde te maken, had de kapitein den armen Sam de bergplaats als nachtverblijf aangewezen, en dit had een aanmerkelijke verbetering in het lot van den neger teweeggebracht.

Tot nog toe was hij kajuitsjongen en koksmaat geweest, maar als men bij ruw weer aan dek handen te kort kwam, moest Sam dienst doen als lichtmatroos, en ook des nachts wacnt houden, „en nou,” besluit Sam zijn verhaal, „jij gekom, nou Sammetje matroos, niet meer opruimen kajuit, niet meer nemen whisky of cigarets van master Captain, niet meer krijgen slagen met eindje touw, Sammetje blij! Hoera!”

Als dol danste de zwarte door de bergplaats, zoo verheugde hem het denkbeeld den ganschen dag aan dek te mogen zijn. Het werk in de kajuit was hem een gruwel, niet om het werk, maar hij was er veelal alleen, en daar kon Sam niet tegen. De eenzaamheid voerde hem altijd tot allerlei kwaad, en daar de ge-

legenheid van hem steeds den dief maakte, nam hij weg wat van zijn gading was.

De kapitein, die tengevolge van zijn drinkgelagen met den stuurman zijne zaken niet behartigde zooals het wezen moest, bekommerde zich niet veel om een nette kajuit, maar o wee, als hij Sam er op betrapte dat deze zich aan zijn brandewijn of tabak vergreep. Dan hoorden de matrozen op het dek hem schreeuwen en gillen, want het eindje touw van den kleinen kapitein kende geen erbarmen.

„Lachen, Jakob, lachen!” riep Sam, maar Jakob lachte niet.

Gedurende het verhaal van den neger, dat den ernstigen jongen Hollander trof, vergeleek Jakob zijn eigen kinderjaren bij die van den armen zwarte.

Hij dacht aan zijn lieve gestorven moeder, aan haar teedere zorg voor hem en zijn zusje, aan den vroolijken, goeden vader, aan de oude Jans, die zoo trouw en goed moeders plaats had ingenomen.

O, wat al gebeden waren niet opgezonden voor hem. Hoe waren zijn jongensjaren in weelde en overvloed voorbijgegaan in het „Witte Huis”. En nu had hij alles door eigen schuld bedorven. Waarom had hij zich ook zoo door zijn zinnelooze woede laten vervoeren, dat hij met een spade op Charles insloeg, als ware deze een dolle hond.

Zeker, Charles had hem en zijn zusje geplaagd, maar Jakob zag nu dat alles in een ander licht. Dat plagen had hij altijd beantwoord met tartende stugheid; nooit had hij getracht met vriendelijkheid Charles' vriendschap te winnen.

Neen, wat had dan deze arme neger niet moeten lijden en dulden; daarbij was zijn leed in de verste

verte niet te vergelijken, en toch was Sam vroolijk en levenslustig als een vogel in de lucht.

„Sam,” zegt Jakob en de klank zijner stem doet den neger verwonderd opzien, „Sam, heeft dan niemand je na den dood van je moeder meer lief gehad? Waren je ouders christenen, of heidenen, die aan geen God gelooven?”

Sam schudt den zwarten kroeskop; hij begrijpt zijn blanken makker niet. „Neen, Jakob, ikke wete daarvan niks. Master Captain noeme ook wel die naam, maar dan boos zijn; zooals van morgen vroeg, toen master Captain groote ruzie maken met Beppo. De bootsman Beppo noeme den naam van God, en master Captain ook noeme dien naam. Toen kleine master Captain woedend en slaan groote Beppie tegen die dek. Neen Jakob, Sam hoore niet gaarne die naam.”

„Dat was dan de twist, dien ik gehoord heb en waarbij zoo vreeslijk werd gevloekt,” dacht Jakob.

Ting, ting, ting, klonk de bel van kapitein Grai, waarmede deze Sam in de kajuit riep.

Toen beide knapen in de kajuit kwamen, waggelde juist stuurman Sandihil er uit, en Jakob zag dat hij moeite had zich staande te houden, en toch moest de beschonken man zijn plaats innemen bij het stuurrad, en den roergangers zijn orders geven, want de tweede stuurman verliet de stuurstelling.

In de kajuit lag, toen de knapen er binnentraden, op de groote tafel alles door elkander. Kaarten, werktuigen, het scheepsjournaal, brandewijnglazen, ledige flesschen, gebroken cigarettten, en alles bezoedeld met brandewijn en sigarenasch.

Een dikke rookwolk hing in de lage kajuit en de scherpe lucht van alcohol en tabaksdamp maakten den armen Jakob duizelig en onwel.

De kapitein zat nog op dezelfde plaats achter de tafel, en zijn hoogroode gelaatskleur verried hoe duchtig hij de flesch had aangesproken.

Nu rijst hij op van zijn bank, en tot Jakobs verwondering staat hij zoo recht als een kaars en zoo vast, alsof er geen druppel brandewijn of whisky door hem gebruikt is.

„Zwarte rekel,” zoo buldert hij Sam toe, „ruim hier den boel op, en berg alles op zijn plaats, en pas op, als je niet maakt dat alles in orde is als ik straks beneden kom om te eten. En jij, Hollandsche melkmuil, kijk goed naar dien neger, want jij zult in 't vervolg zijn werk doen, en wee je gebeente als je het mij niet naar den zin maakt! Heb je mij verstaan? Denk er om, ik versta vandaag geen gekheid,” en grommend en vloekend verlaat de kapitein met vasten tred de kajuit en klimt vlug de trap op.

„O Sam,” zegt Jakob, als de kapitein weg is, „o Sam, zag je wel hoe vreeselijk hij ons aankeek? Laat ons maar dadelijk aan het werk gaan en zooveel mogelijk trachten hem tevreden te stellen.”

De neger echter lachte zorgeloos, en sprak snoevend:

„Sammetje niet bang, enkel maar zorgen, master Captain mij niet krijgen te pakken. Nog een groot uur, dan komen eten de Captain; dan drinke een flesch ale, gaan daarna slapen, wakker worden, weer goed man.”

„Krijgt hij nu geen twist met het volk aan dek?” vraagt Jakob, „want ik vind dat het scheepsvolk er woest en gevaarlijk uitziet met hun donkere, flikkerende oogen.”

„Ba!” zegt Sam, „zijn allen bang voor master Captain, hebben scherpe dolken, maar laffe harten. Valsche

Creolen; Captain vreezen mensch noch dier, bang voor niets."

Onophoudelijk pratend en lachend grabbelt Sam de kaarten bij elkaar, trekt een lade open van de groote kast, waarin de wapenen staan en werpt een en ander er ordeloos in.

Dan raapt hij de glazen op, tapt water uit een vat en vult een klein houten tobбетje. Daarna spoelt hij de glazen uit, en onderzoekt grondig of er niets meer in de weggeworpen flesschen is overgebleven en Jakob moet zijns ondanks lachen als Sam moppert:

„Begrijpe niet, long Sandy drinken, dat lange beenen knikken, maar maken toch zijn flesch leeg. Sam niks; Sam niks!"

Jakob wijst Sam er op hoe ellendig zijn vader door den drank om het leven is gekomen, en waarschuwt den neger voor het gevaar waarin het gebruik van sterken drank den mensch brengen kan. Het maakt echter op Sam niet veel indruk, en terwijl Jakob nog spreekt, zet de neger de flesch van den kapitein aan den mond, en tracht op die manier nog eenige druppels machtig te worden, wat hem echter niet best gelukt. Dan zamelt hij zorgvuldig de gebroken cigarettten op en steekt ze in zijn wijden broekzak.

Onder de tafel vindt hij er een, die nog niet gebroken is, en nu werkt Sam geen slag meer.

„Nou zitten, Jakob," zegt hij, en wenkt zijn makker om naast hem op de bank plaats te nemen; doch deze heeft daar niet veel zin in, want hoe jong en onervaren Jakob ook is, toch gevoelt hij zeer goed, dat Sam in zijn plicht te kort schiet.

Maar de neger gevoelt zich de meerdere, en zegt op koddig bevelenden toon:

„Mot naar mij luisteren, jij Hollander; ikke vandaag

jou leermeester. Ik vertelle jou van Sint Domingo en hoe Sam kome op deze schip; jij vertelle mijn van jou land en hoe jij zoo zwerve vannacht alleen op zee."

De zwarte steekt den brand in zijn cigaret, trekt met de lenigheid van een aap zijn beenen omhoog, en legt de kin op de knieën; in deze houding blaast hij met het genot van een echten liefhebber de geurige rookwolkjes voor zich uit.

„Nou vertellen, Jakob," dringt Sam aan, als Jakob aarzelend gaat zitten.

„Nou vertellen, niet bang zijn; master Captain zal niet komen; wij blijven hier tot bel luiden voor middageten."

Nu deelt Jakob Sam een en ander uit zijn jongensleven mede.

Hij vertelt van waar hij komt en wie zijn ouders waren, en als hij spreekt van zijne moeder en van zijn verloren tehuis, dan wordt zijn jongenshart week en de tranen komen hem in de oogen.

Sam schijnt ook geroerd te zijn, maar eensklaps het hoofd oprichtend en Jakob met zijn zwarte, altijd rollende oogen verwonderd aankijkend, zegt hij:

„Begrijpe niet, Jakob, jij wonen mooi huis, jij hebbe kleine zuster, goede vader, hebbe alles wat blanke jongeheer hebbe, en toch wil jij meevaren met deze schip!"

Jakob aarzelt. Zal hij den neger, dien hij nog zoo kort kent, alles vertellen wat hij kapitein Grai verteld heeft? Zal Sam geen misbruik maken van zijn vertrouwen? Maar zie, de zwarte heeft het reddende touw geworpen in zijn zinkende boot; aan hem dankt hij zijn leven. En de neger staat ook alleen in de wereld; arm en onbeschermd evenals hij zelf. Jakob ge-

voelt zich onwillekeurig tot den vroolijken Sam aange-
trokken, en hij vertelt hem alles.

„Zie, Sam,” zoo eindigt Jakob, „nu zie je hoever mijn
ongehoorzaamheid mij gebracht heeft. Had ik vaders
bevel gehoorzaamd, en mij slechts korten tijd de pla-
gerij van Charles laten welgevallen, dan was ik bij
vader op het schip gekomen als stuurmansleerling.
Maar nu! Ach Sam, ik ben zoo ongelukkig!”

Jakob verbergt het gelaat in de handen en weent
bitter, want berouw en schuldbesef drukken hem zwaar
op de ziel.

HOOFDSTUK X.

Sam heeft opmerkzaam geluisterd, en hoewel hij het
Engelsch van Jakob niet altijd kan verstaan, doet zijn
scherpzinnigheid hem toch zeer goed hetgeen hij niet
verstaat begrijpen, maar Sam begrijpt het op zijn eigen
manier.

Toen Jakob vertelde van de vernielde pop, waarvan
zijn zusje zooveel hield, en van het moedwillig ver-
moorden van zijn trouwen hond, kreeg het gelaat van
den neger een kwaadaardige uitdrukking, en bij het
verhaal van den slag met de spade kwam er een breede
grijnslach op zijn gelaat.

„Net goed; mooi gedaan, Jakob,” had Sam gezegd,
„hij morsdood, net goed!”

Zoo pratend vloog de tijd om, en beide jongens
schrokken op, toen de scheepsbel het sein gaf dat het
middageten kon worden gehaald bij den kok in de
kombuis.

„Kom mee,” roept Sam, „wij halen voor Captain en

twee stuurlied de eten in de kombuis. O, wee! hebbe nog niks klaargezet."

Vlug tracht Sam de tafel voor den maaltijd der scheepsofficieren in orde te maken, doch hij is nog lang niet gereed als reeds kapitein Grai naar beneden komt, op den voet gevolgd door de beide stuurlieden.

Nauwelijks is de kapitein beneden of zijn blik vliegt over de tafel en door de kajuit. Met een oogopslag heeft hij gezien dat Sam nog niet gereed is, en met een hevigen vuistslag doet hij den neger als een bal door de kajuit rollen.

„Zwarte hond! Luie rekel," brult kapitein Grai, „wat heb ik je gezegd!" En een kort eindje touw grijpend dat achter de trap hing, regent het slagen op den armen Sam.

De beide stuurlieden lachen, en de zwarte huult en schreeuwt erbarmelijk, maar Jakob snijdt het door de ziel, en hij tracht voor Sam in de bres te springen.

„Houd op, kapitein," roept hij, en steekt de handen uit om de slagen af te weren die den neger overal treffen. „Houd op! Ik ben het, die Sam van zijn werk heeft afgehouden. Sla hem niet, ik ben de schuldige."

„Dan krijg jij ook je portie," schreeuwt de kapitein woedend, en dan striemen de felle slagen den armen Jakob over het lichaam, maar geen smartkreet komt hem over de lippen.

Nu werpt de kapitein het touw weg, en zegt tot Sam, die onder een bank gekropen is: „Haal nu oogenblikkelijk het eten, en jij, Holting, laat dit pak slaag je een les wezen om je voortaan niet meer met dingen te bemoeien die mij aangaan, want dat kan ik niet best verdragen. Help nu Sam, en let goed op, want morgen moet je het zonder den zwarten deugniet stellen."

Toen eindelijk na het avondeten de manschappen naar beneden gingen, zochten ook Sam en Jakob hun koolen op beneden in de donkere bergplaats.

De wind was tegen den avond weer opgestoken; het klapperen der zeilen aan de raas, en het klotsen van het zeewater tegen den scheepswand, deze geluiden wiegen den zeeman in slaap, maar maken een somberen indruk op iemand, die voor het eerst een zeereis medemaakt.

„Captain Grai, beest, leelijk beest,” mort Sam. „Moet nooit meer helpen willen, Jakob, als kapitein Sam slaat, zou vermoorden ons; leelijke beest.”

Jakob hoort in het donker hoe de neger de tanden knarst, maar hij zegt niets.

Nu steekt Sam een kleine lantaarn aan, en bij het zwakke licht kruipen de knapen onder hun schamele dekens.

„Goeden nacht, Sam,” zegt Jakob, maar Sam heft nog eenmaal zijn kroeskop op en Jakob met zijn glinsterende oogen aanstarend, vraagt hij:

„Waarom jij niet schreeuwen, Jakob, toen piktouw van master Captain jou raken overal? Jij Hollander dom, erg dom, Sammetje schreeuwen hard, anders gelooven Captain, dat het geen pijn doet, en slaan dan nog veel harder.”

Bij al zijn ellende komt toch bij Jakob de fiere trots der Holtings boven, en hij zegt: „Ik ben de zoon van een kloek zeeman, en liever had ik mij laten doodslaan dan angst te verraden.”

„Begrijpe niks, begrijpe niks,” mompelt Sam, en zijn deken over zich heen trekkend verkondigt alras zijn geregelde, diepe ademhaling dat de pijn zijner striemen hem niet belet, rustig in te slapen. Jakob echter kon niet slapen. In zijn hoofd klopt en woelt het, en een

dikke bloedroode streep over de rechterwang brandt hem als vuur; daar had het touw van den kapitein hem het pijnlijkst getroffen.

Ach, hoe had hij gehunkerd om naar zee te gaan. Hoe schoon had hij zich het leven aan boord van vaders schip voorgesteld, en thans was de eerste dag op zee voorbij, en welk een dag!

Jakob had natuurlijk geen ondervinding hoe het er aan boord van een schip behoort uit te zien, maar van zijn vroegste jeugd altijd met belangstelling naar de verhalen van zijn vader en andere zeelieden geluisterd hebbende, zag hij toch zeer goed, dat „De City of Coork” een zeer vuil en haveloos schip was. En dan de kapitein en de eerste stuurman dronkaards, en de eerste bovendien nog een gevaarlijke woesteling er bij; ach, er was niets op dit vaartuig dat den armen knaap aantrok, behalve de neger, die daar zoo rustig naast hem lag te slapen. Jakob had ook wel opgemerkt dat de matrozen voor het meerendeel luie, ongeschikte menschen waren, want telkens als hij aan dek geweest was, had hij hen traag en lusteloos over de verschan-sing zien hangen.

Neen, de zoon van schipper Holting zag op 't oogen-blik niets voor zich dan een donkere, troosteloze toekomst, en het werd hem zoo bang te moede en het gevoel van schuld drukte hem zoo zwaar, dat de zondige wensch weer bij hem opkwam: „Ach, was ik gister-nacht maar liever verdronken.”

Alle moed en geestkracht ontzong hem, en eerst nu gevoelde hij het volle gewicht van wroeging en berouw.

Traag kropen de uren voorbij en Jakob woelde en keerde zich onder zijn gescheurde deken, doch de slaap wilde maar niet komen. Buiten klotsten de golven tegen de bakboordzijde van het schip, en de nachtelijke

geluiden van de zee, waarmede de zeeman zoo vertrouwd is, maakten op den armen Jakob een beangstigenden, naargeestigen indruk, een indruk, die nog versterkt werd door het spookachtige schemerlicht van het schommelende lantaarntje.

Kon hij de gedachte aan dat bleeke, bebloede gelaat van Charles maar kwijtraken, maar met vreeselijke duidelijkheid ziet hij het voor zich. Overal, uit alle hoeken van de donkere bergplaats grijnst dat gezicht hem aan, en nu de aanwakkerende wind door het touwwerk van het schip fluit, meent zijn ontstelde verbeelding in dat geluid den schrillen smartkreet van Charles te hooren, toen de spade zijn hoofd trof.

Weg met dat alles! Niets wil hij meer zien, en hij trekt met een ruk de deken over zijn hoofd. Het gedane wordt immers niet ongedaan? Waarom zou hij er dan over liggen tobben?

Maar Jakob ondervond dat men, als men ergens niet aan wil denken, er juist het sterkst aan denkt; en dan, het kloppertje daarbinnen dat ons in de eenzaamheid of in de stilte van den nacht aanklaagt als wij hebben misdreven, zie, dat brengt men niet gemakkelijk tot zwijgen.

Onder zijn deken kan Jakob het niet uithouden en zijn gewond gelaat gloeit en brandt als vuur. Wat zou Jans wel zeggen als ze hem nu eens kon zien; hier op dit rampzalige schip?

O, wat een zorg en verdriet heeft hij die oude trouwe ziel berokkend en dan Suze, wat zal die schreien om den verloren broeder.

Jakob weet, hoe Jans zal zoeken aan het strand of de zee zijn lijk niet aan land spoelt, en dan zal Jans berusten en bidden.

Eindelijk valt hij door vermoelenis in slaap, maar dezen nacht zal hij nooit vergeten.

Den volgenden dag was kapitein Grai goed gemutst; klaarblijkelijk hinderde het hem wel eenigszins, dat hij Jakob zoo geslagen had; want toen deze op zijn bellen verscheen en den kapitein begroette, beantwoordde deze zijn groet met een kort „morning”. Grai's blik bleef een oogwenk op het bleeke gelaat van Jakob rusten, en toen hij de dikke streep zag, die zijn pik-touw er op had geteekend, kleurde hij, want niets verfoeide hij meer dan lafhartigheid; nu zijn roes was uitgewerkt, vond hij de mishandeling, die hij gisteren op dezen vreemden knaap gepleegd had, laf en onmannelijk.

„Heeft Sam gisteren gezorgd, dat je eten en drinken had?” vroeg de kapitein.

„Jawel kapitein, het heeft me aan niets ontbroken.”

„Nu, doe dan voortaan goed je werk en probeer nooit weer om je met mijn zaken te bemoeien, zooals gisteren, want die drommelsche neger is niet waard dat je er slaag voor krijgt.”

Dezen dag drinkt kapitein Grai niet zooveel als den vorigen en nu Jakob alleen is, doet hij zijn best, de havelooze kajuit zooveel mogelijk op te knappen.

Als het etenstijd is, haalt Jakob den -eenvoudigen scheepskost voor den kapitein en de stuurlieden bij den kok, en als hij alles op tafel gezet heeft, zooals hij dat gister Sam heeft zien doen, klopt de kapitein hem op den schouder en zegt:

„Als je zoo voortgaat, dan zal deze salon nog een eerste klasse kajuit worden, wat zeg je er van, Sandihil?”

„Ik zeg er van, kapitein,” antwoordt de stuurman, „als hij niet te gauw den smaak beet krijgt van whisky

en cigaretten, dan hebben we aan hem een beteren kajuitsjongen dan aan dien zwarten vleermuis, want die lust van alles en er was letterlijk niets veilig voor hem."

„Nu," zei de kapitein, „wij zullen zien of we geen zeeman van hem kunnen maken."

Deze dag eindigde voor Jakob onder vrij wat beter omstandigheden dan de vorige, en toen hij beneden met Sam in de bergplaats was, en deze de lantaarn had aangestoken, bemerkte de neger aanstonds dat zijn makker opgewekter was, dan hij hem tot dusver had gezien.

„Ha! Captain vandaag niet drinke whisky, daarom goede baas geweest, maar Sammetje wete wel, wij naderen kust, dan willen niet drinken Captain Grai, dan altijd helder hoofd."

Sam had goed opgemerkt dat de „City of Coork" de kust naderde, want den volgenden dag liep het schip een Engelsche haven binnen.

Sam vroeg aan den kapitein verlof om met Jakob aan wal te mogen gaan.

De kapitein keek Jakob scherp aan en vroeg toen: „Waarom wil je naar den wal?"

Openhartig keek de jongen den zeeman aan en antwoordde:

„Kapitein, ik heb nog eenig geld in den zak, en ik wilde gaarne een en ander koopen, dat ik noodig heb."

„Nu!" was het antwoord, „je kunt gaan, en jij ook, Sam, maar denk er om, dat je zorgt niet te laat aan boord te komen."

Het was met een vreemde gewaarwording dat Jakob voet aan wal zette, want hoewel het nog maar enkele dagen geleden was, dat hij het ouderlijk huis had verlaten, leek het hem toe, als lagen daar reeds jaren

tusschen. Wie had een week geleden kunnen denken dat hij, de eenige zoon van schipper Holting, als een zwerver zonder vaderland in een vreemde Engelsche stad met een neger van Sint Domingo zou ronddolen!

„Mot vroolijk zijn, Jakob, mot lachen; wij zeelui aan wal altijd blij,” zoo stoorde Sam Jakobs gedachtengang, want het stond den neger niet aan, dat zijn makker in gedachten verzonken zwiwend naast hem liep.

Deze antwoordde met een glimlach, en vroeg of Sam al eens vroeger in deze stad was geweest, maar de zwarte schudde het hoofd.

„Nooit geweest hier.”

„Ben je dan niet bang, dat we den weg naar boord niet meer kunnen terugvinden?”

Sam lachte zorgeloos. „Goed zeeman weet overal weg, landkrab weet niets. Let op, Jakob. Haven waar „City of Coork” ligt, is vlak in het Westen. Wij loopen Oost, Zuid of Noord, Sam kent windstreken allemaal, willen weer terug naar boord, dan gaan weer West, komen altijd aan de haven en vinden makkelijk de schip.”

„Dat moet je mij ook leeren, Sam, wil je?” vraagt Jakob, want de manier van Sam om in een vreemde plaats den terugweg te vinden, lijkt hem eenvoudig en verstandig, doch vereischt kennis der windstreken.

Sam verzekert dat Jakob het fijne van de zaak in minder dan geen tijd zal leeren, en inmiddels loopen ze de eene straat in en de andere uit; hier en daar blijven ze voor den winkel staan, en Sam doet Jakob telkens lachen door zijn zotte opmerkingen.

Het geld, dat Jakob nog in den zak had toen hij met de boot van Arie Boon in zee stak, meende hij te besteden voor een pet, want hij was blootshoofds aan boord van het schip gekomen, en de oude vilten hoed,

dien hij thans op het hoofd had, was hem door Sam verstrekt.

Jakobs oog valt op een boekwinkel, en behalve boeken en plaatwerken ziet hij ook eenige bijbels uitgestald, en in zijn hart komt de begeerte op om zoo'n Engelschen bijbel te bezitten.

Doch dan kan hij de pet niet koopen, die hij zoo hard noodig heeft; maar zijn aarzeling duurt niet lang, en naar binnen stappend, vraagt hij in zijn schooljongens-Engelsch wat een kleine bijbel kost.

De winkelier legt hem er verschillende voor en noemt de prijzen.

Jakob kiest er een uit, en legt zijn Hollandsch geld neer, heimelijk bang dat de winkelier Engelsch geld zal vorderen, doch de vriendelijke man vraagt slechts of Jakob een Hollander is, en betaalt hem daarna een Engelsch geldstukje terug.

Sam is voor den winkel blijven wachten, en terwijl Jakob het bijbeltje koopt, drukt de neger zijn breeden neus tegen de winkelruit, om goed te kunnen zien, want Jakob heeft hem verteld hoeveel geld hij bezit, en ook wat hij er mede wenscht te doen.

„Begrijpe niks,” mompelt Sam, „wil koopen pet en nou koopen kleine dikke boek.”

Neen, Sam kon dat niet begrijpen, maar zijn verwondering werd nog grooter, toen Jakob voor zijn laatste geld een pakje cigarettten kocht en dit aan hem gaf met de woorden: „Hier, Sam, het spijt me dat ik je niet meer kan geven, maar mijn geld is op.”

Zie, dat treft den neger, die in zijn leven zoo weinig goeds van de blanken ondervond, en hij uit zijn dankbaarheid op de hem eigen luidruchtige manier.

Een poosje later keeren beiden welgemoed terug. Jakob, met den ouden gescheurden hoed op het hoofd

en zijn nieuw bijbeltje in den zak, en Sam grinnekend en lachend met een cigaret tusschen de hagelwitte tanden. Deze had zelf geen enkele penny in den zak gehad, want hij had zijn kleine gage, die kapitein Grai hem betaalde, in Hamburg met de andere matrozen verbrast.

HOOFDSTUK XI.

Drie dagen bleef het schip in de haven liggen en in dien tijd werden tal van goed gesloten kisten in het scheepsruim geladen; kapitein Grai maakte zich geen enkele maal aan dronkenschap schuldig, en ook stuurman Sandihil niet; zoodra was echter de Engelsche kust niet uit het oog verdwenen of de heillooze drinkgelagen in de kajuit begonnen weer, en daarmede ook de ellende van den armen Jakob.

Was kapitein Grai nuchter, dan ging alles goed en prees hij openlijk Jakobs ijver en goed gedrag, en daar hij spoedig bemerkte dat de jonge Hollander leergierig was, en meer wist dan andere jongens van zijn leeftijd, had hij er plezier in den knaap in de stuurmanskunst te onderrichten. Dikwijls nam hij hem mede naar de stuurstelling en leerde hem het gebruik van het kompas en van andere werktuigen; en als voor Jakob het werk in de kajuit was afgelopen, vergunde de kapitein hem altijd zich bij een der stuurlieden te voegen, die den bescheiden en altijd beleefden knaap gaarne bij zich hadden.

Doch als de drankduivel kapitein Grai in zijn macht had, dan vloekte en raasde de Ier, en was hij gevaarlijk

als een wild dier, en meer dan eens moest bij zulke gelegenheden de arme Jakob het ontgelden.

Het weer was tot dusver nogal gunstig geweest en de bestemming van het schip was voor Jakob thans geen geheim meer, want in een vertrouwelijk oogenblik had kapitein Grai hem op de kaart aangetoond waarheen hun schip den steven richtte.

Het doel van den avontuurlijken kleinen zeeman was, om door den Atlantischen Oceaan de Kaap om te zellen en dat gedeelte van de Afrikaansche kust te bereiken dat door den Indischen Oceaan wordt bespoeld, teneinde ruilhandel te drijven met de inboorlingen. Van zeeziekte, die gevreesde kwaal, waarvan zoo weinigen, die voor het eerst de zee bevaren, verschoond blijven, had Jakob geen last en het schommelen en stampen van het schip hinderde hem niet, doch iets anders was er, dat hem allen levenslust ontroofde en hem deed verbleeken en vermageren.

Het was de gedachte: ik ben een moordenaar, een vluchteling, een balling, die nimmer zijn land en de zijnen mag terugzien; en een knagend verlangen naar huis, een martelend heimwee kwelde den armen jongen, en deden hem somtijds verlangen dat de dood een einde mocht maken aan zijn lijden. Dikwijls, als hij op zijn kooi lag, en niet slapen kon, wilde hij troost zoeken in het gebed, doch de woorden wilden hem niet over de lippen komen; hij kon niet bidden. En het Engelsche bijbeltje, dat Jakob nu reeds enkele weken geleden gekocht had? Ach, een enkelen keer had hij er in gebladerd, doch lusteloos had hij het weer opgeborgen in de groene kist van Sam. Toen kwam een nacht, waarin hij zich ellendiger gevoelde dan ooit. Kapitein Grai had in een wilden roes hem willen dwingen brandewijn te drinken, en toen Jakob stand-

vastig bleef weigeren, hem de flesch naar het hoofd geworpen; nu ligt hij op zijn kool en tracht zijn snikken te smoren. Eindelijk kan hij het niet langer uithouden, en zijn deken van zich afwerpend, knielt hij neer op zijn armelijk leger, en met gevouwen handen smeekt hij om hulp en erbarming tot God den Heer.

Hij bidt, en uit het vunze sloopshol klimt het gebed van den armen verlaten knaap op tot den Troon der genade en de stamelend gefluisterde woorden worden allengs krachtiger, maar de bidder merkt het niet.

De tranen stroomen hem langs de wangen, en zijn gansche hart met al zijn angst en schuld stort zich uit in dat vurig smeekgebed.

Hij vraagt van God vergeving om Jezus' wil, pleitend op het Middelaarsbloed van den Heiland. Hij bidt om vernieuwing des harten, om licht en hulp op zijn donker pad, om kracht en geduld in het lijden, en als hij eindelijk de oogen opslaat, dan is het hem als glinstert daar weer die ster, die hem had bemoedigd in dien vreeselijken nacht, toen hij rondobberde in de visschersboot op de Noordzee.

Dan legt hij zich weer neer en dekt zich met zijn deken, en de slaap daalt op hem neder en doet hem insluimeren. Nu rijst Sam op van zijn leger en buigt zich over hem neer; dikke tranen wellen op in de oogen van den neger.

Geen enkele beweging van Jakob is Sam ontgaan. Het zuchten en woelen van den blanken knaap en diens gesmoorde snikken hebben den zwarte gewekt, en eerst met verwondering, dan met geheimzinnige ontroering ziet hij bij het flauwe lantaarnlicht, hoe Jakob neerknielt op zijn kool, en met gevouwen handen woorden fluistert, waarvan Sam er geen enkele

kan verstaan. Doch al worden die woorden gesproken in een voor hem gansch vreemde taal, toch doet de klank daarvan iets trillen in zijn hart, en als Jakobs gebed toeneemt in gloed en kracht, dan gaat een ongekende ontroering door het hart van den neger, die nimmer Gods naam hoorde aanroepen dan in den vorm van een vloek. Dien vreemden God, tot wien zijn blanke makker zich wendde als het hem bang was, dien God wilde Sam ook leeren kennen; want met grenzenlooze verwondering had de neger opgemerkt dat Jakobs droefheid en leed, zijn angst en onrust, zijn tranen en zuchten verdwenen bij zijn vurig gebed; immers, nu trok een blijde glimlach over het gelaat van den slapende.

„Begrijpe niks,” mompelt Sam, terwijl hij onder zijn deken kruipt, „begrijpe niks, maar God van kleinen Hollander sterk is en machtig.”

Sinds dien nacht was Jakob Holting blijkbaar veranderd; hij werd opgewekter en de booze bulen van kapitein Grai vermochten hem niet meer zoo gansch terneer te slaan, en langzamerhand keerde de blos weer terug op zijn gelaat.

Sam liet er niets van blijken dat hij zijn makker had bespied bij diens gebed in den nacht, doch hij bemerkte zeer goed dat Jakob sinds dien tijd als het ware nieuwen levensmoed en levenskracht had verkregen, en de zwarte dacht er dikwijls over na en kwam dan altijd tot de slotsom: „God van Hollander machtig, machtig en goed.”

Thans gevoelde Jakob ook behoefte om den zwarten makker iets te leeren van God en den Helland, tenminste te trachten eenig begrip van deze dingen in de ziel van den armen Sam te doen doordringen, en Jakob beschouwde het als een voorrecht dat hij in het

bezit was van een bijbel. Geregeld begon hij Sam te vertellen van den Almachtige, die de wereld uit niet heeft geschapen; en des avonds, als Sam geen wacht had, en ze hun kooien in de bergplaats opzochten, dan las Jakob den neger iets voor uit het kleine dikke boek, zooals Sam het Engelsche Bijbeltje noemde, en dat zorgvuldig opgeborgen lag in Sams groene kist.

Dan placht de neger, in zijn geliefkoosde houding op zijn kooi zittend, met alle aandacht te luisteren naar de klankvolle stem van Jakob Holting, die met zijn Bijbel op de kist en de lantaarn er naast de woorden las die hem troostten en bemoedigden, en den neger een nieuwe wereld openden. Wat Sam niet begreep werd door Jakob zoo goed mogelijk verklaard, en als reeds allen aan boord de rust genoten, dan vertelde Jakob nog van den Rabbi van Nazareth, die als Gods zoon op aarde kwam.

In een schoonen nacht hield Jakob Sam gezelschap toen deze de wacht had aan dek.

„De City of Coork” bevond zich in den Atlantischen Oceaan en naderde reeds de golf van Guinea. Zij leunden met de armen over de verschansing en lieten de blikken zwerven over de lichtende golfjes. Aan de andere zijde van het schip liep een der Creoolsche matrozen op en neer en zong met welluidende stem een oud Spaansch lied.

Zonder er zich van bewust te zijn verkeerden Jakob en zelfs Sam onder den invloed van de majesteit van dezen schoonen nacht, en schier droomend luisterden zij naar het langzaam wegstervend lied van den matroos aan bakboord. Zij hoorden den zachten tred niet, die bijna geruischloos de stuurboordzijde van het schip naderde, noch zagen zij de kleine veerkrachtige gestalte van kapitein Graal, die staan bleef in de

schaduw van het groote watervat, dat op een houten stelling vastgesjord lag.

De bakboordswacht zong niet meer, en slechts het suizen van het koeltje in de zeilen vermengde zijn geluid met het zwaarmoedig bruisen van de zee.

Plotseling wendt Sam zich tot zijn makker, en zegt:

„Jakob, gij denken aan uw land, aan goeden vader, aan kleine zuster? Sammetje denken ook aan arme zwarte moeder, aan schoone Sint Domingo, maar Sammetjes moeder dood, niets meer van Sam op Sint Domingo. Sam alleen, geheel alleen.”

Groote tranen rollen den neger over de wangen en Jakobs hand grijpend, vervolgt hij:

„Sam wil altijd blijven waar gij zijt; varen gij naar het Noorden, waar niks dan sneeuw en ijs, Sam varen ook daarheen. Gaat gij naar de warmste streken in de wereld, Sam volgen overal. Sam slechte beest,” vervolgt de neger hartstochtelijk, „toen gij komen op dit schip, slechte beest. Stelen whisky en sigaretten van master Captain. Verdrinken in Hamburg al mijn geld, nu niet meer stelen of drinken. Gij leeren domme neger uit kleine dikke boek, en nu weet ik, God alles zien, al zien Captain of stuurlui Sam niet. Stuurman long Sandy laten liggen gisteravond koker met sigaretten op stuurstelling, Sammetje bemerkte het, nemen fluks twee lekkere cigarets, niemand zien, Sam denke Jakob zegt: God alles zien. Klop, klop, klop, gaat tikkertje van binnen; gauw cigarets in doosje gestopt, en Sam weg.”

„Je bent een brave jongen, Sam,” zegt Jakob, dieper getroffen door de aanhankelijkheid van den zwarte, dan hij wil laten blijken.

„Zie, ik heb een groot kwaad bedreven en nu moet ik in den vreemde zwerven, dus door eigen schuld, en

tot mijn straf, maar toch verlaat God mij niet, want Hij redde mij van den dood, en deed mij een trouwen makker vinden. Daarom wil ik den moed niet verliezen, maar op Hem het oog gericht houden; mogelijk is het mij dan vergund nog eens mijn vaderland en hen die mij dierbaar zijn te zien."

Weer zwijgen bolden geruimen tijd; zoo nu en dan fluit of zingt de matroos aan bakboord, of klinken de stemmen van den stuurman en zijn roergangers.

„Jakob," zegt Sam schuw om zich heen kijkend, „ik zat van middag op voorplicht achter groote tros manillakabel; toen komen de bootsman Beppo met timmerman Juan Pera kort bij Sam staan, en praten zacht en loopen langzaam voorplicht op en neer. Toen Sam scherp luisteren en hooren hoe de bootsman knarsen op tanden en tot timmerman zegt: „Als ik krijgen kans dan steken hem overhoop. Jakob," zoo vervolgt Sam huiverend, „bootsman en Juan Pera gingen weg en Sammetje kon niets meer hooren, maar ikke weet Beppo booze kerel en vandaag of morgen vermoorden gewis master Captain."

„Maar Sam," zegt Jakob verschrikt, „dan moet je den kapitein waarschuwen; dan kan hij op zijn hoede zijn. Dat is je plicht; je moogt het niet verzwijgen."

Doch Sam krabt zijn kroeskop en zegt:

„Ikke durf niet, master Captain zou Sam geven schop, of anders Beppo laten roepen en hem zeggen wat Sam gehoord heeft, dan vloeken en dreigen of bootsman neerslaan tegen de dek; maar booze Beppo zou weten dat Sammetje hem verraden tegen Captain en dan..... bij nacht of noodweer Sammetje krijgen Beppo's dolk in zwarte huid en gaan kopje onder naar de haaien. Neen, neen, Sam zwijge stil, en zegge niks."

Na deze stellige verklaring begaf hij zich door Jakob

gevolgd naar voren; toen verliet ook kapitein Grai zijn post achter het watervat, en ging ongemerkt de kajuitstrap af naar beneden.

Een sombere glimlach trok over het gelaat van kapitein Grai; geen woord van het gesprek der beide vrienden was hem ontgaan, en ondanks zichzelf had het hem getroffen welk een invloed ten goede die jonge Hollander uitoefende op den anders zoo onhandelbaren Sam.

„Hij is de eenige goede hier op dit ellendige schip,” mompelde hij, „en welk een berouw vervult dien knaap, over wat hij in zijn land in rechtmatige woede heeft begaan.”

„Waarlijk,” zoo vervolgt de zeeman zijn alleenspraak, „ik zou hem missen als hij weg was; en toch, hoe laag behandel ik hem soms als die verwenschte whisky mij in het lichaam brandt; maar dat staat vast, als hij bij mij aan boord blijft, zal Harry Grai een zeeman van hem maken zoo goed als er een de zee bevaart.”

Dat de bootsman Beppo hem met moord bedreigd had, daarom bekommerde hij zich niet het minst.

Gewoon als hij was met het slechtste soort van zeevolk te varen, had hij reeds zóó dikwijls met de revolver in de vuist tegenover een muitende bemanning gestaan, dat hij aan Beppo's woorden niet het minste gewicht hechtte. Toch zou kapitein Grai ervaren dat het den bootsman met zijn moordplan ernst was.

HOOFDSTUK XII.

Er waren een paar weken verlopen en de gewone gang van zaken aan boord was door niets verstoord.

Het schip bevond zich tusschen de beide keerkringen en tengevolge van schier volkomen windstille vorderde men bijna niets.

Traag en lusteloos deden enkele matrozen hun werk, doch de meesten hingen met de armen over de verschansing, en tuurden naar het Noordwesten, want daar trok een wolkenbank laag aan de lucht aller aandacht. Reeds weken aaneen was het brandend heet geweest, en al was thans de zon bijna aan de Westerkim in zee gedoken, toch was de hitte nog niets minder, en het zweet liep den halfnaakten matrozen langs de donkere gezichten.

Op de commandobrug stonden kapitein Grai en stuurman Sandihil; ook zij hielden het oog naar het Noordwesten gericht, en op het gelaat van de beide ervaren zeelieden was een uitdrukking van zorg niet te miskennen.

De korte schemering, die op het ondergaan van de zon volgde, was voorbij, en statig rees de maan aan den klaren hemel en wierp haar tooverglans over de door geen windje bewogen zee.

Slechts in het Noordwesten steeg de zwarte wolkenbank omhoog, dreigend en onheilspellend.

Bijna geen woord wordt er gewisseld; ieder is met sombere gedachten vervuld.

Jakob en Sam bevinden zich onder de matrozen en de neger heeft een half uur geleden Jakob op de kleine wolk opmerkzaam gemaakt, die nu tot die zwarte bank is aangegroeld.

Daar verlicht een flikkerglans den Noordwestelijken hemel, direkt gevolg door een verwijderd gerommel, en een flauwe windvlaag vaart als een zucht door de slaphangende razellen.

Nu klinkt de stem van kapitein Grai helder en scherp:

„Berg de topzeilen en reef de razeilen van den grooten mast.”

Snel worden de bevelen opgevolgd en nog zijn de matrozen bezig de reven te sjoeren als het licht der maan door de snel naderende donderwolken wordt verdonkerd en bedekt.

Hullend giert een windstoot door het want en de straks nog zoo kalme zee wordt woelig, en de golven breken klotsend tegen elkaar. Een felle bliksemstraal schiet als een blauwe slang door de lucht, en een ratelende donderslag verkondigt den schepelingen, dat de bui in volle kracht losbarst.

Snel jaagt „De City of Coork” met gespannen razeilen voor den wind uit; de duisternis neemt hand over hand toe, en de kapitein tracht zijn allesbehalve flinke bemanning moed in te spreken.

„Houdt je goed, mannen,” schreeuwt de kleine onverschrokken kapitein. „Houdt je goed, en luistert naar de commando's; mogelijk drijft de bui spoedig over en we zijn gelukkig in volle zee.”

Een zware stem in Jakobs nabijheid broemt: „Als deze oude kast maar niet zoo slecht was, dan kon er nog iets van terecht komen, maar nu vrees ik er voor.”

De storm verwaait zijn woorden, maar de matrozen maken zich ongerust, want het is de bootsman die daar sprak, en deze staat bekend als een goed zeeman. En Jakob zag den blik vol doodelijken haat, dien Beppo op den kapitein wierp.

Het wordt pikdonker en de manschappen kunnen elkander haast niet meer zien; slechts de bliksemflitsen verlichten thans de met schuim bedekte golven, die met donderend geweld tegen de verschansing slaan.

„Haal de stormzeilbeslaglijnen aan,” schreeuwt de kapitein, boven het brullen van den stormwind uit, en Beppo voert met vloeken en dreigen de beangste mannen het want in.

De meesten echter maken van de duisternis gebruik om zich aan het gevaarlijke werk te onttrekken, en bij het licht van den bliksem ziet de kapitein hoe gebrekkelig zijn bevel wordt uitgevoerd. Onder het volk, dat de handen uit de mouwen steekt, bemerkt hij Jakob en naast hem den neger Sam.

„Dat is er een van een ander ras dan die Jaffe Creolen,” mompelde de Ier binnensmonds; „die Hollander heeft moed in het lijf.”

„Sandy,” beveelt hij een oogenblik later, „ga naar het voorschip en neem de leiding over het volk, de wind draait, laat alle zeilen strijken. Gezwind, alles opgerold, anders krijgen wij het niet meer gedaan.”

De eerste stuurman kwijt zich zoo goed mogelijk van zijn taak, maar het volk is moedeloos, de regen plast in stroomen neer, en de hooge golven werpen zich met razend geweld op het achterschip, alles bedekkend met schuim.

Ondanks zijn verslaafdheid aan den drank is long Sandy een dapper man, en als het volk aarzelt, dan schreeuwt de stuurman hun toe:

„Het geldt je eigen kop, kerels, als we niet oogenblikkelijk alle zeilen bergen, gaan de masten overboord en we zijn allen voor de haaien.”

Dat helpt, en men gaat met de kracht der wanhoop aan het werk; doch niet allen, want juist als Jakob zich ook bij het volk wil voegen, gaat de bootsman hem voorbij; gebukt achter de verschansing, sluipt Beppo naar achter, en dadelijk vliegt Jakob de gedachte door het brein: dat is om den kapitein te doen.

Deze stond bij het kompas en iets verder bevonden zich de tweede stuurman en twee matrozen bij het stuurrad. Plotseling weerklonk de kreet:

„Pas op, kapitein! Pas op!”

Met een sprong als van een panter werpt Beppo zich op kapitein Grai, en bij het felle bliksemlicht, dat onophoudelijk de lucht doorklieft, schittert den verraderlijk overvallen man het blanke staal van een dolk in de oogen.

Vermetel en vastberaden was de kapitein en aan woeste tooneelen gewoon, doch Beppo's dolksteek zou hem ongetwijfeld het leven hebben gekost, indien niet iets tusschenbeiden ware gekomen dat den stoot deed missen.

De bootsman, wiens bedoeling klaarlijk was, den kapitein van achteren te treffen en hem dan onbemerkt overboord te werpen, zag zijn toeleg mislukt door Jakob, die zijn arm greep. Nu volgde een wilde worsteling, te vreeselijker door de dikke duisternis en de telkens over de verschansing slaande golven.

Gelijk een beer den jachthond van zich afslaat, zoo trachtte Beppo zich van den jongen Hollander los te maken, maar van een kracht verre boven zijn jaren, klemde deze zich aan hem vast.

Al de woede en bloeddorst van Beppo keerde zich thans tegen Jakob, doch door de heftige bewegingen gleed hij uit en stortte ruggelings van de trap der stuurstelling naar beneden, Jakob in zijn val mee-sleurend.

Dit alles gebeurde zoo verrassend snel, dat kapitein Grai, hoe koelbloedig en vastberaden hij anders ook was, een oogenblik roerloos bleef staan. Doch ook slechts één oogenblik; toen rukte hij ijlings den

revolver, dien hij altijd bij zich droeg, onder zijn kleeren uit, en met den vinger aan den trekker sprong hij van de stuurstelling op het dek.

Daar vloog hem een donkere gedaante voorbij en tevens zag kapitein Grai, dat Beppo, razend van woede, Jakob met zijn dolk zocht te treffen.

Doch op dat oogenblik botste de donkere gedaante, die den kapitein voorbijkwam, tegen het lichaam van den bootsman en deze sloeg met een geweldigen smak achterover tegen het dek.

Het was Sam, die zijn makker te hulp snelde, en zulks deed op echter negermanier, namelijk door in gebogen houding op den vijand los te rennen, waarbij zijn ijzerharde kroeskop als stormram dienst deed.

Ook de sterkste man, die op zulk een aanval niet verdacht is, wordt omvergeworpen, en Beppo rolde zijdelings naar het gangboord.

„Jakob! Jakob! Hou je vast, daar komme golf,” hoorde de kapitein Sam nog schreeuwen, en juist kon Grai zich nog vastklemmen aan de ijzeren trap der stuurstelling, toen een geweldige golf zich op het achterschip wierp.

Alles schudde en kraakte; het kompas werd weggeslagen en een der roergangers van de stuurstelling op het dek geslingerd, waar hij met gekneusde leden tegen de verschansing rolde. Een der stormzellen werd losgerukt en fladderde als een groote roofvogel weg in den loeienden stormwind, doch boven alles uit klonk de akelige doodskreet van Beppo, die door de terugloopende golf werd meegevoerd en aan de genade der zee werd prijsgegeven.

Maar niet alleen Beppo vond zijn graf in de golven; nog twee jonge matrozen deelden zijn droevig lot. Zij werden bij het oprollen der zellen van de ra gerukt, en

de kokende zee verzwolg hen in haar schuimende golven.

Jakob en Sam waren mede weggeslingerd door de stortzee, en zouden stellig het leven verloren hebben, indien Sam zich niet aan een touw had vastgeklemd. Met den linkerarm hield de trouwe neger Jakob vast, en in den angst van zijn hart riep hij tot Hem, van wien zijn blanke makker hem geleerd had. In zijn gebroken negertaal klonk zijn hulpkreet op naar boven, want slechts van daar was redding te wachten.

Toen het water, dat het achterschip met onweersaanbaar geweld naar beneden gedrukt had, was weggegaan, richtte „De City of Coork” zich zwaar werkend op, en met metalen stem schreeuwde kapitein Grai:

„Houd moed, mannen; het ergste is voorbij: de wind loopt om, en in het Noordwesten breekt de lucht.”

Dan vliegt hij de trap op, steekt zijn revolver weg, en werpt zich op het stuurrad, dat de tweede stuurman en de overgebleven roerganger bijna niet kunnen houden, zoo rukt het hen heen en weer.

Met reuzenkracht werpt hij het roer om, en juist bijtijds, want als een torenhooge zwarte muur met wit schuim op den top, rolt een stortzee, nog geweldiger dan de vorige, hen voorbij.

„Sam!” zoo schreeuwt de kapitein weer, „hoor je mij?”

„Ja, master Captain; Sam hoore goed,” zoo klinkt de stem van den neger op van omlaag.

„Is de Hollander bij je?”

„Ja, master Captain, maar hij geheel bedwelmd!”

„Sleep hem aan lij, onder de verschansing, en zorg voor hem.”

Zoo sleepte Sam Jakob over het natte dek, en daar

onder de verschansing aan de lijszijde van het schip bracht de neger nog een angstig uurtje door; een uur waarin „De City of Coork” met ontredderd want en een aan flarden gescheurd razell, dat men niet meer had kunnen bergen. vluchtte voor den storm.

„Heere God, bewaar ons en spaar ons leven, maar is dat niet naar Uwen wil, heb dan erbarmen niet onze arme zielen om het bloed van Jezus, Uwen lieven Zoon. Amen.”

Sam hoorde Jakob Holting die woorden bidden, toen deze weer tot bewustzijn kwam, en de kalme stem van zijn jongen makker stortte weer moed in het beangste hart van den neger.

Thans zagen de schepelingen dat de wind de donderwolken uiteendreef, en door die vaneengescheurde wolken gluurde hier en daar een ster aan het diepe blauw des hemels.

Toen kwam de maan van achter de wolken, en haar lieflijk zilverlicht verdreef de duisternis en stortte hoop en moed in de harten van het scheepsvolk; maar eerst toen de morgen daagde in het Oosten en de zon in al haar majesteit oprees uit den schoot der wateren, werd de verbolgen zee wat kalmer, en kon men er aan denken wat rust en voedsel te nemen. De vreeselijke nacht was voorbij, en Jakob zou dien nimmer vergeten, en met ontzetting dacht hij aan het vreeselijk einde van Beppo.

Ook Sam was ongewoon stil, maar eindelijk duurde hem toch het zwijgen te lang.

„Nou Beppo bij visschen op bodem van de zee, en bijna jou meegenomen, Jakob,” sprak Sam, „maar Sammetje geven hem bons, en toen groote golf kwam en weg Beppo. Sam kon niet helpe, dat bootsman verdrinken, is het wel, Jakob?”

„Neen, Sam, dat kon jij niet helpen, dat was Gods wil en het was ook Zijn wil dat jij mij te rechter tijd te hulp kwam, want de bootsman zou mij gewis hebben vermoord, en voor de tweede maal heb jij mij het leven gered. Gewis, Sam, ik kan het je nooit vergelden.”

„Hoef niet te vergelden, geve niks,” lacht de neger, en dan zich met de vuist op het hoofd kloppend, zegt hij met koddigen trots:

„Sammetje harde kroeskop, dikke kroeskop.”

Ting, ting, ting.

Haastig sprong Jakob op, want kapitein Grai belde hem in de kajuit.

Toen Jakob de trap afgang, kwamen de beide stuurlieden uit de hut van den kapitein, en toen Jakob de kajuit binnentrad, zat de kapitein alleen op de bank voor de tafel, met de onmisbare cigaret tusschen de tanden en een half met brandewijn gevulde flesch voor zich terwijl drie groote glazen bewezen, dat hij met de stuurlieden gedronken had.

„Wat is er van uw dienst, kapitein?” vroeg de jongen bij het binnentreden.

„Ga hier zitten, Holting,” was het antwoord, „en luister eens. Hoe kwam het toch, dat je vannacht zoo juist bijtijds den bootsman belette zijn plan, om mij overhoop te steken, uit te voeren? Je was toch voor bij het volk?”

„Jawel, kapitein, maar ik zag den bootsman naar achteren sluipen met getrokken dolk, en toen liep ik hem achterna; het overige volgde vanzelf.”

„En dacht je er niet aan,” vervolgde de kapitein, „dat die valsche Creool je zijn dolk wel eens in het lichaam kon stooten?”

„Jawel, kapitein, daar heb ik wel aan gedacht.”

„En toch ging je hem te lijf; dat was niet erg ver-

standig, dunkt mij; hij was veel sterker dan jij, en bovendien met zijn dolk gewapend."

Zacht en eerbiedig klinkt de stem van Jakob als hij zegt:

„Er is er één, kapitein, op wien ik betrouw en die is sterker dan eenig mensch ter wereld."

Het was een vreemde blik, waarmede Harry Grai den jongen aanzag, een blik waarin een spottende uitdrukking niet te miskennen was.

„En in wien stel je zoo'n blind vertrouwen? Kun je dat duidelijk zeggen?"

Jakob bemerkte zeer goed den spot in de oogen van den kapitein, en tegenover zijn meerderen altijd eenigszins beschroomd en terughoudend, gevoelde hij zich niet op zijn gemak; doch op de vraag van den kapitein, die zijn doordringende oogen niet van hem afwendde, moest hij een antwoord geven.

„Kapitein, ik heb geleerd op God te vertrouwen, omdat ik weet dat Hij macht heeft over alle dingen en dat mij zonder Zijn wil niets kwaads kan overkomen."

„Zóó jongen, geloof je dat? En waarom geloof jij dat?"

„Omdat de Bijbel het mij leert, omdat mijn geweten mij waarschuwt als ik iets doe dat kwaad is in Gods oogen, en.... en.... omdat mijn moeder het mij reeds leerde." Groote tranen wellen op in de eerlijke blauwe oogen van Jakob en de spottende trek op het gelaat van den kapitein is verdwenen. Hij legt de hand op den schouder van den knaap, en met een warmte in de stem, waarover ieder, die hem kende, zich zou hebben verwonderd, zegt hij:

„Blijf het geloof van je moeder getrouw, jongen, en dank God er voor dat je zoo'n moeder gehad hebt. Ik heb mijn eigen moeder niet gekend, en de vrouw, die

ik moeder noemde, deed niet veel anders dan brandewijn drinken en vloeken; maar basta, daarover geen woord meer.

Je hebt mij het leven gered, Holting, en daarvoor je eigen leven gewaagd; je hebt dus recht op mijne dankbaarheid, want ik heb je waarlijk geen reden gegeven om zoo voor mij in de bres te springen.

Zeg nu eens vrijuit, wat zou je wenschen dat ik voor je deed; spreek maar rondweg, dat heb ik het liefst."

Jakob slaat de oogen naar den grond, en blijft aarzelen; er is een verlangen bij hem opgekomen, maar hij durft er niet mede voor den dag te komen.

De kapitein merkt dat wel en zegt aanmoedigend: „Nu komaan, wat is het?"

„Ik durf het niet zeggen, kapitein; ik ben bang dat u boos zult worden," is het antwoord.

„Nee, Holting, wees daar niet bang voor; ik ken je voldoende, om te weten dat je te bescheiden bent om iets te vragen dat ik je niet geven kan. Spreek op."

„Kapitein," antwoordt Jakob nu, „ik weet dat ik veel waag met mijn verzoek, maar u wilt dat ik openhartig spreken zal, welnu: geef mij als het mogelijk is de belofte van niet meer zooveel whisky of brandewijn te drinken."

Een oogenblik trekken zich de zware wenkbrauwen van kapitein Graal dreigend te zamen, en een toornig antwoord brandt hem op de lippen, doch dan krijgt zijn gelaat weer de welwillende uitdrukking van zooveel. Hij werpt zijn half opgerookte cigaret weg, en steekt dan langzaam een andere aan:

„Dus je wou dat ik de brandewijnflesch met rust liet? Jongen, jongen, ik wou dat stuurman Sandihil hier was, wat zou hij je een opstopper geven," en de

Ier lachte bij dit denkbeeld dat hij schudde. Maar plotseling ernstig wordend, zegt hij:

„Waarom vraag je als een gunst, dat ik het drinken zal laten? Helder mij dat eens op, Holting.”

„Wel kapitein, als u niet gedronken hebt, dan leert u mij, en dan bent u vriendelijk en goed, doch als de drank u in het hoofd werkt, dan vreezen wij soms het ergste. Wij waren van nacht den dood nabij, en ik weet hoe vreeselijk het is te sterven midden in de zonde, zooals Beppo, de bootsman. Ik ben de geringste van allen op uw schip, maar toch vraag ik u: willig mijn verzoek in en drink niet meer.”

Het werd kapitein Grai wonderlijk te moede. De man, die gedurende zijn gansche leven met het losbandigste slag van lieden had omgegaan, en het leven steeds van de slechtste zijde had gekend, en wiens vader, zooals hij later aan Jakob verhaalde, als smokkelaar in een gevecht met kustwachters den dood vond, die man had toch edele trekken in zijn ruw karakter, en diep in dat schijnbaar zoo onverschillig gemoed leefde toch het verlangen naar liefde, dat God in het hart van ieder menschenkind gelegd heeft.

Grai gevoelde dat de onverschrokken knaap, die dezen nacht getoond had welk een moedig hart hij bezat, thans voor hem stond, zooals een goed zoon voor zijn vader zou staan, om hem te smeeken toch het verderfelijke drinken te laten. Nog nooit had iemand zoo tot hem gesproken; zou hij den knaap terugstooten, en hem met een vloek de kajuit uitjagen?

Hij kon niet toornig worden als hij in die eerlijke blauwe oogen keek, die hem zoo vol spanning aanschaalden. Van niemand ter wereld zou hij zulk een vraag hebben geduld, maar van den armen jongen, die geheel van hem afhankelijk was, kon hij dit verdragen.

En toch, het drinken verschaftte hem afleiding; soms kon zulk een vreemde gedachte hem bezighouden, de gedachte: waarvoor leef ik eigenlijk?

Vrouw noch kind, broeder noch zuster wachtte hem aan den wal; niemand had hem lief.

Als jongen reeds het zeegat uitgegaan, had hij het door vlijt en moed tot stuurman weten te brengen; daarna had hij zijn geluk beproefd in Klondike als goudvelver en het was hem gunstig geweest; althans toen hij de goudvelden verliet, bezat hij zooveel, dat het hem mogelijk was in Ierland het vaartuig te koopen, waarop we hem hebben aangetroffen en dat hij naar zijne geboorteplaats „De City of Coork” had genoemd. Hij maakte met zijn schip de avontuurlijkste reizen, en verdiende doorgaans veel geld, doch inplaats van dit te besteden tot onderhoud van zijn vaartuig, had hij het gewoonlijk aan den wal, bij drank en spel, lichtzinnig verbrast.

Toen was Jakob Holting aan boord gekomen, en dadelijk had de beleefde, welopgevoede knaap hem aangetrokken.

Meer dan eens had de kapitein in dronkenschap den jongen mishandeld, doch als hij dan weer nuchter was, had hij er steeds geweldig berouw over gehad, want hij wist zeer goed, dat de brandewijn hem tot een onmensch maakte. Hoe dikwijls had hij 's avonds, zonder dat iemand het bemerkte, staan luisteren bij het luik van de bergplaats als Jakob iets aan Sam voorlas uit zijn Bijbeltje. Zie, dan werd het hem duidelijk, dat Jakob Holting zoo'n verwonderlijken invloed ten goede op den neger uitoefende, en de kapitein betrapte er zich soms op dat hij den zwarte de vriendschap van zijn kajuitsjongen benijdde.

En van nacht, toen hij een oogenblik dacht dat

Jakob als slachtoffer van zijn moed en trouw door Beppo's dolk zou vallen, toen had de man, die eigen levensgevaar niet achtte, gesidderd om het leven van den knaap.

„Maar Holting,” zoo verbreekt de kapitein de stilte, „als ik nu om jou genoeg te doen, zeg, dat ik het drinken zal laten, denk je dan dat ik de wilskracht zal hebben om mijn belofte gestand te doen? Je bent nog wel jong, maar toch kun je wel weten dat een drinkebroer gemakkelijk deze belofte aflegt, maar telkens wordt de begeerte hem te machtig, en ondanks zijn belofte drinkt hij weer. Hoevele malen heeft stuurman Sandihil zijn oude moeder in Cardif wel niet beloofd geen druppel sterken drank meer te drinken; en toch heeft hij op zijn manier zijn moeder lief. Wat beteekent zulk een belofte?”

„O, neen, neen, kapitein,” antwoordt Jakob, „vergeef mij dat ik het zeg, maar zoo handelt een willooze zwakkeling; doch u zult de vlag niet strijken voor een vijand, wien u den oorlog hebt verklaard, dat weet ik zeker, en bovendien, kapitein, ik... zal voor u bidden dat God u bijstaat in dien strijd.”

„Dan aanvaard ik dien strijd, jongen, want zoowaar ik leef, het gaat zoo niet goed, en als je ooit ziet dat kapitein Grai van „De City of Coork” na dezen dag een druppel whisky drinkt, zeg dan gerust dat hij de erbarmelijkste lafaard is, die ooit een scheepsdek onder de voeten had.

Geef mij de hand, Holting,” vervolgt de kapitein, en zijn forsche handdruk doet Jakobs vingers tintelen. „Maar wat begeer je nu voor jezelf; ik wil je beslist iets geven als herinnering aan den afgelopen nacht.”

„Mijn innigst verlangen is, dat ik een zeeman mag worden zooals mijn vader is, en dan hoop ik hem in

deze of gene haven te ontmoeten, en hem om vergiffenis te smeeken voor de bloedige daad die ik in het vaderland bedreef. Maar niet voordat ik stuurman ben," vervolgt de knaap, „hoop ik mijn vader onder de oogen te komen; dus kapitein, mijn wensch is te leeren wat ik leeren kan en daarom ben ik zoo blij dat mijn verzoek van zoeven niet door u is afgeslagen, want.... want...."

„Want van een dronkaard kun je niets leeren," valt de kapitein hem lachend in de rede; dan wendt hij zich om naar de groote kast, trekt een lade open, en haalt er iets uit.

„Hier Holting, dat is voor jou; het is een beter wapen dan een spade, maar wees er voorzichtig mede, en bewaar het als gedachtenis aan den man, dien je dezen nacht van een wissen dood hebt gered."

Met deze woorden reikt Grai aan Jakob een prachtig mes met ivoren hecht over. Het stak in een rood leeren scheede, die met een koperen ring aan den riem kon worden gedragen.

Jakobs gelaat blinkt van vreugde, want een mes is onontbeerlijk voor iederen varengast en glimlachend ziet de kapitein toe als Jakob het mes voorzichtig uit de scheede trekt en zich verlustigt in het glinsterend stalen lemmet.

„Ik zal zorgen," zegt de kapitein, „dat je beter in de plunje komt ook, want ik zie dat je een hoed op hebt van Sam, en die komt zelf al genoeg te kort. Ga nu naar boven, en stuur Sam hier; hij heeft ook een belooning verdiend vannacht, want als hij zijn harden kroeskop niet geweerd had, hield je nu waarschijnlijk Beppo gezelschap op den bodem der zee."

Met lichten tred en een danktoon in het hart snelt

Jakob de trap op en over het zonnige dek, gauw naar omlaag, de halfdonkere bergplaats in.

Hij rolt in zijn vreugde bijna over Sam's kist heen, en de neger, die zijn veelal kalmen en bedaarden makker nog nooit zoo vroolijk had gezien, sprong in eens recht overeind, want hij zat juist met gekruiste beenen als een kleermaker zijn havelooze hemd te repareeren.

„Jij erg blij, Jakob, master Captain maken met jou alles goed?”

„En jij moet dadelijk bij den kapitein komen, Sam, dan zal hij het met jou ook goed maken, want o, Sam, ik ben zoo blij; maar ga nu naar de kajuit en blijf mij niet zoo aan staan kijken; vanavond, als we ter kool gaan, zal ik je alles vertellen.”

Terwijl Sam naar de hut van den kapitein gaat, knielt Jakob neer en dankt God uit den grond van zijn hart voor alles wat hem sinds en gedurende den afgelopen nacht is overkomen.

Voor zijn bewaring, toen de dood hem aangrijnsde door het mes van Beppo en de golven der zee.

Voor de hulpe hem verleend bij zijn poging om van den kapitein de belofte te verkrijgen met drinken te eindigen. En bovenal smeekt de knaap voor den kapitein om kracht van Boven ten einde weerstand te kunnen bieden aan de verzoeking, en hij besluit zijn gebed door ootmoedig en kinderlijk te vragen of God hem eens met de zijnen wil vereenigen in het lieve vaderland.

HOOFDSTUK XIII.

Vijf jaren zijn sinds de hiervoor verhaalde gebeurtenissen verlopen.

Voor Jakob Holting zijn die jaren voorbijgegaan als een droom, en veel, zeer veel is er veranderd aan boord van „De City of Coork” in dat tijdsverloop.

Toen Jakob voor het eerst aan boord kwam, vertoonde het vaarttuig overal de sporen van verwaarloozing en verval; thans is dat alles anders en zooals het schip daar ligt te dobberen op het heldere klare water van de Java-zee, kan een zeemansoog er met welgevallen op rusten.

Doch is „De City of Coork” in zijn voordeel veranderd, niet minder is dat het geval met zijn bemanning. De donkere gezichten der Creolen zal men er tevergeefs zoeken; ze hebben plaats gemaakt voor flinke Engelsche of Schotsche matrozen.

Ook stuurman Sandihil is niet meer aan boord; hij is, zooals menig zeeman, die storm en noodweer op den wijden Oceaan getrotseerd heeft en behouden voet aan wal heeft gezet, des avonds bij het naar boord gaan door een misstap van de loopplank gevallen en verdronken. Menschen die hem aan wal gezien hadden, vertelden dat hij laat in den avond zwaar beschonken langs de haven had loopen zoeken naar zijn schip, en zoo was de ongelukkige, door niemand opgemerkt, te water geraakt en jammerlijk verdronken.

Dit ongeval had tengevolge, dat de tweede stuurman Rakson tot eersten stuurman bevorderd werd, en toen kwam in diens plaats onze vriend Jakob Holting, die reeds eenige maanden te voren met glans zijn stuurmans-examen had afgelegd.

Trouw had kapitein Grai zijn belofte aan Jakob gstand gedaan.

Geen druppel whisky was hem meer over de lippen gekomen; zijn ijzeren wilskracht, en zeker ook Jakobs gebed hadden hem staande gehouden in de verzoeking.

Met heel zijn hart was Harry Grai zich aan Jakob gaan hechten. Altijd moest deze bij hem zijn. Was hij in de kajuit, als zijn bezigheden hem niet aan dek of op de brug riepen, dan onderrichtte de kapitein den jongen Hollander in de zeevaartkunde, en nimmer kon een leermeester zich een ijveriger leerling wenschen dan deze. Was de kapitein bij de stuurhut boven, dan riep hij Jakob bij zich, en zette daar zijn onderricht voort, en toen eindelijk het doel der lange reis bereikt was, en het Afrikaansche strand werd betreden, waren Jakob en Sam, want ook deze deelde in de gunst van den kapitein, zijn onafscheidelijke metgezellen bij zijn tochten naar de dorpen der inboorlingen ten einde ruilhandel te drijven.

Dikwijls bevonden zij zich in levensgevaar te midden der halfwilde negers, maar altijd wist de kapitein door zijn vermetel en vastberaden optreden zich er uit te redden.

Van Afrika was „De City of Coork” met ivoor en kostbaar hout geladen weer teruggekeerd naar Engeland om spoedig daarna, geheel opgeknapt, en met een andere bemanning, weer te vertrekken naar tropische gewesten, want de kapitein bleef niet gaarne lang aan den wal.

Wij kunnen Jakob Holting niet volgen op al zijn tochten, maar willen slechts opmerken dat hij in de vijf jaren die voorbijgingen steeds op zee of tusschen de keerkringen was. Dikwijls, zeer dikwijls dacht hij aan het „Witte Huis” en aan hen die hij daar had

achtergelaten, en reeds lang stond het bij hem vast, dat hij verkeerd gehandeld had tegenover zijn vader en die hem hadden liefgehad.

Openlijk sprak hij er met den kapitein over, dat hij niet na het bedrijven van zijn misdrijf had moeten vluchten, doch zijn schuld had moeten boeten en de straf dragen.

Maar de kapitein trachtte dan altijd zijn onrust weg te praten door te beweren dat het veel beter was zooals het was, en Jakob schoof een en ander op de lange baan, in de hoop zijns vaders schip hier of daar in een haven aan te treffen.

Dan zou hij zich tot schipper Holting begeven zooals de verloren zoon in de gelijkenis. Maar Jakobs hoop bleef ijdel; vijf jaren waren voorbijgegaan, doch nergens had hij zijn vaders schip ooit aangetroffen. Eens had hij een brief geschreven, doch zooals later bleek had deze brief nooit zijn bestemming bereikt, en zoo bleef Jakob omzwerven met helmwee in het hart.

Thans ligt „De City of Coork” geankerd op de reede van Batavia, en bij de valreep ligt de sloep en wacht de schepelingen, die mogen uitgaan.

De kapitein staat in het gangboord, en als men hem zoo ziet staan, lijkt hij veel jonger dan toen we hem voor het eerst aantroffen.

Zijn baard, die vroeger bijna zijn gansche gelaat bedekte, is netjes geschoren en ook zijn kleeding getuigt van veel meer zorg.

Wel houdt hij weer eene cigaret tusschen de lippen, maar de sombere trek om den mond is verdwenen.

„Stuurman Holting,” zegt hij, „denk er aan, als je straks voet aan wal zet, sta je op Hollandschen bodem, en kun je weer je landstaal hooren spreken.”

„Ik denk,” voegt de kapitein er bij, „dat je de Hol-

landers niet meer kunt verstaan nu je in zoo langen tijd geen Hollandsch meer gehoord hebt."

Jakob Holting staat bij de valreep gereed, om af te dalen in de sloep, en zooals hij daar staat is hij een kloek man te noemen.

De groote, krachtige gestalte teekent hem als een echte Holting; daarin lijkt hij sprekend op zijn vader, doch de zachte, vriendelijke trek op het gefronst gelaat heeft hij van zijn vroeg gestorven moeder.

„Dat leert men niet zoo spoedig af, kapitein," zegt Jakob, „want een vreemde taal spreekt men, doch men denkt in zijn eigen taal en daardoor onderhoudt men onbewust zijne moedertaal."

„En jij, bootsman," zegt kapitein Grai tot den neger, die reeds, met den helmstok van het roer der sloep in zijn zwarte knuist, op het achterbankje zit, „en jij, ken jij je moedertaal nog?"

„Ikke verstaan alle menschen, master Captain," zegt Sam, „ikke spreek Spaansch en Engelsch, en nou gaan Sammetje hier aan wal Maleisch leeren!"

Kapitein Grai en de matrozen die over de verschan-sing hangen, lachen om den koddigen neger, maar deze kommandeert met zware basstem:

„Los overal! Stoot af," en de riemen der matrozen plassen in het water, en doen de sloep snel koers zetten naar de schoone kust van Java.

O, hoe klopt het hart van Jakob, als hij op menig vaartuig de Hollandsche vlag van den gaffel ziet waalen; het is hem als een groet uit het verre vaderland. En als hij, na voet aan wal gezet te hebben, de sloep met de roeiers weer terugzendt aan boord, dan is het hem te moede, als kon hij hier ieder oogenblik zijn vader tegenkomen, die zich immers met zijn schip zoo dikwijls te Batavia bevond.

Eerst ging Jakob de opdracht van zijn kapitein uitvoeren, die hierin bestond dat hij eenige brieven op een kantoor moest bezorgen; daarna kon hij het overige van den dag naar eigen verkiezing besteden, want eerst met het vallen van den avond zou de sloep hen weer komen afhalen. Sam was als gewoonlijk vroolijk en opgewekt en babbelde onophoudelijk over alles wat zijne opmerkzaamheid trok.

Jakob echter was nog stiller en nog meer in zich zelf gekeerd dan gewoonlijk.

Reeds geruimen tijd wandelden de beide zeelieden door de straten der stad, en verwonderden zich over de eigenaardige drukte die er heerschte. Wat al verschil van huidkleur en gedaanten, van kleeding en persoon, en dat alles bestraald door de verzengende zon, die langzaam hooger klimt aan den wolkeloozen hemel.

Jakob en Sam zijn zonnehitte gewoon, doch nu wordt het hun toch te warm; en vooral Sam, wiens zwarte huid begint te glimmen, voelt zich moede worden.

„Sammetje gaan smelten, stuurman Jakob,” zegt de neger, „hier moole land, maar nijldige zon.”

„Ja Sam,” antwoordt Jakob. „Ik begrijp dat je dorst krijgt en naar schaduw verlangt; nu, ik ook, we zullen deze richting volgen en zien of we niet ergens een theetuin of iets dergelijks kunnen vinden, waar we het ons gemakkelijk kunnen maken.”

Zonder het te weten wandelden onze beide vrienden den schoonen weg op naar het heerlijke Weltevreden en al spoedig vonden ze wat ze zochten.

Bijna geheel verscholen onder het dichte lommer van breedgetakte waringins of Indische vijgeboomen, waartusschen slanke palmen hun bladerkronen verhieven, stond een licht gebouwde huis, geheel omringd

door breede veranda's, waar balèbalè's of rustbanken, benevens tal van rieten stoelen tot rusten uitnoodigden, terwijl een opschrift boven de inrijpoort het huis kenmerkte als een openbare theetuin.

„Hier moeten we zijn, Sam,” zegt Jakob, „en hier zullen we de warmste uren van den dag voorbij laten gaan; terwijl we uitrusten, kunnen we op ons gemak eten en drinken.”

Zeelieden zijn overal thuis, en al spoedig hebben Holting en Sam het zich zoo gemakkelijk mogelijk gemaakt.

Onder de koele schaduw hebben ze plaats genomen, en als de bediende hen in het Hollandsch aanspreekt, dan doet het Jakob Holting innig goed dat hij zijn moedertaal weer spreken kan, en Sam betuigt zijn verwondering dat zoo'n klein geelbruin mannetje zoo'n moeilijke taal als het Hollandsch heeft kunnen leeren. Als de meeste negers, koestert Sam een soort van minachting voor allen die tot het gekleurde ras behooren.

Het is stil op dit uur van den dag en als Holting en zijn makker zich aan spijs en drank flink hebben te goed gedaan, steken beiden hun sigaren op, en verlustigen zich in de schoone omgeving.

Vreemde geuren omgeven hen, en ze zijn omringd door een verscheidenheid van bloemen en planten zooals alleen de weelderige groei-kracht der tropen die kan voortbrengen.

„Wereld schoon, stuurman Jakob,” zegt Sam, en met eerbied voegt hij er bij: „God groot en goed; Hij maken dat alles voor ons,” en de neger, wiens gevoelig gemoed door het natuurschoon om hem heen wordt getroffen, geeft daaraan uiting op zijn gewone openhartige wijze.

Jakob laat Sam uitspreken, maar dan zegt hij:

„Kijk Sam, wij beiden hebben reeds heel wat van

de wereld gezien, en we hebben gelegenheid te over gehad de goddelijke almacht op te merken, zoowel ter zee als te land. Maar we kunnen een open oog hebben voor de majesteit der natuur en ons hart kan daardoor worden getroffen, doch voor het heil onzer ziel is dat niet voldoende. De schoonheid der wereld zal vergaan, en wij zelve nog veel spoediger. De tijd vliegt voort, Sam," vervolgt Jakob, „en wie weet hoe spoedig voor ons het sterfuur slaat; dan moeten wij de wereld immers achterlaten met al haar vergankelijk schoon?"

God gaf ons meer, oneindig veel meer. God gaf ons het uitzicht op een heerlijkheid, die nimmer zal vergaan. Maar Sam, dan moet door de werking van den Heiligen Geest een wedergeboorte des harten plaats vinden, en dat is alleen mogelijk doordat God Zijn eengeboren Zoon niet spaarde, maar Hem gaf tot rantsoen voor velen. Dat is het waar wij om moeten bidden. Je begrijpt toch mijn bedoeling wel, Sam?"

„Ja, stuurman Jakob, laatst gij lezen in kleine boek van Joodschen leeraar, die komen in den nacht en spreken tot Grooten Meester van deze dingen, maar Sam kan niet goed zeggen wat."

Jakob klopt den neger vriendelijk op den schouder, en zegt:

„Sam, ik kan niet zeggen hoeveel genoegen het mij doet, dat je zoo goed hebt onthouden wat we aan boord gelezen hebben. Vergeet het nooit, Sam; ook niet als we elkander soms moeten verlaten, want je weet, van Batavia gaan we met lading naar Holland en dan kon het wel eens gebeuren dat de „City of Coork" vertrok zonder Jakob Holting aan boord."

Driftig schudt de neger het hoofd, en zegt met koppige vastberadenheid:

„Sam blijven bij stuurman Jakob."

Deze gaat er niet verder op in, want op dit punt is Sam, hoewel anders gansch niet van gezond verstand ontbloot, voor geen rede vatbaar.

Nog geruimen tijd spreekt Jakob tot Sam over wat Jezus aan Nicodemus leerde in dien nacht te Jeruzalem, want deze geschiedenis kende de jonge man schier van buiten.

Alles om hem heen ademde vrede en rust en het was reeds vrij laat geworden, toen Sam nog altijd zat te luisteren naar wat zijn blanke vriend hem leerde.

HOOFDSTUK XIV.

Daar klinken luidruchtige stemmen op den weg en als zij nader komen, hoort Jakob een Hollandsch drinklied zingen. De zangers naderen en spoedig blinken uniformknoopen bij den ingang der poort, en een troepje kolonialen komt luidruchtig en blijkbaar onder den invloed van sterken drank den theetuin binnen.

Er zijn er vijf of zes; nog allen jonge lieden, aan wier uiterlijk wel is te zien dat het nog niet zoo lang geleden is dat zij hun vaderland hebben verlaten.

Zij nemen plaats om een tafel op eenigen afstand van onze beide vrienden.

„Wij heengaan, stuurman Jakob?” vraagt Sam. „Grootste hitte nu voorbij en toch niet meer kunnen rustig praten, als dronken soldaten zingen.”

Doch Jakob antwoordt niet; onbeweeglijk staren zijn oogen naar het groepje kolonialen, en alle kleur is van zijn gelaat geweken.

Angstig kijkt Sam zijn makker aan, denkend dat

deze plotseling ongesteld is geworden, en haastig springt hij op om zoo noodig hulp te bieden; maar Jakob legt zijne hand op Sam's schouder en zegt:

„Blijf zitten, Sam; ik moet dien soldaat daar iets vragen,” en regelrecht op de militairen toestappend, wendt hij zich beleefd groetend tot een hunner met de woorden:

„Vriend, je gelaat komt mij zoo bekend voor, dat het mij toeschijnt als had ik je reeds eerder ontmoet.”

De aangesprokene richtte zich eensklaps op, zoodra hij Jakobs stem hoorde. Ook hij scheen op zijn beurt den zeeman te kennen.

Het was een lange, tener gebouwde jonge man met donker uitzicht, doch zijn gelaat droeg de sporen van een losbandig leven; boven het rechteroog liep een breed litteken, dat goed zichtbaar wordt, want de soldaat strijkt het zwarte haar van zijn voorhoofd weg.

„Je kunt toch Jakob Holting niet zijn?” zegt hij, met sterk Vlaamschen tongval, en deze enkele woorden doen den jongen zeeman waggelen op zijn beenen, want nu is zijn vermoeden zekerheid geworden.

„Die ben ik,” zegt Jakob met van ontroering trillende stem en het is hem als wentelt zich een loodzware last van zijn ziel.

„Broeder Charles! O, broeder Charles! God zij geloofd en gedankt, dat je leeft, want nu ben ik geen moordenaar!”

Als een jubelkreet klinken deze woorden en in de overmaat van zijn geluk grijpt hij de hand van Charles, en drukt die zoo vast in zijn gespierde vuist, dat diens slanke vingers tintelen.

De soldaten kijken met eenige verwondering naar den opgewonden zeeman, en een hunner zegt tot Jakob:

„Kom bij ons zitten, landsman, en drink met ons

een glas op het heil van het oude vaderland, of laat ons anders met rust."

Jakob noch Charles slaan acht op den dronken soldaat, en deze en zijn makkers gaan voort met drinken en zingen en letten verder niet op den zeeman en hun kameraad.

Holting neemt Charles mede naar Sam, die met verwonderde oogen zit te kijken en in zichzelf mompelt:

„Begrijpe niks, wie mag zijn, vreemde soldaten?"

In de eerste oogenblikken belet de ontroering Jakob te spreken en zwijgend staart hij Charles aan.

Ook deze is ontroerd, en zegt:

„Je bent nog altijd de brave, eerlijke Hollander van eertijds, Jakob; want waarlijk, mijne moeder en ik hebben niets dan ellende en ongeluk gebracht in het „Witte Huis", en toch druk je mij de hand als een broeder. Maar vertel mij toch eens, waar ben je al dien tijd geweest? Wij dachten allen..."

„Neen, neen," valt Jakob hem haastig in de rede, „niet over mij willen we het eerst spreken; daarover straks; zeg mij vóór alles: leeft vader nog en Suze en onze oude Jans?"

„Ik weet het niet; ach, ik weet het niet," antwoordt Charles; „ik zal je wel vertellen hoe dat komt."

„Hoe is het mogelijk dat je nog levend voor mij zit," gaat Jakob voort, „terwijl ik in die vijf droeve jaren, die thans gelukkig achter den rug zijn, geen oogenblik heb getwijfeld of ik had je lijk achtergelaten in het duin. Maar vertel mij toch alles, want het is mij alsof ik droom."

„Luister dan, Jakob, en ik zal zeggen, wat ik weet, maar dat is niet veel, en daarna moet je mij vertellen hoe het jou is gegaan.

Allereerst wil ik zeggen dat ik ten volle overtuigd

ben den slag verdiend te hebben, en was ik er door gedood, waarlijk," zoo laat de soldaat er met een bitteren glimlach op volgen, „er zou niet veel aan verloren zijn geweest; voor jou is het echter beter zoo. Weken lang dobberde ik tusschen leven en dood, en alleen aan de trouwe zorgen van de oude Jans heb ik het te danken dat ik ten slotte herstelde. Als er ook maar een greintje goeds in mij was geweest, had dit voorval mij op het goede pad geholpen, doch dat zit niet in mij; en toen ik weer beter was, vergat ik spoedig de lessen en vermaningen van onze trouwe Jans, en het ging weer het oude gangetje.

In het dorp en in het „Witte Huis" geloofden allen vast en zeker dat je in dien bewusten nacht verdronken waart, want de boot van Arie Boon was verdwenen, en je pet werd later aan het strand gevonden. Toen stond het nagenoeg vast dat je het dulle stuk begaan hadt, om in den nacht en bij ruw weer in zee te gaan. Doch alle twijfel verdween, toen een paar dagen later door visschers uit den omtrek een onderstboven gekeerde, wrak geslagen boot werd gevonden. Zij werd door Arie Boon herkend als de zijne, en daarmede was alle twijfel opgeheven; en geloof mij, Jakob, je bent betreurd en beweend door allen, zooals nooit een doode werd betreurd. En niet alleen in het „Witte Huis", neen, in heel het dorp was men met je lot begaan, want den volgenden dag was reeds overal in den omtrek bekend dat ik je door mijn plagerij tot het uiterste gedreven had. Men had de Holtings lief, Jakob, en mij en mijn moeder allesbehalve, dat bleek mij al spoedig toen ik voor het eerst na mijn ziekte weer door het dorp wandelde. Ieder dien ik ontmoette draaide het hoofd om, en toen een paar jonge visschers mij passeerden, hoorde ik de een tegen den ander zeggen:

„Hoe jammer, dat Jakob dien ellendigen Belg de hersens niet heeft ingeslagen; doch wacht maar!”

Dat „wacht maar” werd op zoo'n dreigenden toon uitgesproken, dat er bij mij niet de minste twijfel overbleef of die knapen hadden iets kwaads tegen mij in den zin, doch dit was niet het ergste.

Neen, wat mijn moeder en ik vreesden, was niet de haat van het visschersvolk, doch dat was de terugkomst van je vader.

Zie, Jakob,” vervolgt de soldaat, en op zijn bleek gelaat vertoont zich nu nog een angstige trek, „je vader was goed voor ons, veel te goed, en we hebben van zijn goedheid schandelijk misbruik gemaakt, doch zijn toorn trotseeren, als hij vernam hoe alles in zijn werk gegaan was, neen, dat durfden wij niet. Heimelijk hebben toen mijn rampzalige moeder en ik het „Witte Huis” verlaten, en het scheen mij toe, alsof de oude Jans ons voornemen begreep; maar zij liet er niets van blijken, misschien vond zij het zoo nog het best. Ik zal je eens wat zeggen, Jakob,” gaat Charles voort, „zooals je me hier ziet ben ik een verdoold en verloren man; iemand waar totaal niets goeds aan is, maar toen ik op dien middag in het rijtuig stapte, gevoelde ik dat nu de eenige kans om eenmaal een goed en degelijk mensch te worden voor mij was verkeken. Op een kouden, somberen dag waren we gekomen, op een kouden, mistroostigen dag gingen we heen; doch toen we kwamen was je vader bij ons, en stond jij en je zusje ons op te wachten in het vriendelijke oude huis. Maar toen wij gingen, vergezelde ons niemand en Jans stond wel met Suze in de gang om ons uit te laten, doch in mijn binnenste kon ik de stem niet smoren die mij verweet: Jakob ligt op den bodem van de zee, door jouw schuld.”

De soldaat lachte schor en onnatuurlijk, terwijl hij dit zeide:

„Nu zou ik waarlijk haast weekhartig gaan worden, kameraad; ik zal gauw het slot van de geschiedenis vertellen, maar dat is niet veel moois.

We trokken naar Antwerpen en het ellendige leven dat we daar hebben geleid gaat alle beschrijving te boven. We zonken hoe langer hoe dieper, we woonden in een der armzaligste sloppen van het oude Antwerpen in een krot, dat voor een hond nog te slecht was. Ik wil de vrouw, die mijne moeder was, niet beschuldigen van onzen ellendigen toestand, want reeds kort na het verlaten van het „Witte Huis” gaf zij blijken van verstandsverbijstering, en nu nagenoeg twee jaren geleden is zij in een krankzinnigengesticht gestorven.”

„O, hoe vreeselijk,” stamelt Jakob. „En heb je al dien tijd niets van mijn vader gehoord, Charles?”

„Neen,” antwoordt deze, „niets; ik heb wel dikwijls, als ik met hongerige maag langs de havens zwierf, naar „De Noordstar” uitgekeken, maar je vaders schip heb ik nooit kunnen ontdekken. Toen mijn moeder dood was ben ik gaan zwerven, van stad tot stad en van dorp tot dorp; met zingen langs de straat en in de herbergen verdiende ik den kost. Zoo heb ik de laatste jaren doorgeworsteld, maar ik werd dat leven moede, hartelijk moede; en na door gansch België en een groot deel van Frankrijk te zijn getrokken, keerde ik eindelijk weer naar Antwerpen terug. Wat moest ik echter aanvangen? Werken heb ik niet geleerd, en ik heb er geen lust in ook. Het beetje geld dat ik had was spoedig verteerd, en toen de honger mij begon te plagen, besloot ik om de loopbaan te volgen die mij als knaap reeds het begeerlijkst scheen, en ik nam het besluit om soldaat te worden. Ik zong een paar

avonden in een herberg en sliep des nachts hier of daar onder een kar, totdat ik genoeg reisgeld bij elkaar had om Harderwijk te bereiken. Ik werd goedgekeurd, kreeg mijn handgeld en de rest weet je. Nu wacht mij een hard leven onder strenge tucht, maar, wat maal ik er om," zoo voegt de soldaat er onverschillig bij, „wat maal ik er om, kogel, klewang of ziekte zullen spoedig genoeg een einde aan mijn mislukt leven maken, en dat is bij slot van rekening nog maar het best ook."

Met klimmende ontroering heeft Jakob geluisterd naar de geschiedenis van Charles en zijn hart trilt van medelijden met den ongelukkigen jonkman, want ondanks diens voorgewende onverschilligheid bemerkt Jakob zeer goed hoe treurig en wanhopig hij is.

„Charles," zegt de jonge zeeman en hij grijpt de hand van den ongelukkige, „Charles, luister naar mij. Je hebt lichtzinnig en roekeloos geleefd, maar alles kan nog terechtkomen. Herinner je, of tracht je te herinneren wat onze oude Jans je leerde, toen je door haar werd verzorgd in het „Witte Huis". Tracht te bidden om hulp en bijstand en God zal je helpen; de Heiland, onze Middelaar, stierf ook voor jou. Doe je plicht als soldaat; wees eerlijk en trouw, geloof me, dan zal de hulp van Boven niet uitblijven. Wees sterk en God zal je niet verlaten!"

Tot in zijn ziel geroerd is Charles.

„Brave, eerlijke Hollander," mompelt hij bijna onverstaanbaar, doch dan zegt hij: „En nu jij, Jakob, vertel jij nu eens hoe je den dood bent ontkomen, en hoe je hier met dien zwarte bent verzeild geraakt; kom, je verhaal zal belangwekkender zijn dan mijn ellendige geschiedenis."

En Jakob Holting vertelde zijn wedervaren, terwijl Charles zwiġgend luisterde.

Zijn dronken makkers, waarmede hij gekomen is, zijn heengewaggeld, zonder zich om hem te bekommeren; meerdere gasten komen en gaan en nog steeds zitten onze drie jongelieden onder den waringin.

Doch nu waarschuwt Sam Jakob:

„Motten vertrekken, stuurman Jakob; over klein uur kom sloep ons halen.”

„Ja, Sam, wij gaan,” zegt Jakob, en hij springt haastig op; ook Charles maakt aanstalten om op te stappen.

„Je gaat toch met ons mede naar de aanlegplaats van onze sloep, nietwaar?” vraagt Jakob en de soldaat knikt toestemmend.

Samen wandelen zij den weg terug dien Holting en Sam ook dezen middag hebben geloopt, doch nu schijnt het Jakob toe, alsof alles veel schooner en heerlijker is geworden.

Zijn hart vloeit over van dankbaarheid tot God en Sam moet zich met geweld inhouden om niet in een jubelkreet uit te barsten, want Jakob heeft hem verteld wie de soldaat is, en nu weet Sam dat men Holting geen straf zal opleggen voor de daad, die hij jaren geleden bedreef. Nu kan hij blijven varen met den vriend, waaraan hij gehecht is. Even voor het invallen van de korte schemering is men aan de landingsplaats, en juist bereikt ook de sloep den wal.

„Wij moeten scheiden, Charles,” zegt Jakob, „ik moet naar boord en jij naar de barakken, maar vertel mij eerst waar ik je morgen vinden kan, want de kapitein wil mij morgen wel weer naar den wal laten gaan als ik het hem verzoek; wij hebben samen nog zooveel te praten.”

Treurig schudt Charles het hoofd.

„Morgen met het kriecken van den dag vertrekt een transport soldaten naar Sumatra, daar ben ik bij, dus wij zien elkander niet weer.”

„Dat spijt mij geducht,” antwoordt Jakob, „maar wij zijn beiden nog jong, en zes jaar gaan gauw genoeg voorbij; als God wil, zien we elkander mogelijk in het oude vaderland weer.”

Doch evenals daar straks schudt Charles weer het hoofd. „Neen, neen, dat zal wel niet gebeuren,” dan steekt hij tot een laatst vaarwel de hand uit en zegt:

„Het ga je goed, Jakob, ik durf je geen broeder noemen, daarvoor gevoel ik mijne schuld te diep, maar tot mijn laatste oogenblik zal het mij goed doen dat ik je gezond en wel hier heb mogen ontmoeten.”

„Vaarwel dan; God behoeede je; ik zal voor je bidden,” zegt Jakob.

„Stoot af,” zoo kommandeert de zwarte, en de sloep verijdert zich snel van den oever, waar de soldaat de boot nastaat totdat zij voor zijn oog verdwijnt. Nooit zou Jakob hem wederzien, want nog geen jaar daarna sneuvelde hij bij de bestorming van een benting op Atjeh.

HOOFDSTUK XV.

Nu stond niets meer den terugkeer naar het vaderland in den weg, en na te Batavia lading ingenomen te hebben, wendde „De City of Coork” den steven naar Hollands kust.

O, hoe klopt Jakobs hart van blijde ontroering als na een voorspoedige reis eindelijk de kust van het vaderland in het gezicht komt. Het oude vaderland,

dat hij als een misdadiger was ontvlucht. Hoe vurig hoopt hij de zijnen nog in leven te vinden; vooral over zijn vader maakt hij zich ongerust, omdat hij nooit zijns vaders schip gezien heeft. Doch dan weer stelt hij zich gerust, met de gedachte dat „De City of Coork” bijna altijd de meest afgelegen kusten bezocht, waar ongetwijfeld schipper Holting met „De Noordstar” nooit kwam.

De drukte aan boord bij het in de haven loopen neemt thans aller opmerkzaamheid in beslag.

Allen zijn vroolijk en welgemoed, en kapitein Grai klopt stuurman Holting lachend op den schouder en zegt:

„Nu niet meer zoo ernstig kijken, Holting; nog één nacht aan boord, en dan ga je morgen zoo vroeg als je zelf wilt naar je dorp.

Je kunt acht dagen verlof krijgen, en als ik je langer kan missen, zal ik je schrijven.”

„Best, kapitein,” antwoordt Jakob, „ik zal u zoodra mogelijk doen weten hoe de zaken staan; ik kan de gedachte maar niet van mij afzetten, dat niet alles bij het oude gebleven is in het „Witte Huls”.”

„Kom, kom, Holting, ik heb je kalm gezien in gevaren ter zee en te land en altijd vol vertrouwen op God; en zou nu dat vertrouwen gaan wankelen?”

„U hebt gelijk, kapitein; ik ben kleinmoedig, alles kan zich nog ten beste keeren; doch nu nog een vraag, kapitein. Zou Sam mij niet mogen vergezellen? Hij zou het gaarne willen en ook ik neem hem gaarne mede; hij was mijn eerste vriend op dit schip.”

De kapitein streek over zijn baard en bromde:

„Jij weg en Sam weg; overmorgen beginnen we te lossen, ik weet niet of ik hem wel missen kan.”

„Master Captain,” zegt de neger, „Master Captain, ik wilde iets verzoeken zeer beleefd.”

„Ja! ja!” valt de kapitein hem in de rede, „ik weet al wat je zeer beleefd verzoeken wilt. Enfin, als je dan zoo gaarne wilt, ga dan maar met stuurman Holting mede; dan kan zijn zuster al dadelijk een mooi staaltje van de bemanning zien.”

„Ik danke zeer veel, master Captain,” zegt Sam en spoedt zich, blijde als een schooljongen met vacantie, naar het achterdek.

Langzamerhand wordt het stil aan boord; enkele matrozen gaan aan land, en dikke grijze sneeuwwolken ontlasten hun witte lading, die dwarrelend neerdaalt op de huizenzee van het groote Amsterdam.

In een stille straat, even buiten het centrum van de stad, vinden wij in een eenvoudig huis oude bekenden weer.

Door een tamelijk lange gang komt men in de ruime huiskamer.

Buiten is het bitter koud, want het vriest dat het kraakt, maar hier is het warm en gezellig.

Het vuur brandt lustig in den open haard, en het water in den koperen ketel zingt zijn eentonig lied.

In een grooten leunstoel zit een oud man; tenminste hij schijnt oud door den zware grijzen baard die tot op de borst afhangt; overigens bewijst het verweerde gelaat, dat de man een groot deel van zijn leven in de open lucht heeft gesleten.

Deze man is schipper Holting en de vrouw aan de andere zijde van de tafel is onze oude Jans. Zij draagt een wit mutsje en de gladgestreken haren, die onder het mutsje uitkomen, zijn geheel vergrijsd. Overigens is Jans weinig veranderd sinds den nacht, waarin Jakob vluchtte. Maar met Suze is het een heel ander geval. Schalksche vroolijkheid straalt haar de heldere

kijkers uit. Groot en kloek als zij op haar zestienjarigen leeftijd is, kon zij wel voor een meisje van achttien doorgaan. Zij is het zonnetje in de stille woning en haar lied en lach zijn altijd in staat om schipper Holting op te wekken uit zijn vaak somber gepeins. Veel is er over dat grijze hoofd heengegaan in de laatste vijf jaren.

De zee had hij lief en ook zijn schip, maar bovenal was zijn hart gehecht aan zijn zoon Jakob, en dien heeft hij moeten verliezen. Daarbij bleef het echter niet.

Eenige dagen na Jakobs vlucht vertrok „De Noordstar”, die in een Indische haven lading ingenomen had, weer naar het vaderland.

Nimmer echter zou het vaartuig Hollands kust bereiken. In een geweldigen storm werd zijn schip op eene verraderlijke klip uiteengeslagen, en ternauwernood bracht hij er, met enkele zijner matrozen, het leven af.

Toen de storm bedaarde werden de schipbreukelingen door eilandbewoners van de klip gehaald en aan wal gebracht. Schipper Holting bevond zich in deerniswaardigen toestand.

Met zóóveel kracht was hij op de klip geworpen, dat zijn rechterbeen bijna geheel verbrijzeld was.

Maandenlang bleef hij aan zijn ziekbed gekluisterd en toen hij eindelijk als invalide met een houten been terugkeerde naar het vaderland, bereikte hem onderweg de vreeselijke tijding, dat zijn eenige zoon verdronken was in de Noordzee.

Als een gebroken man kwam hij in het „Witte Huis” terug, waar de oude Jans hem ontving met tranen in de oogen en rouw in het hart.

Suze had hartroerend geschreid toen zij moest zien

hoe zwak en hulpbehoevend haar vader geworden was. Het waren donkere tijden geweest voor de bewoners van het „Witte Huis”.

Dat zijne vrouw hem had verlaten, liet schipper Holting betrekkelijk koud en toen Jans het hem mededeelde, had hij slechts met een bitteren lach geantwoord: „De ratten verlaten altijd een zinkend schip.”

Ongelooflijk veel waren de schulden die madame Charlotte tijdens haar verblijf in het „Witte Huis” gemaakt had, en dit, gevoegd bij het verlies van „De Noordstar”, noodzaakte schipper Holting om het „Witte Huis” te verkoopen, en zich te Amsterdam te vestigen.

Lang duurde het eer een lichtstraal doorbrak in de ziel van den man, die schier alles verloren had, doch ten slotte leerde hij zijn toevlucht zoeken bij Hem, die gezegd heeft: „Komt herwaarts tot mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.”

Toen zag hij alles in een ander licht en toen ook kon hij tot Jans zeggen:

„Veel van wat ik op aarde heb liefgehad is mij ontvallen, doch wat ik nu gevonden heb dat kan mij niet ontvallen.”

En nu komen op dezen stillen Oudejaarsavond weer oude herinneringen bij hem boven, en hij spreekt met Jans over Suze's moeder, zijn Anna, en over dokter Werther. Zoo zitten zij langen tijd bijeen, en menige herinnering stemt hen weemoedig, als plotseling door een krachtigen ruk de bel aan de deur overgaat.

Wie mag dat zijn? denkt ieder van de huisgenooten, want men ontving bijna nooit bezoek.

Doch Suze spoedt zich naar de deur en als ze die opent, ziet ze een vreemden heer voor zich staan, die haar met scherpen blik opneemt, en dan in het Engelsch vraagt of hij terecht is bij kapitein Holting.

Suze antwoordt bevestigend en vraagt of meneer haar vader spreken wil.

Als de vreemdeling zegt dat dit zijne bedoeling is, verzoekt Suze hem haar te volgen naar de huiskamer, en het volgend oogenblik staat kapitein Grai tegenover Jakobs vader.

Deze ziet met één oogopslag, dat zijn bezoeker een zeeman is en hartelijk noodigt hij den vreemdeling uit, plaats te nemen.

„Suze! berg den hoed en de overjas van mijnheer, want u blijft toch zeker een poosje praten, nietwaar?” vraagt Holting.

De vreemdeling ontdoet zich van hoed en jas en zet zich naast schipper Holting op den stoel, dien Suze voor hem neerzet, en het is kapitein Grai alsof hij deze menschen, die hij voor het eerst in zijn leven ziet, reeds jarenlang kent.

„Het doel van mijn komst,” zegt hij, zich tot Holting keurend, „is eenigszins vreemd en de geschiedenis, die ik u kom vertellen, mogelijk nog vreemder, maar zee-lieden beleven soms vreemde dingen.

Ik ben kapitein op een schoener die hier in een der havens ligt en mijn naam is Harry Grai, een naam die u waarschijnlijk geheel onbekend is, doch dat doet er minder toe.

Ruim vijf jaren is het geleden dat een schoener, van Hamburg komend, in den voornacht de Hollandsche kust passeerde. Het was ruw weer en de zee stond tamelijk hol. Daar hoort plotseling de man op den uitkijk een hulpkreet, en tot zijn verwondering bespeurt hij een half vol water geslagen boot. Hij werpt een lijn uit en de man in de boot slaagt er in die te grijpen.

Door een der roergangers geholpen, gelukt het om

den schipbreukeling langs stuurboord op te hijschen en over de verschansing heen aan boord te krijgen. Het was een jonge klant van vijftien of zestien jaar oud, en kloek en sterk gebouwd voor zijn leeftijd, maar afmatting en opwinding hadden hem zoodanig uitgeput, dat hij zijn bewustzijn verloor."

Kapitein Grai hield even op met spreken, want schipper Holting had zijn hand gegrepen, en zoo bleek als een doode staarde hij den kapitein aan. Zijn geweldige ontroering deelde zich ook mede aan zijn huisgenooten, want Suze, die zeer goed Engelsch verstond, en zag hoe bleek haar vader werd, sloeg haar armen om haar vaders hals en riep:

„Vader! Jans! Is het mogelijk? Jakob leeft."

Jans vouwde haar bevende handen als tot een gebed. Dien vreemden zeeman verstaan kon zij niet, doch zoodra zij de gemoedsbeweging van schipper Holting bemerkte, had ook zij begrepen dat de komst van den zeeman in verband stond met den sinds lang betreurden zoon.

„Eén enkel woord, kapitein Grai," sprak thans Holting, „en ik zal u niet meer in de rede vallen; leeft mijn jongen nog?"

„Hij leeft en is gezond; doch laat mij verder vertellen, ik zal zoo kort mogelijk zijn."

Nu vertelde kapitein Grai van al Jakobs ervaringen, en ook verzwieg hij niet hoe Jakob het middel had mogen zijn in Gods hand, om den kapitein van zijn ellendige drinkgewoonte af te helpen.

„Slechts dit nog," aldus besluit hij: „Na dien nacht, waarin Jakob zijn leven waagde voor zijn kapitein, dronk deze geen droppel whisky meer, en thans is Jakob Holting tweede stuurman op „De City of Coork",

en de kapitein heeft hem lief als een broeder en is trotsch op hem, want ik ken geen beter zeeman dan de zoon van schipper Holting."

Schipper Holting rijst op en de grijze zeeman grijpt ontroerd de hand van zijn bezoeker, en zegt:

„Niemand anders dan u bent de kapitein van „De City of Coork”, en God zij lof en dank dat Hij mijn zoon, mijn kind, bij u aan boord heeft gebracht en dat hij daar tot een zegen mocht zijn. Waar is mijn jongen? Waarom kwam hij niet met u mede? O, kapitein Grai, zeg mij, waar is hij...."

„Heb nog een weinig geduld; als de klok halfnegen slaat, zal hij hier zijn. Dat is onze afspraak, want hij durfde niet zoo onverwacht voor u verschijnen, omdat een plotselinge schrik noodlottige gevolgen kan hebben."

Dezen oudejaarsavond zal kapitein Grai nooit vergeten. Veel heeft hij gedurende zijn avontuurlijk leven ervaren en dingen gezien, die de meeste menschen in tranen zouden hebben doen uitbarsten, en waarbij zijn oog droog bleef, maar hier, onder deze menschen werd zijn gemoed week.

Duizend vragen deed de blonde Suze hem; dwaze vragen soms, die de zeeman niet beantwoorden kon, doch die alle getuigden van haar innige liefde tot den broeder, dien men dood had gewaand.

Nog voordat de klok geslagen had klingelde de bel.

Schipper Holting wilde van zijn stoel oprijzen, doch reeds vloog Suze de gang in.

Driftig werd de deur opengerukt.

Verwarde uitroepen klonken door elkander in de gang. „Jakob, Jakob! O, God zij geloofd dat je nog leeft," en Jakob antwoordt met woorden zonder slot of zin, want Suze is hem om den hals gevlogen, en grijpt

hem dan bij de hand en trekt hem naar binnen, juist zooals ze placht te doen toen zij nog kinderen waren.

Nu is Jakob binnen en het volle lamplicht beschijnt zijn krachtvolle, mannelijke gestalte.

Schipper Holting loopt op Jakob toe, en met bewogen stem heet hij den doodgevaanden zoon welkom in zijn huis.

„Vader, vader, arme vader,” roept Jakob uit, en barst in snikken los, want het gezicht van zijn vaders houten been en diens verouderd voorkomen doen hem zien hoezeer lichaams- en zielelijden den sterken man hebben neergebogen. Maar thans is dat leed geleden en deze eene Oudejaarsavond weegt ruimschoots tegen jaren van strijd en moeite op.

Hartelijk begroet Jakob de oude Jans, hij drukt die gerimpelde handen, die handen, die zoo dikwijls bid-dend voor hem zijn gevouwen. „Jakob, mijn goede jongen,” snikt de oude vrouw, „o, hoe dankbaar ben ik, dat God mij dit nog laat beleven.”

Jakob wendt zich om en roept: „Kom Sam, kom hier, trouwe kerel,” en aller oogen zijn op de deur ge-vestigd. Daar komt Sam aan en weent als een kind; de ontroering is hem te machtig, en als Suze hem bij de hand naar binnen trekt, dan zegt hij: „ikke groote kerel, maar hebbe klein hart,” en de tranen vloeien langs zijn zwart gelaat.

O, wat hebben ze elkander veel te vertellen. Jakob verhaalt hoe hij dezen morgen met Sam in het dorp en bij het „Witte Huis” is geweest. Men kende hem er niet meer en aan een oud man had hij gevraagd naar schipper Holting, en de grijze visscher had hem verteld dat deze het dorp had verlaten en in Amsterdam was gaan wonen. Toen had hij moeders graf bezocht en was weer teruggekeerd naar Amsterdam, waar

het hem na lang zoeken gelukt was het adres uit te vorschen. En schipper Holting vertelde van den ondergang van „De Noordstar”, hoe God hem door tegenspoed geleerd had het oog naar boven te richten.

Daar klonken twaalf klokslagen; het oude jaar was voorbijgegaan. Toen stond schipper Holting op en sprak:

„Mijn schip en mijn huis heb ik verloren en varen kan ik niet meer, maar God gaf mij mijn zoon weer, en als straks „De City of Coork” den steven weer zee- waarts wendt, vergeet dan niet, kapitein Grai, en jij ook niet, Sam, dat hier een oud zeeman uw schip in den geest volgt van kust tot kust. Dat hier harten voor u kloppen en voor u bidden en keert gij weer, dan is hier uw tehuis.”

„Kom Sam,” zegt Grai, „wij gaan naar boord, wij hebben een nieuw vaderland gevonden, en wij danken dat naast God aan den zoon van schipper Holting.”
